

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIENSK

OPRACOWANIE:

Dr Marek Obrębalski

Mgr Andrzej Sztando

PIENSK - maj - czerwiec 2000

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
.....	
1. STAN I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY PIENŃSK	5
1.1. Stan i tendencje rozwoju gminy	5
1.2. Walory i słabości gminy	42
1.3. Szanse dalszego rozwoju gminy	48
2. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY PIENŃSK	52
2.1. Wizja rozwoju gminy	52
2.2. Cele strategiczne	54
2.3. Cele operacyjne i zadania strategiczne	55
3. ZAGADNIENIA REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY PIENŃSK	62
3.1. Organizacyjne aspekty realizacji strategii	62
3.2. Aspekty finansowe	63
3.3. Monitoring wdrażania strategii	70
3.4. Metryki projektów realizacyjnych	71
Załącznik - Lista osób zaproszonych do udziału w warsztatach strategicznych	165

WPROWADZENIE

Sprostanie wymogom dalszego efektywnego funkcjonowania gminy Pieńsk wiąże się nieodłącznie z koniecznością strategicznego podejścia do rozwoju lokalnego. Strategia rozwoju lokalnego stanowić winna bowiem kompleksową koncepcję długookresowej lokalnej polityki gospodarczej, społecznej, przestrzennej i finansowej, a nadto punktem odniesienia dla podejmowanych przez władze lokalne bieżących decyzji. Sformułowanie takiej strategii wymagało zastosowania odpowiedniej procedury, użytecznej w sytuacji, gdy niezbędne staje się podjęcie istotnych, akceptowanych powszechnie, decyzji dotyczących całej społeczności lokalnej, poszczególnych grup społecznych, zawodowych, zróżnicowanych podmiotów gospodarczych i różnorodnych instytucji. Jedną z metod pozwalających na zespolenie poglądów i unifikację stawianych ocen jest tzw. “collaborative planning”, czyli proces grupowego planowania i określania zakresu procesów decyzyjnych przez przedstawicieli wszystkich zainteresowanych rozwojem lokalnym stron.

Procedura, właściwego i zgodnego z potrzebami i wymaganiami lokalnej społeczności, opracowania strategii rozwoju gminy Pieńsk wymagała efektywnej współpracy zmierzającej do połączenia umiejętności merytorycznych i metodycznych zespołu formułującego strategię oraz szczegółowej wiedzy o terenie i praktycznych doświadczeń mieszkańców gminy oraz jej samorządowych władz. Współpraca ta realizowana była przez udział “liderów gminy”, władz lokalnych oraz osób przygotowujących docelową wersję strategii rozwoju gminy w spotkaniach roboczych (warsztatach strategicznych), będących płaszczyzną wymiany poglądów, ujawniania konfliktów interesów, a nadto ustalenia wspólnej dla wszystkich grup mieszkańców gminy Pieńsk wiązki zadań strategicznych, określenia hierarchii ich ważności i kolejności realizacji.

Właściwe i kompleksowe sporządzenie strategii rozwoju gminy Pieńsk wymagało także wykorzystania wielu różnorodnych źródeł informacji. Niezwykle pomocne w tym względzie okazały się materiały Urzędu Miasta i Gminy w Pieńsku, Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu oraz Urzędu Statystycznego w Jeleniej Górze.

Należy podkreślić, iż podmiotem tegoż opracowania jest społeczność lokalna. Oznacza to, że potrzeby mieszkańców gminy Pięńsk są wyznacznikiem zakresu poczynań lokalnych władz samorządowych. To społeczność lokalna poprzez swoich przedstawicieli w organach gminy (radzie i zarządzie) decyduje o przyszłym stanie swego otoczenia.

1. STAN I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY PIEŃSK

1.1. STAN I TENDENCJE ROZWOJU GMINY

OBSZAR I ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

Gmina miejsko-wiejska Pieńsk (obecnie jedna z siedmiu gmin powiatu zgorzeleckiego), położona w zachodniej części województwa dolnośląskiego, zajmuje powierzchnię 110,3 km², w tym niemal 10 km² przypada na miasto. Powierzchnia gminy stanowi 13,2% powiatu, a pod względem obszaru jest to najmniejsza z gmin miejsko-wiejskich tegoż subregionu.

Od północy gmina graniczy częściowo z administracyjnym obszarem województwa lubuskiego. Od północnego-wschodu oraz wschodu przylegają doń obszary gminy miejsko-wiejskiej Węgliniec i miejsko-wiejskiej gminy Nowogrodziec (powiat bolesławiecki). Od południa graniczy natomiast z gminą wiejską Zgorzelec oraz na niewielkim odcinku z gminą wiejską Lubań. W zachodniej zaś części gmina Pieńsk graniczy z terenem Republiki Federalnej Niemiec. Położenie i podział terytorialny gminy Pieńsk ilustruje rys. 1.

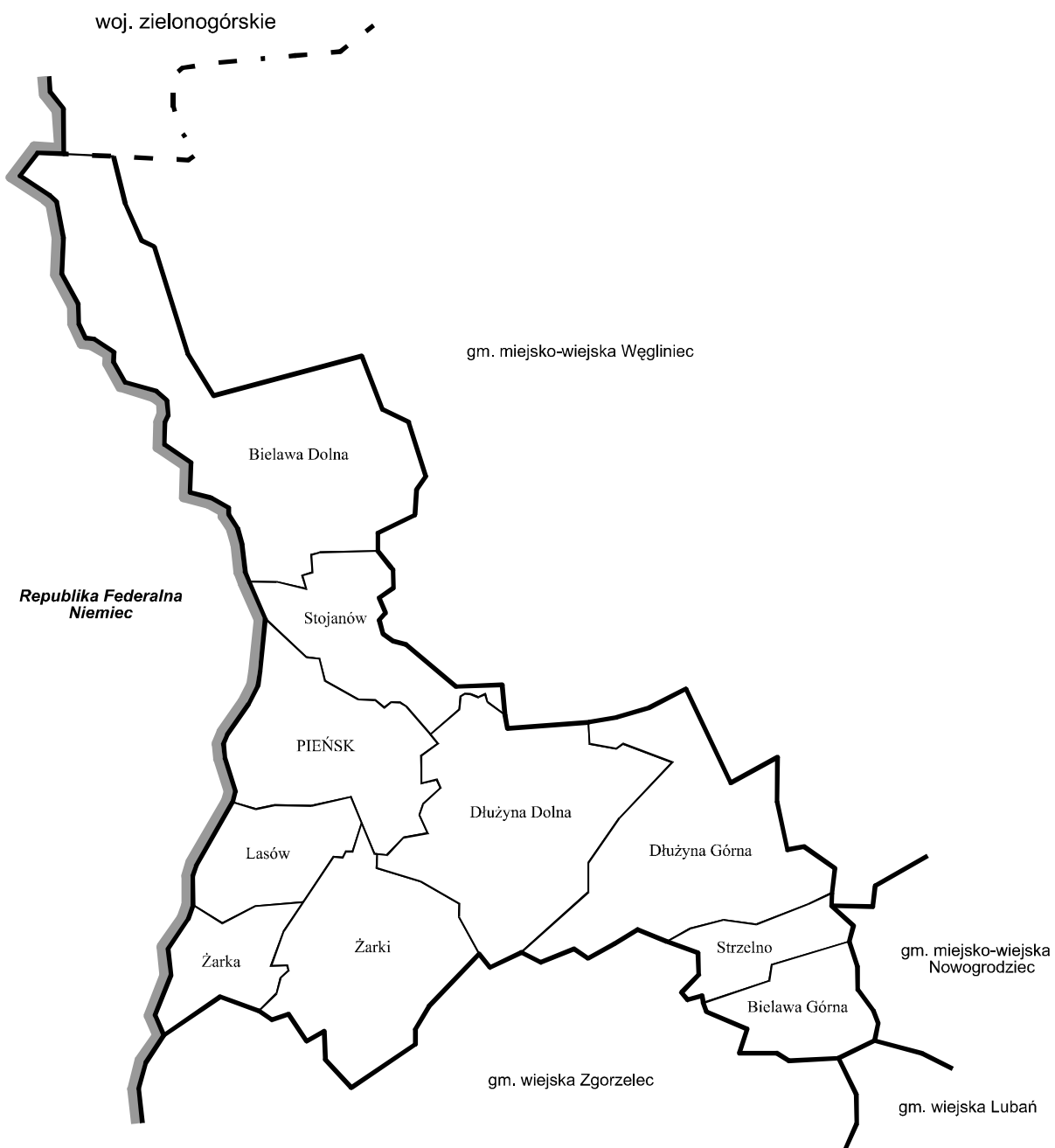
Administracyjnie gmina składa się z miasta Pieńsk i ośmiu sołectw (obejmujących 9 miejscowości wiejskich, gdyż Bielawa Górna i Strzelno tworzą jedno sołectwo) o zróżnicowanym obszarze i zaludnieniu. Dane z tego zakresu prezentuje tablica 1.

Tablica 1

OBSZAR I LUDNOŚĆ MIEJSCOWOŚCI GMINY PIEŃSK W 1999 ROKU
(dane szacunkowe)

Miejscowości	Obszar w ha	Ludność
Miasto Pieńsk	981	6180
Wieś Bielawa Dolna	2435	280
Wieś Bielawa Górna	520	190
Wieś Dłużyna Dolna	1769	940
Wieś Dłużyna Górna	1839	440
Wieś Lasów	628	520
Wieś Stojanów	727	230
Wieś Strzelno	462	130
Wieś Żarka n/Nysą	401	170
Wieś Żarki Średnie	1311	610

Gmina miejsko - wiejska PIENSK

LEGENDA:

- granice państwa
- granice województwa
- granice gminy
- granice miejscowości

Największymi pod względem zajmowanego obszaru miejscowościami wiejskimi gminy Pieńsk są: Bielawa Dolna oraz Dłużyna Górna i Dłużyna Dolna, pod względem zaś zaludnienia – Dłużyna Dolna (ok. 940 mieszkańców) oraz Żarki Średnie (ok. 610 mieszkańców) i Lasów (ok. 520 mieszkańców).

Gmina Pieńsk położona jest w zachodniej części Niziny Śląsko-Łużyckiej. Przeciętne wysokości nad poziomem morza na terenie całej gminy układają się w granicach 150-200 m, a miasto Pieńsk leży na wysokości 185 m npm.

Układ zagospodarowania przestrzeni w gminie Pieńsk odzwierciedla przede wszystkim struktura użytkowania gruntów. Jej kształt i zmiany w latach 1990-2000 przedstawia tablica 2.

Tablica 2

**STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GMINIE PIĘŃSK
W LATACH 1990 - 2000**

Wyszczególnienie	1990		2000		Zmiany w ha w latach 1990-2000 (+) (-)
	w ha	w %	w ha	w %	
Powierzchnia ogólna	11040	100,0	11033	100,0	x
W tym:					
- użytki rolne	6219	56,3	6133	55,6	-86
z tego:					
- grunty orne	4220	38,2	4187	37,9	-33
- sady	132	1,2	143	1,3	+11
- łąki	1297	11,7	1207	10,9	-90
- pastwiska	570	5,2	596	5,4	+26
- użytki leśne	3744	33,9	3894	35,3	+150
- grunty pod wodami	166	1,5	170	1,5	+4
- użytki kopalne	2	0,0	1	0,0	-1
- tereny komunikacyjne	425	3,9	311	2,8	-114
- tereny osiedlowe	328	3,0	362 ^a	3,3	+34
W tym zabudowane	247	2,2	289	2,6	+42
- nieużytki	86	0,8	84	0,8	-2

^a tereny mieszkaniowe, przemysłowe, inne tereny zabudowane, a także zurbanizowane tereny niezabudowane i tereny rekreacyjno-wypoczynkowe;

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Jeleniej Górze i Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu.

Rolniczy charakter gminy Pieńsk podkreśla wyraźnie wysoki udział użytków rolnych w ogólnej jej powierzchni. W 2000 roku wynosi on bowiem ponad 55%, podczas gdy przeciętnie w skali powiatu zgorzeleckiego 38,7%. Znaczną część użytków rolnych w gminie stanowią grunty orne, których powierzchnia w latach 1990-2000 zmniejszyła się o niemal 90 ha. Niewielki jest natomiast areal sadów (ok. 140 ha), lecz w badanym okresie wykazuje on tendencję rosnącą. Ponad 1.800 ha zajmują w gminie łąki i pastwiska (prawie 30% powierzchni użytków rolnych), tj. tereny trwale zadarnione.

Naturalną szatę roślinną gminy stanowią lasy i zadrzewienia o relatywnie mniejszym niż w powiecie zgorzeleckim, udziale w ogólnej powierzchni (35,3% wobec 47,1%).

Znaczącą część ogólnej powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane (674 ha, co stanowi 6,1%). Ich udział w tejże gminie jest istotnie mniejszy od charakteryzującego przeciętnie powiat zgorzelecki (10,4%). Tereny te obejmują m.in. tereny mieszkaniowe (233 ha), tereny przemysłowe (14 ha), inne tereny zabudowane (16 ha), zurbanizowane tereny niezabudowane (54 ha), tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (19 ha), użytki kopalne (1 ha) oraz tereny komunikacyjne (311 ha, w tym 249 ha zajmują drogi).

Grunty pod wodami stanowią jedynie 1,5% powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk. Spośród 170 ha tychże gruntów, 70 ha stanowią grunty pod wodami płynącymi, 44 ha – pod stojącymi, a pozostałe 56 ha zajmują rowy melioracyjne.

Powierzchnię gminy dopełnia ponadto niewielki areal nieużytków (84 ha). Warto przy tym wskazać, że powierzchnia nieużytków w ostatnich latach uległa zmniejszeniu.

Ogólna ocena struktury wykorzystania przestrzeni sprowadza się do stwierdzenia, iż gmina miejsko-wiejska Pieńsk jest obszarem, w którym ziemia jest dobrem występującym w relatywnie znacznej ilości. O ile bowiem w Polsce na 1 mieszkańca przypada prawie 8100 m² powierzchni, a w powiecie zgorzeleckim - 8300 m², to w gminie Pieńsk niemal 11300 m², czyli o ok. 3000 m² więcej. Zarówno zatem w aspektach ilościowych, jak i jakościowych niezbędne jest jednak podejmowanie kompleksowych działań racjonalizujących użytkowania gruntów w mieście i w poszczególnych miejscowościach wiejskich gminy.

Obszar gminy zlokalizowany jest w dorzeczu Nysy Łużyckiej. Pozostałe ciek wodne to nieduże rzeczki i potoki, spływające do tejże rzeki. Wody powierzchniowe na terenie gminy narażone są na stałe zagrożenie zanieczyszczeniami pochodzącymi z różnych źródeł (głównie

zrzuty ścieków bytowo-gospodarczych). Ocena stanu czystości tychże wód polega na określeniu stopnia ich zanieczyszczenia i zaliczeniu do jednej z przyjętych klas czystości ustalonych w obowiązującym od 1 stycznia 1992 roku Rozporządzeniu z dnia 5 listopada 1991 roku Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzone do wód lub do ziemi (Dz.U. 1991 nr 116, poz. 503).

W ostatnich latach obserwuje się niewielką, ale systematyczną poprawę wód rzeki Nysa Łużycka. Nadal jednak Nysa Łużycka w przekroju pomiarowo-kontrolnym Deschka-Pieńsk (135 km biegu rzeki) prowadzi wody, które w ogólnej ocenie nie odpowiadają normom czystości. Jakość wód Nysy Łużyckiej w analizowanym przekroju jest zróżnicowana zależnie od przyjętych kryteriów oceny, a mianowicie:

- z uwagi na zawartość substancji organicznych Nysa Łużycka prowadzi wody odpowiadające II klasie czystości,
- stan hydrobiologiczny rzeki kwalifikuje jej wody do II klasy czystości,
- wskaźniki fizyczno-chemiczne kwalifikują wody rzeki Nysa Łużycka jako nieodpowiadające obowiązującym normom czystości (m.in. z uwagi na znaczne stężenie azotu azotynowego),
- wysoka zawartość substancji biogenych oraz nieodpowiedni stan sanitarny (m.in. ze względu na znaczne ilości bakterii grupy coli typu fekalnego) wskazują, iż wody rzeki nie odpowiadają normom.

Poziom zanieczyszczenia wód rzeki Nysa Łużycka w rejonie gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk jest zatem znaczny, co niewątpliwie nie jest walorem środowiska tejże gminy.

Subregion zgorzelecki zajmuje wysokie miejsce w skali kraju odnośnie emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Głównym źródłem emitującym substancje zanieczyszczające powietrze są zakłady przemysłowe (w tym Elektrownia „Turów”) i silnie zdecentralizowane ogrzewnictwo. Istotny wpływ na stan czystości powietrza wywierają także imisje transgraniczne (ze źródeł w Niemczech i Czechach). Wyniki pomiarów wysokości imisji w tymże regionie prowadzone przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska potwierdzają zmniejszanie się stężeń pyłów i gazów w powietrzu atmosferycznym, a tym samym poprawę stanu aerosanitarne go także na

terenie gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk. Nadal jednak przekroczone są dopuszczalne stężenia dwutlenku azotu.

Ogólnie biorąc, stan środowiska gminy Pieńsk wykazuje istotne zróżnicowanie w zależności od poszczególnych jego komponentów. Niemniej jednak obserwowane są korzystne tendencje zmian, zwłaszcza odnośnie środowiska wodnego oraz atmosfery.

DEMOGRAFICZNE ASPEKTY ROZWOJU GMINY

Ludność i jej struktura

Potencjał demograficzny gminy oraz zmiany jego struktury - wywierają istotny wpływ na przebieg procesów społeczno-gospodarczych. Stymulują między innymi rozmiary potrzeb w zakresie infrastruktury społecznej, stopień aktywności zawodowej, itp.

Rozwój ludnościowy gminy Pieńsk w latach 1990-1999 oraz właściwości struktury ludności według miejsca zamieszkania przedstawia tablica 3.

Tablica 3

ROZWÓJ LUDNOŚCIOWY GMINY PIEŃSK W LATACH 1990-1999

Wyszczególnienie	31.12.1990	31.12.1995	31.12.1999	wsk. zmian 1999/1990
Ludność ogółem	9981	9817	9773	97,9
z tego:				
- miasto	5924	6182	6180	104,3
- wieś	4057	3635	3593	88,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych US w Jeleniej Górze.

W okresie od 1990 roku do końca 1999 r. liczba ludności w gminie Pieńsk zmniejszyła się o ponad 200 osób, tj. o 2,1 %. Spadek liczby ludności dotyczy terenów wiejskich (o 11,4%), gdyż w analizowanym okresie zaludnienie miasta Pieńsk zwiększyło się o ponad 4%. Stąd też gmina Pieńsk charakteryzuje się wzrostem poziomu demograficznego zurbanizowania. W 1990 roku w mieście zamieszkiwało 59,4% ogółu ludności gminy, podczas gdy w 1999 r. wskaźnik ten wynosił 63,2%. Udział ludności gminy Pieńsk w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu zgorzeleckiego nie przekracza 1%. Na stan i strukturę ludności w gminie miejsko-wiejskiej Pieńsk wpływają w szczególności ruch naturalny oraz wędrownicy, co prezentuje tablica 4.

RUCH NATURALNY I WĘDRÓWKOWY LUDNOŚCI
W GMINIE PIEŃSK W LATACH 1990 - 1999

Wyszczególnienie	1990	1995	1999	wsk. zmian 1999/1990
Małżeństwa ogółem	65	56	55	84,6
w tym miasto	33	39	36	109,1
Urodzenia żywe	142	136	122	85,9
w tym miasto	72	91	79	109,7
Zgony	81	101	93	114,8
w tym miasto	39	61	58	148,7
Przyrost naturalny	61	35	29	47,5
w tym miasto	33	30	21	63,6
Saldo migracji	-42	-48	-27	x
<i>Na 1000 ludności:</i>				
Małżeństwa				
- ogółem	6,51	5,64	5,57	85,6
- miasto	5,47	6,25	5,77	105,5
Urodzenia żywe				
- ogółem	14,23	13,71	12,36	86,9
- miasto	11,93	14,59	12,67	106,2
Zgony				
- ogółem	8,12	10,18	9,42	116,0
- miasto	6,46	9,78	9,30	144,0
Przyrost naturalny				
- ogółem	6,11	3,53	2,94	48,1
- miasto	5,47	4,81	3,37	61,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych US w Jeleniej Górze.

W analizowanym okresie zaznacza się nieznaczne zmniejszenie liczby zawieranych małżeństw, a co za tym i liczby urodzeń. Następuje jednak istotny wzrost liczby zgonów, tak w liczbach bezwzględnych, jak w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Cechą układu ludnościowego gminy Pieńsk w latach 1990-1999 było malejące, lecz dodatnie saldo przyrostu naturalnego. Warto ponadto zauważyć, że w 1999 roku stopa przyrostu naturalnego w gminie miejsko-wiejskiej Pieńsk była wyraźnie wyższa aniżeli przeciętna w powiecie zgorzeleckim

(odpowiednio: +2,94 wobec -0,60 na 1000 ludności). Ogólnie jednak biorąc, zmniejszanie się poziomu przyrostu naturalnego ludności nie dotyczy jedynie gminy Pieńsk. Jest to bowiem tendencja ogólnokrajowa, wynikająca z jednej strony z faktu starzenia się społeczeństwa oraz z drugiej - z różnych powodów społecznych i gospodarczych (niedostateczna opieka socjalna państwa, trudna sytuacja materialna, itp.). Jednakże zjawisko to w gminie jest niepokojące. Może ono przesądzić o przyszłej strukturze wiekowej ludności, a w dalszej konsekwencji nawet na przyszłym tempie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Niekorzystnie bowiem (od wielu lat) kształtuje się również saldo ruchu wędrownego ludności. Podobne tendencje wykazuje jednak wiele gmin położonych w zachodniej części województwa dolnośląskiego, w tym także sąsiednich.

Proces stopniowego pogarszania się struktury wiekowej ludności gminy Pieńsk przedstawia tablica 5.

Tablica 5

STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI GMINY PIEŃSK W LATACH 1990 - 1999

Wyszczególnienie	1990	1995	1999	wsk. zmian 1999/1990
Ludność ogółem	9981	9817	9773	97,9
z tego w % w wieku:				
- przedprodukcyjnym	32,2	29,7	26,5	82,3
- produkcyjnym	55,6	57,5	60,5	108,8
- poprodukcyjnym	12,2	12,8	13,0	106,6
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	79,9	74,0	65,3	81,7

Źródło: Dane US w Jeleniej Górze.

Szczególnie niepokoi tendencja przesuwania się grupy ludności w wieku przed- i produkcyjnym do grupy ludności w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to postępujące starzenie się społeczeństwa gminy Pieńsk. Udział ludności gminy w wieku poprodukcyjnym zwiększył się w latach 1990-1999 z 12,2% do 13,0%. Wskazać przy tym należy, iż przeciętnie w województwie dolnośląskim w końcu 1999 roku wskaźnik ten wynosił 14,7%, a w powiecie zgorzeleckim udział tej grupy ludności był także wyraźnie wyższy (13,6%). Wskaźnik obciążenia demograficznego, będący syntetycznym miernikiem "kondycji demograficznej", ustalony jako stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Pieńsk zmniejszył się przy tym z

79,9 w roku 1990 do 65,3 w roku 1999 i jego poziom jest wyższy od charakteryzującego przeciętnie powiat zgorzelecki (61,8). Nie jest to korzystna cecha tejże gminy. Struktura ludności według wieku wywiera bezpośredni wpływ na poziom aktywności zawodowej mieszkańców gminy Pieńsk.

Lokalny rynek pracy

Struktura zatrudnienia służy zazwyczaj do pomiaru i identyfikacji funkcji określonego obszaru. Bieżąca statystyka dostarcza niestety niepełnych danych z zakresu pracujących i zatrudnionych. Obejmuje jedynie jednostki gospodarcze państwowe, komunalne, spółdzielcze i organizacji społecznych zatrudniające powyżej 5 osób, pomija zaś zatrudnienie w zakładach osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą bądź indywidualne gospodarstwa rolne. Dla zobrazowania kształtu struktury funkcjonalnej gminy Pieńsk w latach 1995-1999 oraz tendencji jej zmian, w tabelicy 6 przedstawiono strukturę pracujących według sekcji Europejskiej Klasyfikacji Działalności.

Tablica 6

STRUKTURA PRACUJĄCYCH WEDŁUG SEKCJI EKD W GMINIE PIEŃSK W LATACH 1995-1999

Wyszczególnienie	1995	1999	wsk. zmian 1999/1995
Pracujący ogółem	1554	1132	72,8
W tym:			
- D - działalność produkcyjna	904	501	55,4
- F - budownictwo	50	16	32,0
- I - transport, gospodarka magazynowa i łączność	49	40	81,6
- L - administracja publiczna i obrona narodowa	31	31	100,0
-M - edukacja	125	129	103,2
- N - ochrona zdrowia i opieka socjalna	79	66	83,5

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Jeleniej Górze.

W latach 1995-1999 liczba pracujących w gminie Pieńsk w podmiotach gospodarczych objętych badaniami statystycznymi zmniejszyła się o niemal 45% (o ponad 400 osób). Należy jednak wskazać, że poszczególne dziedziny zatrudnienia wykazywały w okresie tym różnicowaną dynamikę zmian. Dziedziną, w której w latach 1995-1999 nastąpił wzrost liczby

pracujących jest edukacja (o ponad 3%). Na lokalnym rynku pracy obserwuje się ponadto wzrost znaczenia działalności w zakresie pośrednictwa finansowego, obsługi nieruchomości, wynajmu oraz prowadzenia interesów (w 1999 roku w dziedzinach tych pracowało 48 osób, w tym w Pieńsku - 43). W okresie tym odnotowano jednak zmniejszenie się poziomu zatrudnienia w podmiotach gospodarczych prowadzących działalność w sferze budownictwa, działalności produkcyjnej, ochrony zdrowia i opieki socjalnej oraz transportu i łączności. Największy przy tym spadek dotyczy budownictwa.

Struktura pracujących w układzie rodzajów działalności wskazuje także na wyraźne zróżnicowanie dziedzin zatrudnienia w gminie. Dane te potwierdzają jednak dominującą rolę działalności produkcyjnej. W podmiotach prowadzących tę działalność w 1999 roku zatrudnionych bowiem było ponad 44% ogółu pracujących. Znaczącą rolę w strukturze lokalnego rynku pracy odgrywają ponadto edukacja (11,4% ogółu pracujących) oraz ochrona zdrowia i opieka socjalna (5,8%). Należy ponadto wskazać, iż znacząca część ludności miejscowości wiejskich gminy utrzymuje się ze źródeł rolniczych. Prezentowane dane nie obejmują jednak pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Pozostałe dziedziny aktywności zawodowej ludności na terenie gminy nie odgrywają większej roli.

Informacje te potwierdzają dominację funkcji produkcyjnej i rolniczej w gminie Pieńsk. Warto przy tym wskazać, iż wiele miejscowości wiejskich gminy charakteryzuje polifunkcyjność i niepoślednia rola funkcji pozarolniczych.

Charakterystyka lokalnego rynku pracy w gminie Pieńsk byłaby niepełna gdyby pominąć zjawisko bezrobocia (tabl. 7).

Tablica 7

BEZROBOCIE W GMINIE PIEŃSK W LATACH 1990 - 2000

Wyszczególnienie	31. 12. 1990	31. 12. 1995	31. 12. 1999	30.04.2000	Wsk. zmian 2000/1990
Ogółem bezrobotni	380	692	754	739	194,5
Stopa bezrobocia (w % ludności w wieku produkcyjnym)	6,85	12,27	12,75	12,50	182,5

Źródło: Dane WUP w Jeleniej Górze i PUP w Zgorzelcu.

Dane byłego już Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze wykazują 380 zarejestrowanych bezrobotnych w 1990 r., lecz już niemal 700 osób w końcu roku 1995. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w latach następnych wykazywała zaś symptomy pewnej

stabilizacji, ulegając jednak niewielkiemu wzrostowi (do 754 w końcu grudnia 1999 roku). Według stanu w końcu kwietnia 2000 roku na terenie gminy miejsko-wiejskiej Pięńsk bez pracy pozostawało 739 osób. Są to jednak nadal liczby relatywnie wysokie, gdyż stopa bezrobocia liczona jako stosunek liczby bezrobotnych do ludności w wieku produkcyjnym wynosi w gminie miejsko-wiejskiej Pięńsk 12,5%, podczas gdy w gminach powiatu zgorzeleckiego jej poziom wynosi niewiele ponad 11%.

W strukturze bezrobotnych, według stanu z końca 1999 roku (tabl. 8), niewielki jest udział absolwentów szkół różnych szczebli (46 osób, tj. 6,1% ogólnej liczby bezrobotnych). W tejże grupie bezrobotnych dominują absolwenci szkół (głównie zasadniczych zawodowych) zamieszkali w miejscowościach wiejskich gminy.

Tablica 8

**STRUKTURA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W GMINIE PIĘŃSK
W ROKU 1999**

Wyszczególnienie	Ogółem gmina		Miasto		Wieś	
	osoby	str. w %	osoby	str. w %	osoby	str. w %
Ogółem bezrobotni	754	100,0	472	100,0	282	100,0
Z ogółu bezrobotnych, w wieku:						
- 18 - 24 lat	238	31,6	146	30,9	92	32,6
- 25 - 34 lat	166	22,0	108	22,9	58	20,6
- 35 - 44 lat	208	27,6	129	27,3	79	28,0
- 45 - 54 lat	136	18,0	84	17,8	52	18,4
- 55 lat i więcej	6	0,8	5	1,1	1	0,4
Z ogółu bezrobotnych, posiadający wykształcenie:						
- wyższe	1	0,1	1	0,2	-	-
- policealne i średnie zawodowe	120	15,9	94	19,9	26	9,2
- średnie ogólnokształcące	22	2,9	17	3,6	5	1,8
- zasadnicze	252	33,4	162	34,3	90	31,9
- podstawowe i niepełne podstawowe	359	47,6	198	42,0	161	57,1

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu.

Wśród bezrobotnych, co warto podkreślić, dominują osoby w wieku 18-24 lat, lecz znaczny jest także udział bezrobotnych w wieku 35-44 i 25-34 lat. Większość bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Pieńsk, według stanu z grudnia 1999 roku, posiada wykształcenie podstawowe (47,6% ogólnej ich liczby) oraz zasadnicze (33,4%). Najliczniej reprezentowane są przy tym osoby posiadające następujące zawody: szklarz i sprzedawca. W strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia relatywnie korzystną cechą jest niewielka liczba osób z wykształceniem wyższym (tylko jedna osoba w końcu 1999 roku).

W grupie bezrobotnych relatywnie duży jest udział osób pozostających bez prawa do zasiłku (w końcu 1999 roku jedynie 134 spośród 754 zarejestrowanych bezrobotnych, czyli 17,8%, takie prawo posiadało). Wyznacza to oczywiście zakres zwiększonych zadań dla terenowego ośrodka opieki społecznej. Należy także wskazać, iż w strukturze bezrobotnych w gminie miejsko-wiejskiej Pieńsk przeważają osoby ze stażem pracy wynoszącym 10-20 lat (niemal 200 osób, tj. ponad 26% ogółu bezrobotnych). Jak dotychczas możliwości znalezienia pracy w gminie są niewielkie (ponad 270 osób, tj. ponad 36% bezrobotnych pozostaje bez pracy dłużej niż rok). Jest to problem, który winien być rozwiązany w skali gminy Pieńsk w możliwie najkrótszym terminie nie tylko poprzez organizowanie sezonowych robót publicznych i prac interwencyjnych.

GOSPODARKA GMINY

Struktura gospodarki lokalnej

Transformacja ustrojowa polskiej gospodarki rozpoczęta od 1989 roku wywołała już wiele zmian także w skali lokalnej. Dotyczy to również gminy Pieńsk. Przemiany te obejmują przede wszystkim zmiany form organizacyjno-prawnych prowadzenia działalności gospodarczej oraz zmiany struktury własnościowej podmiotów gospodarczych. Dla lat 1990 - 1999 prezentuje je tablica 9.

Lata 1990-1999 charakteryzują się w gminie miejsko-wiejskiej Pieńsk poważnym wzrostem przedsiębiorczości. Odzwierciedleniem tego znacznego wzrostu aktywności ekonomicznej lokalnej społeczności jest niemal 12-krotny wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. O ile w końcu 1990 roku na terenie gminy funkcjonowało jedynie 45 podmiotów gospodarczych (w tym 16 przynależnych do sektora publicznego), to w maju 1999 roku było ich już 532, z czego ponad 97% stanowiły podmioty sektora prywatnego. W sektorze tym dominują firmy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

W roku 1999 zarejestrowanych ich było 457, podczas gdy według stanu w dniu 31 grudnia 1990 roku było ich jedynie 24. Oznacza to zatem prawie 19-krotny wzrost ich liczebności w tymże okresie. W sektorze prywatnym wyraźny wzrost dotyczy ponadto liczby zarejestrowanych spółek prawa handlowego.

Tablica 9

**STRUKTURA ORGANIZACYJNO - PRAWNA I WŁASNOŚCIOWA
PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE PIEŃSK W LATACH 1990 - 1999**

Wyszczególnienie	31.12.1990	31.12.1995	Maj 1999	wsk. zmian 1999/1990
Podmioty gospodarcze ogółem	45	357	532	11,8 - raza
z tego:				
Sektor publiczny	16	13	13	81,3
- przedsiębiorstwa państwowe i komunalne	5	2	1	20,0
- inne jednostki	11	11	12	109,1
Sektor prywatny	29	344	519	17,9 - raza
- spółki prawa handlowego	3	7	12	400,0
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	24	332	457	19 – razy
- inne jednostki	2	5	40	20 - razy

Źródło: Dane US w Jeleniej Górze.

Miernikiem przedsiębiorczości lokalnej społeczności w okresie transformacji gospodarki jest zwykle liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadająca na każdy tysiąc ludności gminy. W gminie miejsko-wiejskiej Pieńsk poziom tegoż wskaźnika jest jednak relatywnie niski i wynosi niespełna 55 (w powiecie zgorzeleckim – 70).

Obraz specyfiki gospodarki lokalnej w gminie Pieńsk znajduje swe odzwierciedlenie także w strukturze podmiotów gospodarczych według rodzajów prowadzonej działalności. Zagadnienie to przedstawia tablica 10.

W strukturze podmiotów gospodarczych w gminie Pieńsk według stanu z maja 1999 roku dominuje działalność prowadzona w sekcji G, tj. handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów oraz artykułów przeznaczenia domowego i osobistego. Podmioty zarejestrowane w tej sekcji stanowią ponad 44% ogółu jednostek gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy, choć ich udział w porównaniu ze stanem z końca 1995 roku wykazuje tendencję malejącą.

STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE PIEŃSK
W LATACH 1995 - 1999

Wyszczególnienie	31. 12. 1995 r.		maj 1999 r.	
	liczba	str. w %	liczba	str. w %
Podmioty gospodarcze ogółem	357	100,0	532	100,0
W tym w sekcji EKD:				
- A - rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	14	3,9	31	5,8
- D - działalność produkcyjna	45	12,6	64	12,0
- F - budownictwo	26	7,3	42	7,9
- G - handel hurtowy i detal., naprawy pojazdów oraz art. domowych i osobistych	167	46,8	238	44,7
- H - hotele i restauracje	13	3,6	15	2,8
- I – transport, gosp. magazyn. i łączność	33	9,2	50	9,4
- J - pośrednictwo finansowe	3	0,8	9	1,7
- K - obsługa nieruchomości, wynajem, prowadzenie interesów	37	10,4	44	8,3
- M. - edukacja	5	1,4	5	0,9
- N - ochrona zdrowia i opieka socjalna	6	1,7	12	2,3
- O - pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna i indywidualna	7	2,0	19	3,6

Źródło: Dane US w Jeleniej Górze.

Pozostałe rodzaje działalności reprezentuje znacznie mniejsza liczba podmiotów gospodarczych. Niemniej jednak na uwagę zasługuje rola podmiotów gospodarczych prowadzących działalność produkcyjną (jest ich 64, tj. 12% ogółu zarejestrowanych jednostek), funkcjonujących w dziedzinie transportu, gospodarki magazynowej i łączności (9,4% wszystkich zarejestrowanych podmiotów) oraz zajmujących się obsługą nieruchomości, wynajmem i prowadzeniem interesów (8,3% ogółu).

W relacji do ogólnej sytuacji w powiecie zgorzeleckim, w gminie Pieńsk większym udziałem w globalnej liczebności podmiotów gospodarczych wyróżniają się przede wszystkim jednostki prowadzące działalność w sekcjach: A (rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo) oraz D (działalność produkcyjna). Te zatem dziedziny działalności uznać należy obecnie za specyficzne dla gospodarki lokalnej gminy Pieńsk. Walory środowiskowe gminy stwarzają jednak znaczne

możliwości rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej, lecz jak dotychczas gmina Pieńsk dysponuje jedynie nielicznymi ogólnodostępnymi miejscami noclegowymi. Stworzenie zatem lokalnej sieci obiektów noclegowych oraz rozwój układu urządzeń infrastruktury paraturystycznej sprawić winno, że obsługa ruchu turystycznego stanie się jedną z ważniejszych dziedzin lokalnej gospodarki.

Rolnictwo i leśnictwo

Gmina Pieńsk nie ma szczególnych predyspozycji do typowej specjalizacji rolniczej. Decydują o tym zarówno istniejące warunki naturalne (jakość gleb), po części klimatyczne, jak i struktura użytkowania gruntów.

Jakość gruntów ornych mieści się w zasadzie między III a VI klasą wartości bonitacyjną (jedynie 2 ha zakwalifikowano do II klasy bonitacyjnej). Największy udział mają jednak grunty IV klasy bonitacji (niemal 2300 ha gruntów ornych, tj. ponad 54% ich ogólnej powierzchni). Tak więc znaczna część gruntów ornych gminy to ziemie o średnich glebach przydatnych głównie do uprawy żyta i ziemniaków. W klasach V i VI sklasyfikowano zaś prawie 32% ogólnej powierzchni gruntów ornych. W klasach tych mieszczą gleby słabe przydatne przede wszystkim do uprawy żyta i łubinu, a także pod zalesienie. Wartość użytkowa gleb na wszystkich rodzajach użytków rolnych oceniana jest jako średnia, umożliwiająca produkcję roślin głównie zbożowych o mniejszych wymaganiach glebowych (w szczególności żyta), także roślin paszowych, zielonych i częściowo okopowych (zwłaszcza ziemniaków).

Struktura użytkowania gruntów w gminie miejsko-wiejskiej Pieńsk kształtuje się nieco odmiennie niż przeciętnie w powiecie zgorzeleckim. Gmina ma przede wszystkim wyraźnie większy niż przeciętny w powiecie udział ziem zagospodarowanych rolniczo (55,6% ogółu powierzchni stanowią użytki rolne, a w gminach powiatu o 17 pkt. proc. mniej). Ponadto użytki rolne wykorzystane są w gminie odmiennie aniżeli przeciętnie w skali całego powiatu. Większy udział (o 2,1 pkt. %) mają grunty orne, sady (o 1 pkt. %) oraz łąki (o 0,7 pkt. %), mniejszy zaś (o prawie 4 pkt. %) niż w powiecie zgorzeleckim jest udział pastwisk.

Ekonomiczne właściwości gospodarki rolnej w gminie wynikają po części z cech strukturalno-organizacyjnych. Przeważająca część gruntów to własność indywidualna rolników (ponad 70% powierzchni użytków rolnych). Ona zatem decyduje o kształcie rolnictwa w gminie. Gospodarstwa te są jednak rozdrobnione, słabo wyposażone w środki produkcji, nastawione na wielokierunkowy, naturalny typ gospodarowania. W czerwcu 1996 roku

(według wyników Powszechnego Spisu Rolnego) na terenie gminy znajdowało się 461 indywidualnych gospodarstw i działek rolnych, w tym 59 w mieście Pieńsk. Ich struktura wielkości jest wyraźnie zróżnicowana, a mianowicie: 31,7% stanowią gospodarstwa o powierzchni do 1 ha (146), 17,9% - o powierzchni od 1,01 do 1,99 ha, 18,9% - o pow. 2,00 - 4,99 ha, 15,0% - o pow. 5,00 - 9,99 ha, a indywidualne gospodarstwa rolne dysponujące użytkami rolnymi o powierzchni ponad 10 ha (77) stanowią 16,7% ogólnej ich liczby w gminie.

Areał gruntów rolnych w gospodarce indywidualnej w gminie Pieńsk wykorzystywany jest w przeważającej części pod zasiew zbóż. Ponad 85% powierzchni zasiewów przeznaczana jest na zboża podstawowe (w tym głównie żyto i pszenicę). Znaczące są także zasiewy ziemniaków. Plony uzyskiwane w gminie kształtują się na poziomie zapewniającym jej samozaopatrzenie w zakresie podstawowych zbóż i ziemniaków oraz nieznaczny poziom sprzedaży.

Na wyniki gospodarowania w rolnictwie wpływa poważnie krytyczna pod względem opłacalności sytuacja ekonomiczna rolnictwa. Podobna sytuacja istniała w sadownictwie.

Zdecydowanie mniejszą rolę w tejże gminie odgrywa produkcja zwierzęca. Relatywnie niewielkie jest bowiem погоłowie zwierząt gospodarskich. Według stanu w czerwcu 1996 roku w rolnictwie indywidualnym hodowano w gminie 862 sztuki bydła, 910 sztuk trzody chlewnej oraz 242 sztuki owiec. Hodowla jest zatem działem produkcji rolniczej o niewielkim znaczeniu w gminie Pieńsk. Należy sądzić jednak, że przyczyną tego stanu rzeczy są aktualnie wyraźnie zróżnicowane warunki opłacalności poszczególnych dziedzin rolnictwa.

Gospodarka leśna w gminie Pieńsk odgrywa niepoślednią rolę. Większe skupiska lasów występują w północno-wschodniej części gminy (część Borów Dolnośląskich). Łączny obszar użytków leśnych wynosi niemal 3900 ha. Poziom lesistości w gminie kształtuje się na poziomie ponad 35% i jest wyższy niż średnia wartość dla kraju (28,4%), lecz wyraźnie niższy do przeciętnego dla gmin powiatu zgorzeleckiego (ponad 47%). Drzewostan lasów składa się natomiast głównie z drzew sosnowych. Lasy te pełnią głównie funkcje ekologiczne, lecz istotne są także ich funkcje produkcyjne lasów (zwłaszcza pozyskanie drewna). Leśnictwem i pozyskaniem drewna zajmuje się ponad 20 podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne zarejestrowanych głównie w Pieńsku, w Dłużynie Dolnej i w Bielawie Dolnej. Stosunkowo niewielkie znaczenie dla gminy mają także inne sposoby użytkowania lasów. Użytki uboczne wykorzystywane są bowiem w ograniczonym zakresie, a dla celów

turystycznych i wypoczynkowych lasy gminy nie są odpowiednio zagospodarowane. Mogą one jednak stanowić tereny dla rozwoju tych funkcji w najbliższej przyszłości.

Działalność produkcyjna i budowlana

Przemysł przetwórczy oraz działalność budowlana odgrywają w gminie Pieńsk istotną rolę. Wiąże się to z występowaniem zasobów surowców mineralnych (w szczególności znacznych pokładów żwiru zalegających między Pieńskiem a Żarkami nad Nysą, a także piasków, ilów i glin ceramicznych) warunkujących rozwój działalności produkcyjnej.

Jednostki prowadzące działalność produkcyjną (łącznie ponad 60 podmiotów) zlokalizowane są głównie w Pieńsku. Duże znaczenie w strukturze branżowej tejże działalności odgrywa przemysł szklarski (m.in. Pieńskie Huty Szkła „Łużyce” sp. z o.o., Huta Szkła „Lucyna”, Fabryka Form Szklarskich „Heye” sp. z o.o., Huta Szkła „Gizela w Dłużynie Górnej). W sferze produkcyjnej gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk funkcjonują ponadto m.in. Zakład Produkcji Tektury i Opakowań, Cegielnia oraz prywatne zakłady stolarskie.

Potrzeby lokalnej społeczności i miejscowej gospodarki są czynnikiem sprzyjającym także działalności w zakresie budownictwa. Budownictwem w gminie Pieńsk zajmują się 42 podmioty gospodarcze. Najliczniej reprezentowaną branżą w tym zakresie jest lądowe budownictwo ogólne. Należy zaznaczyć, iż w zdecydowanej większości są to podmioty osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Ogólnie biorąc, zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych prowadzących działalność produkcyjną i budowlaną na terenie gminy Pieńsk stanowią jednostki małe, tj. zatrudniające do 5 pracowników. Są to przy tym z reguły zakłady o wielobranżowym, nie tylko przemysłowym profilu, najczęściej uzupełnianym o własną działalność handlową. Charakterystyczną właściwością funkcjonowania tych zakładów jest duża zmienność zakresu i profilu działalności, a także relatywnie krótki okres ich funkcjonowania, związany najczęściej z okresem zwolnień i ułatwień podatkowych. Jego wyczerpanie powoduje bardzo często likwidację działalności. Jednocześnie powstają nowe zakłady, nierzadko organizowane przez tych samych właścicieli, a przynajmniej przy pomocy tych samych środków finansowych. Stąd mamy do czynienia z dość dużą zmiennością sytuacji w dziedzinie lokalnej wytwórczości.

Rolą władz lokalnych powinno być prowadzenie polityki koordynacji działalności produkcyjnej realizowanej na terenie gminy. Rosnąca rola sektora prywatnego wzmaga konieczność systemowego opracowania i racjonalnego wdrażania instrumentów lokalnej

polityki gospodarczej (lokalizacje, czynsze, opłaty, częściowo podatki) ukierunkowanych na pobudzanie tejże działalności.

Handel, gastronomia i usługi bytowe

Dopełniającą, lecz coraz ważniejszą rolę w działalności gospodarczej, ale także w życiu społecznym, przypisuje się handlowi i usługom. Ogólne uwarunkowania ekonomiczne, zwłaszcza zaś relacje cenowo-dochodowe, a w efekcie rosnąca bariera popytu, ogranicza poważnie rozwój działalności w tym zakresie. Skutkiem tych prawidłowości jest niemal całkowity zanik usług bytowych świadczonych przez jednostki sektora publicznego. Podobną sytuację obserwuje się także w gminie Pieńsk. W rezultacie niemal całość placówek handlowych, gastronomicznych i usług bytowych opiera się na zasadach rynkowych i prywatnej działalności. Podobnie jednak jak w przypadku działalności produkcyjnej, podmioty gospodarcze łączą często działalność usługową i wytwórczą, niekiedy także handlową. Stąd też informacje o ich aktualnej działalności nie zawsze są ścisłe.

Rozmieszczenie placówek handlu detalicznego na terenie gminy nie jest równomierne. Prawie 50% spośród ok. 130 sklepów zlokalizowanych jest w Pieńsku, a pozostałe placówki tego rodzaju prowadzą działalność w miejscowościach wiejskich gminy. W zestawieniu z liczbą ludności zamieszkującej poszczególne wsie sytuację w tym zakresie ocenić należy jako silnie zróżnicowaną. W rodzajowej strukturze detalicznych placówek handlowych dominują natomiast sklepy spożywcze różnych branż (ogólnej, mięsnej, warzywniczej) często zwłaszcza na terenach wiejskich uzupełniane przez sprzedaż artykułów przemysłowych. Ludność niewielkich wsi (Strzelno, Żarka n/Nysą, Bielawa Górna) dokonuje niekiedy nawet podstawowych zakupów w pobliskich miejscowościach (w Pieńsku lub w większych miejscowościach wiejskich), co wiąże się z koniecznością dojazdu bądź dojścia.

Handlem obwoźnym zajmuje się najliczniejsza grupa podmiotów gospodarczych prowadzących działalność handlową. Podmioty te (głównie osoby fizyczne) prowadzą ten rodzaj działalności handlowej, głównie na targowisku w Pieńsku (ponad 1200 m² powierzchni sprzedażowej).

Proces prywatyzacji handlu i gastronomii rozpoczął przekształcenia własnościowe polskiej gospodarki. Także w gminie Pieńsk coraz większa liczba osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą w zakresie handlu detalicznego i gastronomii. Na terenie gminy Pieńsk funkcjonuje obecnie 15 zakładów gastronomicznych. Pozytywnymi cechami przemian

w zakresie gastronomii w gminie Pieńsk jest pojawienie się sieci różnych małych zakładów gastronomicznych świadczących szeroki wachlarz usług. Są to zatem małe kawiarenki, drink-bary, pijalnie piwa, itp. Sieć tych punktów nie jest rozmieszczona na terenie całej gminy względnie równomiernie (w Pieńsku funkcjonuje 11 zakładów i punktów gastronomicznych, po jednym zaś w Strzelnie, Żarkach Średnich, Stojanowie i Lasowie).

Także struktura placówek usług bytowych dla ludności wykazuje pewne dysproporcje wynikające - jak się wydaje - przede wszystkim z uwarunkowań rynkowych. Zakres świadczonych usług nie jest jednak szeroki i różnorodny. Rozmieszczenie usług w gminie nie jest przy tym równomierne, gdyż widoczna jest wyraźna ich koncentracja w mieście. Spośród bowiem ponad 180 podmiotów zajmujących się świadczeniem różnorodnych usług, ponad 130 znajduje się w Pieńsku.

Pieńsk powinien nadal pełnić rolę ośrodka usługowego nie tylko w stosunku do miejscowej ludności, ale także okolicznych wsi. Wymagają zresztą tego względy rynkowe (koncentracja popytu zapewnia większe możliwości zbytu). Z drugiej strony jednak konieczna jest również odpowiednia polityka lokalizacyjna w tym zakresie, która skłaniałaby do tworzenia najbardziej niezbędnych zakładów usługowych obsługujących w miejscu zamieszkania ludność jednostek wiejskich, bardziej odległych od miasta. Dotyczy to zwłaszcza usług podstawowych. W polityce tej należy rozważyć możliwość ekonomicznych ułatwień w dekoncentracji przestrzennej usług w gminie.

Turystyka

Atrakcyjny układ elementów środowiska geograficznego, urozmaicone ukształtowanie terenu i znaczne obszary leśne tworzą wysokiej rangi warunki dla rozwoju turystyki w gminie Pieńsk. Konieczne jest przy tym odpowiednie wyposażenie terenu gminy w urządzenia infrastruktury turystycznej i paraturystycznej.

Baza noclegowa stanowi podstawę turystyki pobytowej. W gminie Pieńsk bazę tę stanowiła w 1999 roku kwatera prywatna (z pokojami gościnnymi) o całorocznym okresie użytkowania. Obiekt ten w końcu lipca 1999 roku dysponował jedynie 8 miejscami noclegowymi. W sezonie turystycznym 1998/1999 z tychże miejsc skorzystały 93 osoby (w tym 3 cudzoziemców).

Rynkowe oddziaływanie w sferze turystyki wiąże się ściśle z systemem odpowiedniej informacji turystycznej. Jak dotychczas, w gminie nie funkcjonuje placówka ukierunkowana na promocję turystyczną (w tym działalność reklamową) i doradztwo dla turystów.

W miejscowościach gminy Pieńsk zlokalizowanych jest wiele atrakcyjnych obiektów zabytkowych mogących być przedmiotem bardziej intensywnej penetracji turystycznej. Do obiektów tych należy w szczególności zaliczyć zespół pałacowo-parkowy w Lasowie, park miejski w Pieńsku oraz liczne obiekty sakralne. Zróżnicowane ukształtowanie obszaru gminy sprzyja także uprawianiu turystyki pieszej i rowerowej. Przez gminę przebiegają szlaki turystyczne, na trasach których znajduje się wiele interesujących obiektów kultury materialnej oraz pomników przyrody (m.in. dąb szypułkowy „Gniewny” w Dłużynie Dolnej).

Perspektywy istotnego wzrostu roli turystyki w gospodarce gminy oraz charakter wymagań co do jakości świadczonych usług wzmagają konieczność rozwoju sieci obiektów noclegowych o zróżnicowanym standardzie usług (w tym także agroturystycznych). Nie ulega bowiem wątpliwości, że turystyka jest jedną z szans dalszego rozwoju gminy Pieńsk.

INFRASTRUKTURA OSADNICZA

Gospodarka wodno-ściekowa

Odpowiednie zaopatrzenie w wodę staje się obecnie jednym ze strategicznych czynników rozwoju gospodarczego i poprawy warunków egzystencji ludzi. Sieciowy system zasilania ludności w wodę dotyczy miasta Pieńsk (gdzie wszyscy mieszkańcy korzystają z sieci wodociągowej) oraz w zróżnicowanym stopniu kilku miejscowości wiejskich (Dłużyna Dolna, Lasów). Wodociągi te zaopatrywane są z ujęcia głębinowego w ilości 1500 m³ wody na dobę. Pozostałe zaś wsie gminy zaopatrywane są w wodę ze studni indywidualnych.

W latach 1990-1999 na terenie gminy Pieńsk nastąpił wyraźny wzrost długości rozdzielczej sieci wodociągowej. W końcu 1999 roku wynosiła ona 32,6 km, z czego w mieście - 22,4 km, zaś w Dłużynie Dolnej - 10,2 km. Stan techniczny sieci wodociągowej w gminie oceniany jest jako dobry. Większość wodociągów pochodzi bowiem z okresu powojennego (pierwsze jednak odcinki wodociągów w Pieńsku zbudowano w 1910 roku).

Usługi kanalizacyjne świadczone są przy wykorzystaniu istniejących urządzeń sieciowych oraz transportu specjalnego do wywozu ścieków ze zbiorników przydomowych. Ścieki komunalne z gospodarstw domowych w Pieńsku odprowadzane są poprzez układ sieci kanalizacyjnej. Jej długość w końcu 1999 roku wynosiła 14 km (w roku 1990 – 11,7 km). Jest

to sieć w dobrym stanie technicznym. W mieście z usług kanalizacyjnych korzystają wszyscy mieszkańcy. Miasto posiada ponadto wysoko sprawną mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości dobowej wynoszącej 2000 m³. Warto zaznaczyć, iż oczyszczane są w niej także ścieki z niemieckich gmin: Gross-Krauscha, Zodel i Deschka. Na terenach wiejskich gminy nie istnieje natomiast sieć kanalizacyjna, a ścieki po podczyszczeniu w lokalnych urządzeniach odprowadzane są do ziemi lub do cieków wodnych. W miejscowościach wiejskich odczuwana jest zatem pilna potrzeba podjęcia nie tylko inwestycji w sferze wodociągowania, lecz także kanalizacji i oczyszczania ścieków.

Ciepłownictwo

Gospodarka cieplna na terenie gminy Pieńsk ma w dużym stopniu zdecentralizowany charakter. Oparta jest bowiem o kotłownie lokalne oraz paleniska indywidualne. Szczególnie istotnym przedsięwzięciem o ekologicznym wymiarze powinno być zatem systematyczne zastępowanie ogrzewania konwencjonalnego (węglowego) ogrzewaniem „czystym”. Wiąże się to także z perspektywami rozwoju ruchu turystycznego w gminie.

W mieście możliwe jest stworzenie zintegrowanego układu ciepłowniczego w oparciu o źródło ciepła o większej mocy (przy jednoczesnym rozwoju sieci ciepłych). Na terenach wiejskich natomiast w najbliższym okresie dominować nadal będą paleniska indywidualne, choć dla rejonów zwartej zabudowy rozważyć można budowę ekologicznych kotłowni lokalnych.

Gazownictwo

Gmina Pieńsk nie jest obecnie zaopatrywana w gaz sieciowy, choć jest to możliwe (przynajmniej w pewnym zakresie) w dającej się przewidzieć przyszłości. Trwają bowiem intensywne prace ukierunkowane na doprowadzenie gazu sieciowego do Pieńska. Koszt budowy sieci przesyłowych i rozdzielczych jest jednak bardzo wysoki. W układach zaś zużywających relatywnie małe ilości gazu okres zwrotu wyłożonego kapitału jest bardzo długi. Wynika z tego ważne dla polityki lokalnej spostrzeżenie: powszechna gazyfikacja sieciowa większości jednostek osadniczych o niskiej intensywności zabudowy, niewielkiej liczbie odbiorców, nie znajduje uzasadnienia ekonomicznego. Pośrednio dowodzi tego praktyka krajów zachodnich, gdzie w takich przypadkach wykorzystuje się alternatywne źródła energii, tj. elektryczność, olej opałowy, gaz płynny.

Elektroenergetyka

Gmina Pieńsk posiada korzystne położenie względem głównych korytarzy zasilania w energię elektryczną (prowadzących z elektrowni „Turów”). Redukcja napięcia następuje w rozdzielni w Pieńsku, skąd wyprowadzone są tory sieciowe średnich napięć oraz do stacji transformatorowych, redukujących napięcie na niskie (380 V i 220 V). Uzupełnieniem systemu elektroenergetycznego zasilania gminy jest elektrownia wodna w Pieńsku.

Sieć rozdzielcza średniego i niskiego napięcia na obszarze miasta, w przeważającej mierze jest siecią kablową podziemną, zaś na terenach wiejskich - napowietrzną. Według opinii Zakładu Energetycznego w Jeleniej Górze, stan techniczny urządzeń i sieci wysokich i średnich napięć jest dobry, zaś niskich - zadowalający (wymaga prac remontowych i modernizacyjnych). Niezbędna jest jednak wymiana (zwłaszcza na terenach wiejskich) sieci napowietrznych na sieci kablowe podziemne. Pewność zasilania oceniana jest dla gminy na ok. 90%. Przepustowość linii elektroenergetycznych wysokich i średnich napięć nie stanowi żadnej przeszkody w rozbudowie układu sieciowego, gotowego przyjąć większe obciążenia.

W 1999 roku łączne zużycie energii elektrycznej w Pieńsku przez odbiorców pobierających energię o niskim napięciu (prawie 2700 odbiorców) wyniosło ponad 7000 MWh. Wśród odbiorców funkcjonujących na niskim napięciu zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa domowe (2243, tj. ponad 83% ogółu). Zużycie energii elektrycznej przez gospodarstwa domowe, tak globalne jak i jednostkowe, w Pieńsku w latach 1990-1999 wykazuje tendencję wzrostową. Zużycie tejże energii w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca miasta w 1999 roku wynosiło niemal 820 kWh (w 1990 roku - niemal 710 kWh).

Z punktu widzenia łatwości zaopatrzenia w energię elektryczną, niewielkiego prawdopodobieństwa strat gospodarczych wywołanych brakiem zasilania, teren gminy stanowi atrakcyjne miejsce lokalizacji przemysłu, usług i osadnictwa.

Sieć komunikacyjna

Transport kolejowy. Przez teren gminy Pieńsk przebiega obecnie linia kolejowa nr 260 – Węgliniec – Pieńsk - Zgorzelec – Zawidów - Bogatynia. Dostępność kolejowego transportu osobowego na terenie gminy Pieńsk warunkowana jest jednak rozmieszczeniem punktów przystankowych. Aktualnie dotyczy ona jedynie dwóch miejscowości gminy, a mianowicie

Pieńska i Lasowa. Mimo relatywnie niewielkich odległości dzielących te miejscowości liczba połączeń kolejowych jest mała (jedynie 5-krotnie w ciągu doby).

Transport drogowy natomiast wykorzystuje istniejącą sieć dróg o różnych jednak parametrach technicznych. Podstawowym elementem sieci drogowej gminy Pieńsk jest odcinek drogi publicznej relacji Zgorzelec - Pieńsk – Żagań (Zielona Góra). Jego uzupełnieniem są zaś drogi lokalne, których długość wynosi 30 km. Stan nawierzchni tychże dróg jest na ogół dobry, skoro 70 % posiada nawierzchnię twardą ulepszoną. Stan ten wyznacza zatem skalę zadań władz lokalnych w tym zakresie.

Analizę sieci drogowej w gminie Pieńsk można także prowadzić z wielu innych punktów widzenia. Istotna wydaje się być jednak ocena układu sieci dróg pod kątem:

- współczesnych kierunków ciążenia społeczno-gospodarczych,
- powiązań jednostek osadniczych gminy,
- możliwości powiązań z głównymi ośrodkami miejskimi regionu.

Układ drogowy w gminie Pieńsk powstawał stopniowo w miarę narastania potrzeb, uwarunkowanych względami gospodarczymi i społecznymi różnych okresów. Główna droga gminy (wskazany wyżej odcinek drogi publicznej) stanowi połączenie umożliwiające powiązania ludności przede wszystkim z pobliskim ośrodkiem subregionalnym - Zgorzelcem, których rezultatem są silne ciążenia społeczno-gospodarcze w tymże kierunku. Pomimo narastającej konkurencji indywidualnego transportu osobowego, liczba połączeń transportu osobowego jest wysoka wobec istniejącego potencjału demograficznego gminy. Podaż usług publicznych przewoźników osób, tworzy bowiem dobre warunki do dużej ruchliwości przestrzennej mieszkańców gminy, motywowanych wahadłowymi dojazdami do pracy, nauki, handlu oraz w celach konsumpcyjnych.

Większość wiejskich jednostek osadniczych gminy jest dobrze powiązana z miastem. Warto również zauważyć możliwość bezpośredniej (o wysokiej częstotliwości) komunikacji autobusowej Pieńska ze Zgorzelcem, a także innymi miastami. Na tychże bowiem kierunkach odbywają się intensywne wahadłowe przemieszczenia przestrzenne motywowane podejmowaniem pracy, nauki, korzystaniem z wyspecjalizowanych usług różnego rodzaju, itp.

Łączność

Współcześnie telekomunikacja stanowi istotny czynnik rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego. Jej niedorozwój zaś traktowany jest jako jeden ze znaczących hamulców szans rozwojowych.

W latach 1990-1999 liczba abonentów telefonicznych w gminie zwiększyła się z 576 do 1970, czyli ponad 3-krotnie. Na tle gmin województwa dolnośląskiego i powiatu zgorzeleckiego wskaźnik upowszechnienia telefonów, liczony jako liczba abonentów (łączy standardowych) przypadających na 1000 osób, tak w przekroju miast jak i wsi jest jednak dla gminy nadal niekorzystny. W województwie w 1999 r. wskaźnik ten wynosił ponad 267, w gminach powiatu zgorzeleckiego – niemal 258, zaś w gminie Pieńsk - prawie 202 i był jednym z niższych wśród gmin tego regionu. W szczególności dotyczy to terenów wiejskich gminy, gdzie na 1000 ludności przypada tylko niewiele ponad 80 abonentów telefonicznych (w mieście jest ich niemal 1700, tj. ponad 270 na tysiąc mieszkańców). Poziom prezentowanego wskaźnika sugeruje zatem konieczność dalszej rozbudowy sieci telefonicznych, zwłaszcza w miejscowościach wiejskich gminy.

Na terenie gminy funkcjonują dwie placówki pocztowo-telekomunikacyjne (w Pieńsku i w Dłużynie Dolnej). Ich rozmieszczenie zgodne jest z koncentracją ludności a zatem i ze skalą zgłaszanych potrzeb w tym zakresie.

Mieszkalnictwo

Stan zabudowy mieszkaniowej, jej wyposażenie w instalacje techniczno-sanitarne oraz rozwój budownictwa mieszkaniowego i infrastruktury komunalnej wyznaczają bezpośrednio poziom warunków zamieszkiwania ludności, pośrednio stwarzają jednak istotne możliwości dla lokalnego rozwoju gospodarczego. Rozmiary zasobów mieszkaniowych, ich stan i struktura kształtują się w gminie pod wpływem przyrostu nowych mieszkań, będącego efektem realizacji budownictwa mieszkaniowego i prac adaptacyjnych, prac remontowych i modernizacyjnych, a także ubytków substancji mieszkaniowej.

Do roku 1990 zarząd państwowymi zasobami mieszkaniowymi należał do terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego (o właściwości szczególnej do spraw mieszkaniowych). Dokonana zatem w maju 1990 roku komunalizacja państwowych zasobów mieszkaniowych sprowadziła się do nabycia przez gminę Pieńsk tej części mienia

państwowego na mocy prawa. W kolejnych zaś latach rozmiary i struktura zasobów mieszkaniowych w gminie uległa dalszym zmianom, co obrazuje tablica 11.

Tablica 11

MIESZKALNICTWO W GMINIE PIEŃSK W LATACH 1990 - 1999

Wyszczególnienie	1990	1995	1999	wsk.zmian 1999/1990
OGÓŁEM				
Mieszkania	2734	2758	2783	101,8
Izby	10210	10362	10507	102,9
Pow. użytkowa mieszkań w m ² :				
- ogółem	175650	178620	181562	103,4
- na osobę	17,7	18,3	18,7	105,6
Liczba osób na :				
- izbę	0,97	0,94	0,93	95,9
- mieszkanie	3,63	3,54	3,50	96,4
Mieszkania oddane do użytku				
- ogółem	31	10	8	25,8
- na 1000 ludności	3,11	1,02	0,82	26,4

Źródło: Dane US w Jeleniej Górze.

Zasoby mieszkaniowe w gminie Pieńsk w końcu 1999 roku liczyły ponad 10,5 tys. izb o łącznej powierzchni 181,6 tys. m². Przyrost substancji mieszkaniowej w okresie 1990-1999 był niewielki (jedynie o 1,8%). Z jednej strony w latach tych oddano do użytku 206 mieszkań, z drugiej jednak nastąpiły poważne ubytki substancji mieszkaniowej. Stąd też liczba mieszkań w gminie Pieńsk w tymże okresie zwiększyła się jedynie o niespełna 50.

Perspektywy rozwoju budownictwa mieszkaniowego w gminie Pieńsk są ściśle związane nie tylko z wielkością terenów przeznaczanych na ten cel, lecz również z postępem prac w zakresie ich odpowiedniego uzbrojenia. W końcu 1999 roku ogólna powierzchnia uzbrojonych gruntów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe w zasobach tej gminy wynosiła 5,3 ha (w tym 2,5 ha z przeznaczeniem na rozwój budownictwa jednorodzinne). Warto wskazać, iż grunty te w całości położone są na terenie miasta Pieńsk.

Warunki mieszkaniowe w istotny sposób stymulują wzrost poziomu życia, lecz w latach 1990-1999 w gminie Pieńsk nie nastąpiła wyraźnie odczuwalna poprawa w tym zakresie. Wartości podstawowych wskaźników oceny sytuacji mieszkaniowej są przy tym mniej

korzystne aniżeli przeciętne dla województwa dolnośląskiego i gmin powiatu zgorzeleckiego. W 1999 roku na osobę przypadało 18,7 m² powierzchni użytkowej mieszkania, a na każdą z izb mieszkalnych - 0,93 osoby (w województwie odpowiednio: 19,2 m² i 0,91, a w powiecie: 19,2 m² i 0,88).

Zarówno w mieście jak i na terenach wiejskich dominuje stara zabudowa mieszkaniowa. Ocenia się, iż tylko ok. 37 % mieszkań znajduje się w budynkach wzniesionych po 1945 roku.

W 1999 roku niemal 1/3 (909 mieszkań) ogółu mieszkań stanowiło własność gminy. Udziały te zmniejszają się w niewielkim stopniu (w 1990 roku udział zasobów komunalnych w gminie Pieńsk sięgał prawie 36%) i będą prawdopodobnie nadal wolno spadać ze względu na wyprzedz komunalnych lokali mieszkalnych. W gminie Pieńsk, jak i wielu innych gminach subregionu zgorzeleckiego, nie wykonuje się w odpowiednim zakresie remontów i modernizacji starej substancji mieszkaniowej. Zaznaczyć jednak należy, że gospodarowanie komunalnymi zasobami mieszkaniowymi należy w gminie Pieńsk do zadań, których rozwiązanie, choć z pewnością niełatwe, jest szczególnie pilne tak z ekonomicznego jak i społecznego punktu widzenia.

Gospodarka odpadami

Masa stałych odpadów systematycznie wzrasta, na skutek rozwoju przemysłu opakowań, szybszą rotacją dóbr użytkowych, braku motywacji do stosowania recyklingu, itp. Odpady z miejscowości tejże gminy wywożone są na wysypisko zlokalizowane (z kwaterami ekologicznymi) w Pieńsku. Składowisko to (o całkowitej pojemności wynoszącej 36 tys. m³) oddane zostało do użytku w 1994 roku, a ocenia się, iż będzie eksploatowane do 2004-2005 roku. Należy również wskazać, że brak jest zorganizowanych wiejskich (lokalnych) wysypisk śmieci. Racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi połączona z konsekwentną likwidacją tzw. „dzikich” wysypisk jest w gminie Pieńsk, co warto podkreślić, jednym z warunków ładu przestrzennego.

SPOŁECZNA SFERA GMINY

Oświata i wychowanie

W dziedzinie oświaty i wychowania nastąpiły w ostatnich latach istotne przeobrażenia związane głównie z tendencjami zmian demograficznych oraz zakresem systemowej reformy.

Ważnym ogniwem w procesie edukacji są placówki wychowania przedszkolnego. Placówki te wspomagają rozwój dzieci, służą ich socjalizacji i przysposabiają do podjęcia systematycznej nauki w szkole. Rozwój placówek wychowania przedszkolnego w gminie Pieńsk w latach 1990-1999 przedstawia tablica 12.

Tablica 12

PLACÓWKI WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO W GMINIE PIEŃSK
W LATACH 1990 - 1999

Wyszczególnienie	1990	1995	1999	wsk. zmian 1999/1990
<i>Przedszkola</i>				
- liczba placówek	3	3	2	66,7
- miejsca	265	225	185	69,8
- dzieci	185	223	177	95,7
- oddziały	9	11	9	100,0
- nauczyciele pełnozatrudnieni	15	14	10	66,7
<i>Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych</i>				
- liczba placówek	4	1	2	50,0
- dzieci	85	15	30	35,3
- oddziały	4	1	2	50,0
- nauczyciele pełnozatrudnieni	4	-	2	50,0
<i>Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na:</i>				
- 100 dzieci w wieku 3 - 6 lat	36,4	42,5	41,0	112,6
- 1 oddział	20,8	19,8	18,8	90,4
- 1 nauczyciela	14,2	17,0	17,3	121,8

Źródło: Dane US w Jeleniej Górze.

Tendencją, podobną do wojewódzkiej, w badanym okresie jest zmniejszenie się liczby dzieci korzystających z placówek wychowania przedszkolnego w gminie Pieńsk. W roku 1990 opieką w trzech przedszkolach (w tym dwa zlokalizowane były w mieście) i w czterech oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych w gminie Pieńsk objętych było 270 dzieci, a w roku 1999 ich liczba wyniosła 207, czyli o ponad 23% mniej. Zmieniły się przy tym warunki opieki nad dziećmi, na które w pewnym stopniu wpływa liczebność poszczególnych oddziałów (grup). W gminie Pieńsk sytuacja w tym względzie przedstawia się na zbliżonym do

powiatowego i wojewódzkiego poziomie. Należy wskazać, iż z usług placówek wychowania przedszkolnego w tej gminie korzysta obecnie 41% ogółu dzieci w wieku 3-6 lat.

Sieć placówek przedszkolnych w gminie uległa uszczupleniu w wyniku zmniejszenia się liczby przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w miejscowościach wiejskich. W przedszkolach w Pieńsku ze 185 miejsc (według stanu we wrześniu 1999 roku) korzysta 177 dzieci. Każda zaś z 9 grup liczy niepełna 20 dzieci. Wskazuje to adekwatność miejskiej sieci placówek wychowania przedszkolnego wobec zgłaszanych potrzeb. Oddziały przedszkolne funkcjonują natomiast przy dwóch szkołach podstawowych w miejscowościach wiejskich gminy (Dłużyna Dolna i Żarki Średnie) i opieką obejmują łącznie jedynie 30 dzieci. W miejscu zamieszkania z placówek tego typu nie korzystają zatem dzieci z mniejszych miejscowości gminy.

Widoczny (nie tylko w gminie Pieńsk) spadek zainteresowania usługami opiekuńczo-wychowawczymi żłobków jest wypadkową oddziaływania czynników natury ekonomicznej i społecznej. Z tychże względów żłobek w Pieńsku od wielu już lat nie funkcjonuje (w 1990 roku żłobek dysponował 70 miejscami). Działalność opiekuńczo-wychowawczą dla dzieci do lat trzech w 1999 roku prowadził natomiast oddział żłobkowy przy przedszkolu w Pieńsku. Oddział ten dysponuje 35 miejscami, z których w 1999 roku korzystało niemal 50 dzieci (niepełna 15% ogółu dzieci w wieku 0-2 lat). Liczba korzystających z usług placówek tego typu w ostatnich latach wykazuje względną stabilizację, mimo zmniejszenia się liczby dzieci w wieku 0-2 lat.

W zakresie szkolnictwa podstawowego w gminie Pieńsk nastąpiły wielokierunkowe zmiany, które dla lat 1990-1999 zestawiono w tablicy 13.

W badanym okresie zmniejszyła się o ponad 25% liczba uczniów szkół podstawowych (z 1436 do 1062) oraz liczba pełnozatrudnionych nauczycieli (o ponad 22%) i oddziałów (klas) szkolnych. Zakres tych zmian był jednak w gminie Pieńsk w latach 1990-1999 zróżnicowany. Szczególnie istotne zmiany wywołane zostały w 1999 roku koniecznością wdrażania rozwiązań reformy systemu oświaty, w tym powołaniem gimnazjalnego szczebla kształcenia. Ogólnie biorąc, w badanym okresie zmniejszyła się liczba uczniów przypadających na każdego pełnozatrudnionego nauczyciela (z 18,6 do 17,7) oraz przeciętna liczebność oddziałów szkolnych. Zwiększył się jednak wyraźnie tzw. wskaźnik zmianowości nauczania ustalony jako stosunek liczbowy oddziałów szkolnych i pomieszczeń do nauczania, który w gminie Pieńsk przybiera wartość 1,52 (w roku 1990 wynosił 1,12). Należy zaznaczyć, iż problem

wielozmianowości nauczania dotyczy jedynie szkół podstawowych zlokalizowanych w mieście. Nauczanie bowiem w wiejskich placówkach szkolnictwa podstawowego w gminie odbywa się tylko na pierwszej zmianie.

Tablica 13

**SZKOLNICTWO PODSTAWOWE W GMINIE PIEŃSK
W LATACH 1990 - 1999**

Wyszczególnienie	1990	1995	1999	Wsk. zmian 1999/1990
<i>Szkoły podstawowe</i>				
- placówki ogółem	4	4	3	75,0
- uczniowie	1436	1355	1062	74,0
- oddziały	58	59	47	81,0
- pomieszczenia do nauczania	52	53	31	59,6
- nauczyciele pełnozatrudnieni	77	71	60	77,9
<i>Uczniowie szkół podst. na:</i>				
- 1 oddział	24,8	23,0	22,6	91,1
- 1 pełnozatr. nauczyciela	18,6	19,1	17,7	95,2
<i>Wskaźnik zmienowości nauczania</i>	1,12	1,11	1,52	135,7

Źródło: dane US w Jeleniej Górze.

Sieć szkolnictwa podstawowego w gminie tworzą 3 placówki zlokalizowane w Pieńsku, Dłużynie Dolnej i w Żarkach Średnich. Szkoły te pozostają w gestii władz lokalnych. Szkoły podstawowe w gminie Pieńsk różnią się jednak nie tylko formą organizacji, lecz również wielkością, wyposażeniem i warunkami nauczania. Ogólnie biorąc, stan szkoły podstawowej w mieście jest zadowalający. Szkoły wiejskie natomiast nie zapewniają właściwych warunków pobytu i nauczania. Obiekty szkolne na terenach wiejskich w gminie Pieńsk wymagają znacznych prac remontowych i modernizacyjnych. Ponadto istotnym problemem tychże szkół są trudności w pozyskaniu specjalistycznej kadry nauczycielskiej.

Począwszy od roku szkolnego 1999/2000 w gminie Pieńsk działalność edukacyjną prowadzi Gimnazjum Publiczne. Z będących do dyspozycji 20 pomieszczeń do nauczania korzysta ponad 130 uczniów (zorganizowanych w 6 oddziałów), kształconych przez 7 pełnozatrudnionych nauczycieli i 10 zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Elementem oświaty mogącym nadać miastu Pieńsk ponadlokalną rangę jest natomiast szkolnictwo zawodowe. Jak dotychczas w gminie nie funkcjonuje placówka kształcenia na

poziomie ponadgimnazjalnym, a młodzież kształci się przede wszystkim w szkołach tego szczebla zlokalizowanych w Zgorzelcu.

W interesie społecznym leży jednak dostosowanie kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnych (bieżących i przyszłych). Rozważenia przez władze gminy wymagają zatem potrzeby i możliwości utworzenia szkoły zawodowej mogącej kształcić specjalistów z zakresu agroturystyki, gastronomii, rolnictwa, leśnictwa, itd. Takie rozwiązania wzmocnią więzi młodzieży z miastem i gminą; są przy tym opłacalną formą inwestowania w kapitał ludzki.

Kultura i sport

Lokalną politykę kulturalną, której zadaniem jest stymulowanie rozwoju twórczości kulturalnej, upowszechnianie jej wartości, organizowanie kontaktów publiczności z działami wszystkich dziedzin sztuki i działalności kulturalnej realizuje w gminie Pieńsk wiele instytucji.

Wiodącą placówką kulturalną w gminie jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Pieńsku. Ośrodek ten prowadzi pracownie specjalistyczne oraz koła różnych zainteresowań. Warto w tym miejscu wskazać, iż w kilku miejscowościach wiejskich gminy funkcjonują kluby kultury czy też świetlice, w których rozwijany jest amatorski ruch artystyczny (m.in. zespoły folklorystyczne „Lasowianki” i „Żarkowianki”). Rozmieszczenie placówek tego rodzaju na terenie gminy Pieńsk jest zatem względnie równomierne.

Istotną rolę w upowszechnianiu kultury przypisać należy także bibliotekom publicznym. Ich stan w gminie Pieńsk w latach 1990-1999 przedstawia tablica 14.

Sieć bibliotek publicznych w gminie nie uległa rozszerzeniu w latach 1990 - 1999, lecz została nawet uszczuplona wskutek likwidacji punktu bibliotecznego. Zwiększył się przy tym ich księgozbiór (o prawie 12%), a od 1995 roku następuje spadek liczba wypożyczeń oraz liczby czytelników.

Na terenie obecnego powiatu zgorzeleckiego, ogólnie biorąc, postępował również spadek aktywności czytelniczej społeczeństwa. Jednakże na każdego mieszkańca gminy przypadało w 1999 roku ponad 8 woluminów wypożyczonych w bibliotekach publicznych, podczas gdy przeciętnie w powiecie wyraźnie mniej (jedynie niespełna 5 wol.). Wyraźnie wyższa jest przy tym w gminie Pieńsk relatywna dostępność księgozbiorów dla ludności (4.514 wol. na 1000 mieszkańców wobec ok. 3.900 wol. w powiecie). Mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z woluminów placówek biblioteczných także na miejscu (w

czytelnich). Ta forma kontaktu z księgozbiorem bibliotek publicznych w ostatnich latach odgrywa coraz większą rolę w zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, a wyraźny wzrost liczby wypożyczonych czasopism wykazuje, coraz większy wpływ sytuacji materialnej ludności na powszechność i zakres uczestnictwa w życiu kulturalnym.

Tablica 14

PLACÓWKI BIBLIOTECZNE W GMINIE PIEŃSK
W LATACH 1990 - 1999

Wyszczególnienie	1990	1995	1999	Wsk. zmian 1999/1990
- biblioteki publiczne	1	1	1	100,0
- filie	3	3	3	100,0
- księgozbiór w tys. wol.	39,4	42,8	44,1	111,9
- czytelnicy	2359	2389	2266	96,1
- wypożyczenia w tys. wol.	68,5	102,6	81,5	119,0
Na 1000 ludności:				
- księgozbiór w wol.	3950	4356	4514	114,3
- czytelnicy	236,3	243,4	231,9	98,1
Wypożyczenia w wol. na:				
- 1 mieszkańca	6,86	10,45	8,34	121,6
- 1 czytelnika	29,0	43,0	36,0	124,1

Źródło: Dane US w Jeleniej Górze.

Największą z tych placówek jest biblioteka publiczna w Pieńsku dysponująca ponad 24 tys. księgozbiorem. W 1999 roku korzystało z niego ponad 1800 czytelników (głównie uczniów). Filie w Dłużynie Dolnej, Stojanowie i w Żarkach Średnich dysponowały zaś łącznie księgozbiorem liczącym prawie 20 tys. wol. Umowną miarą "jakości" księgozbiorów bibliotecznych jest wskaźnik częstotliwości korzystania z ich woluminów w ciągu roku. Sytuacja w tym względzie jest w gminie Pieńsk zróżnicowana. O ile bowiem każdy wolumin placówek bibliotecznych w gminie w 1999 roku wypożyczony był 1,8 raza, to przykładowo w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Pieńsku - przeciętnie 2,8 raza. Ogólnie biorąc, czytelnictwo nadal pozostaje, mimo niekorzystnych tendencji zmian w ostatnich latach, jednym z najważniejszych elementów zainteresowań kulturalnych lokalnej społeczności.

Inna jest natomiast sytuacja w zakresie usług placówek kinematografii. Wiąże się ona z upowszechnianiem odbioru programów telewizji satelitarnej i projekcji wideo oraz wyraźnym spadkiem zainteresowania projekcjami filmowymi w obiektach kinowych. Czynniki te wpłynęły

na zmniejszenie wielkości usług kinowych w regionie. Dotyczy to także Pieńska, gdzie w 1999 roku kino nie prowadziło działalności projekcyjnej. Warto nadmienić, iż prowadzące działalność w tym mieście jeszcze w 1990 roku kino „Strażnica” dysponowało ponad 250 miejscami na widowni, a przedstawiane seanse obejrzało 4,5 tys. widzów.

Do obiektów, których znaczenie społeczne stale wzrasta zaliczane są natomiast boiska i stadiony sportowe. Kultura fizyczna w gminie dysponuje jednak obiektami nie tylko w Pieńsku, lecz także w większych miejscowościach wiejskich gminy. Służą one zarówno sportowi wyczynowemu (do dyscyplin, których reprezentanci odnoszą szczególne osiągnięcia zaliczyć należy zapasy i piłkę nożną), jak i szeroko rozumianej rekreacji. Wśród obiektów o sportowo-rekreacyjnym charakterze wyróżnia się stadion w Pieńsku. Jest on miejscem nie tylko dla spotkań sportowych, lecz również dla wielu różnych imprez kulturalnych.

Ogólnie biorąc, w gminie Pieńsk widoczne jest stopniowe odchodzenie od domocentrycznego stylu życia ludności. Mieszkanie staje się w mniejszym, aniżeli kilka lat wcześniej, stopniu miejscem wspólnej konsumpcji kulturalnej, rozrywki i rekreacji. Fakt ten winien być uwzględniony przy konstrukcji programu rozwoju lokalnego w tym zakresie. Pozostaje jednak do rozwiązania problem dalszej, lecz w zdecydowanie większym zakresie, organizacji i promocji form zbiorowych usług kulturalnych, które miałyby znaczną moc przyciągania nie tylko lokalnej społeczności, lecz także mieszkańców sąsiednich gmin i turystów.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Ze społecznego punktu widzenia szczególnym znaczeniem wśród placówek infrastruktury wyróżniają się instytucje ochrony zdrowia. Potrzeby zdrowotne lokalnych społeczności mogą być bowiem zaspokojone niemal wyłącznie przez sprawnie funkcjonującą służbę zdrowia. Stan tej infrastruktury w gminie Pieńsk ukazuje tablica 15.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna w gminie realizowana jest przez Przychodnię Rejonową w Pieńsku oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Dłużynie Dolnej. Zapewniają jednak jedynie opiekę podstawową. W poradniach tych placówek w 1998 roku udzielono prawie 27 tysięcy porad lekarskich oraz niemal 3,8 tys. porad stomatologicznych. Placówki lecznictwa ambulatoryjnego podlegają organom samorządu terytorialnego.

INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I JEJ DOSTĘPNOŚĆ
W GMINIE PIEŃSK W LATACH 1990 - 1999

Wyszczególnienie	1990	1995	1999	wsk. zmian 1999/1990
Przychodnie rejonowe	1	1	1	100,0
Wiejskie ośrodki zdrowia	1	1	1	100,0
Apteki (wraz z punktami)	2	1	2	100,0
Ludność na 1 przychodnię rejonową i ośrodek zdrowia	4991	4909	4887	97,9
Ludność na 1 placówkę apteczną	4991	9817	4887	97,9

Źródło: Dane US w Jeleniej Górze.

W kompleksowej opiece zdrowotnej istotną rolę odgrywa oddział pomocy doraźnej. Placówki te świadczą usługi w nagłych zachorowaniach i wypadkach, oferując pomoc medyczną również w ambulatorium i realizują przewozy chorych do placówek leczenia specjalistycznego. Niestety w gminie Pieńsk nie funkcjonuje jak dotychczas placówka tego typu. Na terenie tejże gminy nie znajduje się także placówka leczenia zamkniętego (szpital ogólny).

Dostępność, zakres i jakość usług otwartej i zamkniętej opieki zdrowotnej pozostaje w ścisłym związku z liczebnością i kwalifikacjami personelu służby zdrowia. Zmiany w tym zakresie w latach 1990-1999 w gminie Pieńsk przedstawia tablica 16.

Tablica 16

PERSONEL SŁUŻBY ZDROWIA I JEGO DOSTĘPNOŚĆ
W GMINIE PIEŃSK W LATACH 1990 - 1999

Wyszczególnienie	1990	1995	1999	wsk. zmian 1999/1990
Lekarze	4	4	4	100,0
Dentyści	4	3	3	75,0
Pielęgniarki	14	13	14	100,0
Liczba ludności na:				
- lekarza	2495	2454	2443	97,9
- dentystę	2495	3272	3258	130,6
- pielęgniarkę	713	755	698	97,9

Źródło: Materiały US w Jeleniej Górze.

W badanym okresie nie uległa zmianie liczba lekarzy oraz liczba dentystów, zmniejszyła się zaś nieznacznie liczba pielęgniarek. W 1999 roku we wszystkich zakładach służby zdrowia udzielających świadczeń leczniczych ludności gminy zatrudnionych było 4 lekarzy, 3 stomatologów i 14 pielęgniarki. Dostępność personelu medycznego jest w gminie Pieńsk wyraźnie niższa aniżeli przeciętnie w skali powiatu zgorzeleckiego i województwa dolnośląskiego. O ile bowiem na każdego lekarza w gminie przypada ponad 2400 mieszkańców, a na pielęgniarkę niemal 3300 osób, to ogólnopowiatowe wskaźniki wyniosły odpowiednio 765 i 160. Dostępność usług stomatologicznych jest natomiast zbliżona do charakteryzującej przeciętnie powiat zgorzelecki.

Personel służby zdrowia zatrudniony jest, co należy podkreślić, głównie w Pieńsku. Stąd też jego dostępność dla ludności miejscowości wiejskich gminy jest wysoce utrudniona (wymaga dojazdów).

W Pieńsku funkcjonują również jedyne w gminie dwie placówki apteczne obsługujące po prawie 5 tys. mieszkańców (podobnie jest przeciętnie w powiecie zgorzeleckim i w województwie dolnośląskim).

Nie ulega jednak wątpliwości, iż kształtując lokalną sieć placówek ochrony zdrowia należy brać pod uwagę nie tylko poziom dostępności jej usług, lecz także ich jakość, częstotliwość i powszechność zgłaszanych potrzeb oraz względy ekonomiczne. O ile bowiem wzrost częstotliwości i powszechności korzystania z usług oraz wyższa ich dostępność wskazują na potrzebę bardziej równomiernego rozmieszczenia placówek w tym zakresie, to z drugiej strony, względy ekonomiczne i jakość świadczeń przemawiają za optymalną ich koncentracją w mieście.

Instytucje pomocy społecznej mają za zadanie udzielanie wsparcia ze środków publicznych osobom i gospodarstwom domowym, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Jednostką realizującą zadania własne i zlecone przez administrację rządową w zakresie pomocy społecznej w Pieńsku jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

W 1999 roku pomocą społeczną objętych było ponad 700 mieszkańców gminy Pieńsk, czyli wyraźnie więcej niż w latach ubiegłych (w 1990 roku – 521 osób, a w 1994 roku – 663 osoby). Wydaje się, iż jest to wynikiem oddziaływania niekorzystnych zmian gospodarczych i społecznych w gminie. Wzrastają zatem koszty świadczeń oraz zmienia się ich struktura rodzajowa. W początku lat 90-tych najliczniejsze były świadczenia jednorazowe. Ich liczba

wykazuje jednak tendencję spadkową na korzyść wzrostu liczby zasiłków okresowych i stałych.

Najczęstszym powodem korzystania z różnych form pomocy społecznej w gminie Pieńsk jest bezrobocie. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z tej przyczyny oraz z powodu wielodzietności, alkoholizmu oraz upośledzenia fizycznego bądź umysłowego, wykazuje wyraźną tendencję wzrostową. Maleje natomiast liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej choroby czy też potrzeby ochrony macierzyństwa. Istotnymi przyczynami uzasadniającymi przyznawanie świadczeń pomocy społecznej są ponadto niepełność rodziny oraz sytuacje losowe.

BUDŻET LOKALNY

Dochody budżetu gminy

Układ gospodarki gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk determinuje w istotnej mierze zagadnienia kształtowania się gospodarki finansowej, możliwości zaspokojenia potrzeb ludności, działalność inwestycyjną, itd. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywa poziom i struktura dochodów budżetu gminy. Rozmiary i układ dochodów budżetowych wywierają bowiem istotny wpływ na kształt polityki prowadzonej przez lokalne władze samorządowe oraz stan gospodarki lokalnej. W sferze tej występują także silne sprzężenia zwrotne.

W latach 1995-1999 ogólne dochody budżetowe gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk zwiększyły się (w bezwzględny wymiarze) o ponad 2,6-krotnie, a w 1999 roku sięgnęły wielkości 9,7 mln zł.

Do najważniejszych i najbardziej wydajnych własnych źródeł dochodów budżetu gminy należą wpływy z podatku od nieruchomości (14,7% ogólnych rozmiarów dochodowej strony budżetu w 1999 roku). Niepoślednie znaczenie w tej grupie dochodów posiadają także wpływy z podatku rolnego (w 1999 roku ponad 207 tys. zł). Relatywnie mniejsze znaczenie posiada natomiast podatek od środków transportowych (jedynie niespełna 48 tys. zł), a marginalne – wpływy z opłat lokalnych.

Istotne miejsce w strukturze dochodowej strony budżetu gminy miejsko-wiejskiej zajmują ponadto udziały gminy w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa. W 1999 roku wpływy te stanowiły ponad 16,5% ogólnej skali dochodów budżetu gminy miejsko-wiejskiej. W ujęciu pieniężnym zdecydowanie większe wpływy (w tej grupie dochodów) uzyskuje się z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych

zamieszkałych na terenie gminy miejsko-wiejskiej (w 1999 roku – ponad 1,5 mln zł). Od osób prawnych pobrano natomiast w ciągu 1999 roku jedynie niewiele ponad 54 tys. zł należnego gminie podatku dochodowego.

W warunkach niemożności sfinansowania wszystkich zadań ze źródeł własnych, szczególnego znaczenia nabiera układ subwencjonowania i dotowania gmin. Udział subwencji z budżetu państwa w ogólnych rozmiarach dochodów budżetu gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk w 1999 roku wynosił prawie 35%. Udział ten, w porównaniu z rokiem 1995, zwiększył się wyraźnie (z niewiele ponad 3%). Ponadto budżet gminy w 1999 roku dotowany był przez budżet państwa w wysokości ponad 1 mln zł (co stanowiło prawie 11% globalnych rozmiarów strony dochodowej budżetu lokalnego). Zasilanie budżetu gminy miejsko-wiejskiej z budżetu państwa odbywa się przede wszystkim ze względu na prowadzenie szkolnictwa podstawowego (subwencja oświatowa), utrzymanie dróg publicznych (subwencja drogowa) oraz realizację zadań zleconych i powierzonych.

Ponadto istotną pozycją strony dochodowej budżetu gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk były w 1999 roku środki pozabudżetowe (400 tys. zł, co stanowiło ponad 4% ogółu dochodów gminy). Tak znaczny udział tychże środków w budżecie lokalnym jest niewątpliwie efektem wielokierunkowych starań władz samorządowych związanych z wykorzystaniem różnorodnych źródeł pomocowych.

Dla ogólnej oceny „zamożności” gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk w latach 1995-1999 ustalono poziom dochodów budżetowych przypadających na jednego mieszkańca. Zagadnienie to przedstawiono w tablicy 17.

Tablica 17

RELATYWNA „ZAMOŻNOŚĆ” GMINY MIEJSKO-WIEJSKIEJ PIEŃSK
W LATACH 1995-1999

Wyszczególnienie	Dochody na 1 mieszkańca w zł		
	Ogółem	w tym	
		podatki i opłaty lokalne	udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa
1995	377	157	102
1997	762	187	141
1999	990	245	164

Źródło: Informacje Urzędu Statystycznego w Jeleniej Górze.

Ogólnie biorąc, dochody budżetu gminy miejsko-wiejskiej w latach 1995-1999 wzrosły w stopniu większym aniżeli liczba ludności. Przeciętnie w 1999 roku w gminie Pieńsk na każdego mieszkańca przypadało niemal 1000 zł, natomiast przeciętna dochodowość budżetów gmin województwa dolnośląskiego per capita była o prawie 500 zł wyższa. Pod tym względem gmina wiejska Pieńsk zajmuje relatywnie niską lokatę wśród gmin powiatu zgorzeleckiego (przeciętna dochodowość budżetów gmin powiatu wynosiła w 1998 roku 1617,78 zł, lecz przykładowo w gminie Bogatynia – prawie 2680 zł na mieszkańca). Należy jednak wskazać, iż przestrzenne zróżnicowanie w zakresie „zamożności” gmin odpowiada, ogólnie biorąc, liczebności, strukturze i „kondycji” ekonomicznej podmiotów gospodarczych funkcjonujących na ich terenie oraz sytuacji materialnej społeczności lokalnych.

Wydatki budżetu gminy

Z zagadnieniami dochodowości budżetu gminy miejsko-wiejskiej wiążą się bezpośrednio kierunki wydatkowania, preferencje zaspokajania potrzeb bieżących i przyszłych oraz zakres możliwości inwestowania w różnorodne elementy gospodarki lokalnej. Strukturę wydatków budżetu gminy miejsko-wiejskiej Pieńsk w latach 1995-1999 przedstawia tablica 18.

Tablica 18

STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETU GMINY MIEJSKO-WIEJSKIEJ PIEŃSK W LATACH 1995-1999

Wyszczególnienie	1995	1999	wsk. zmian 1999 /1995
WYDATKI OGÓLEM (w tys. złotych)	3372,2	9705,3	287,8
z tego na:			
50 - Transport	84,0	542,6	646,0
70 – Gospodarka komunalna	804,9	1072,1	133,2
74 – Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne	346,3	347,5	100,3
79 – Oświata i wychowanie	524,1	4092,3	780,8
83 – Kultura i sztuka	180,5	399,6	221,4
85 – Ochrona zdrowia	6,7	105,3	15,7 – raza
86 – Opieka społeczna	712,3	1364,8	191,6

Wyszczególnienie	1995	1999	wsk. zmian 1999 /1995
87 – Kultura fizyczna i sport	39,5	98,1	248,4
91 – Administracja państwowa i samorządowa	623,5	1369,8	219,7

Źródło: Materiały Urzędu Miasta i Gminy Pieńsk.

Struktura wydatków budżetowych w gminie Pieńsk jest z jednej strony odzwierciedleniem struktury majątku komunalnego i jego stanu, a z drugiej obrazuje preferencje zaspokojenia potrzeb w zakresie poszczególnych elementów struktury gospodarki samorządowej. W gminie tej dominują wydatki na oświatę i wychowanie (w 1999 roku stanowiły one 42,2% ogółu wydatków), administrację samorządową (14,1%), opiekę społeczną (14,1%) oraz gospodarkę komunalną (ponad 11%). Istotne, co do wysokości, wydatki budżetowe w 1999 roku przeznaczane były ponadto na finansowanie zadań w zakresie transportu (5,6%), kultury i sztuki (4,1% ogólnych rozmiarów wydatków budżetu gminy) oraz gospodarki mieszkaniowej (prawie 3,6% globalnej wielkości wydatków).

Warto także zaznaczyć, że w badanym okresie na wysokim poziomie utrzymuje się udział wydatków budżetowych przeznaczonych na finansowanie inwestycji. W 1995 roku na inwestycje przeznaczono 26,3% ogółu wydatków budżetu gminy miejsko-wiejskiej, a w 1999 roku wydatki inwestycyjne stanowiły ponad 16,2%. Proinwestycyjne podejście władz lokalnych w badanym okresie przyniosło wiele korzystnych zmian w stanie gospodarki lokalnej i przyczyniło się do wzrostu poziomu warunków bytowych ludności gminy miejsko-wiejskiej.

1.2. WALORY I SŁABOŚCI GMINY

W dniach 10 i 16 maja 2000 roku w Publicznym Gimnazjum w Pieńsku odbyły się warsztaty strategiczne, w których udział wzięli przedstawiciele różnych środowisk społecznych, zawodowych wywodzący się ze wszystkich miejscowości gminy. W ramach tychże spotkań zespołu „liderów lokalnych” dokonano wspólnych ustaleń w zakresie:

- identyfikacji i analizy atutów (walorów) gminy,
- identyfikacji problemów i zagrożeń rozwoju gminy.

Ustalenia prezentowane w tejże części opracowania są zatem wynikiem pracy zespołu „liderów lokalnych”, a także uwzględniają wyniki dokonanych przez nich konsultacji i dyskusji środowiskowych.

Ustalenie zestawu silnych stron gminy Pieńsk, w aspekcie potencjalnego ich wykorzystania w przyszłym jego rozwoju, stało się zadaniem dyskusyjnym, lecz, po przedstawieniu wielu argumentów, „liderzy lokalni” wyróżnili sześć grup atutów gminy (rysunek 2).

Grupa pierwsza to atuty infrastrukturalne. Zaliczono do nich stosunkowo dużą ilość, uzbrojonych i położonych w mieście Pieńsk, terenów nadających się pod działalność gospodarczą oraz dobrą, pod względem ilościowym, sieć dróg i torów kolejowych łączących gminę z powiatem i zagranicą.

W grupie drugiej znalazły się atuty instytucjonalne, takie jak stabilność i aktywność władzy samorządowej, dbałość tej władzy o wszystkie sołectwa, bogate tradycje sportowe, brak zadłużenia gminy, a także posiadanie pełnej (pod względem strukturalnym) infrastruktury społecznej.

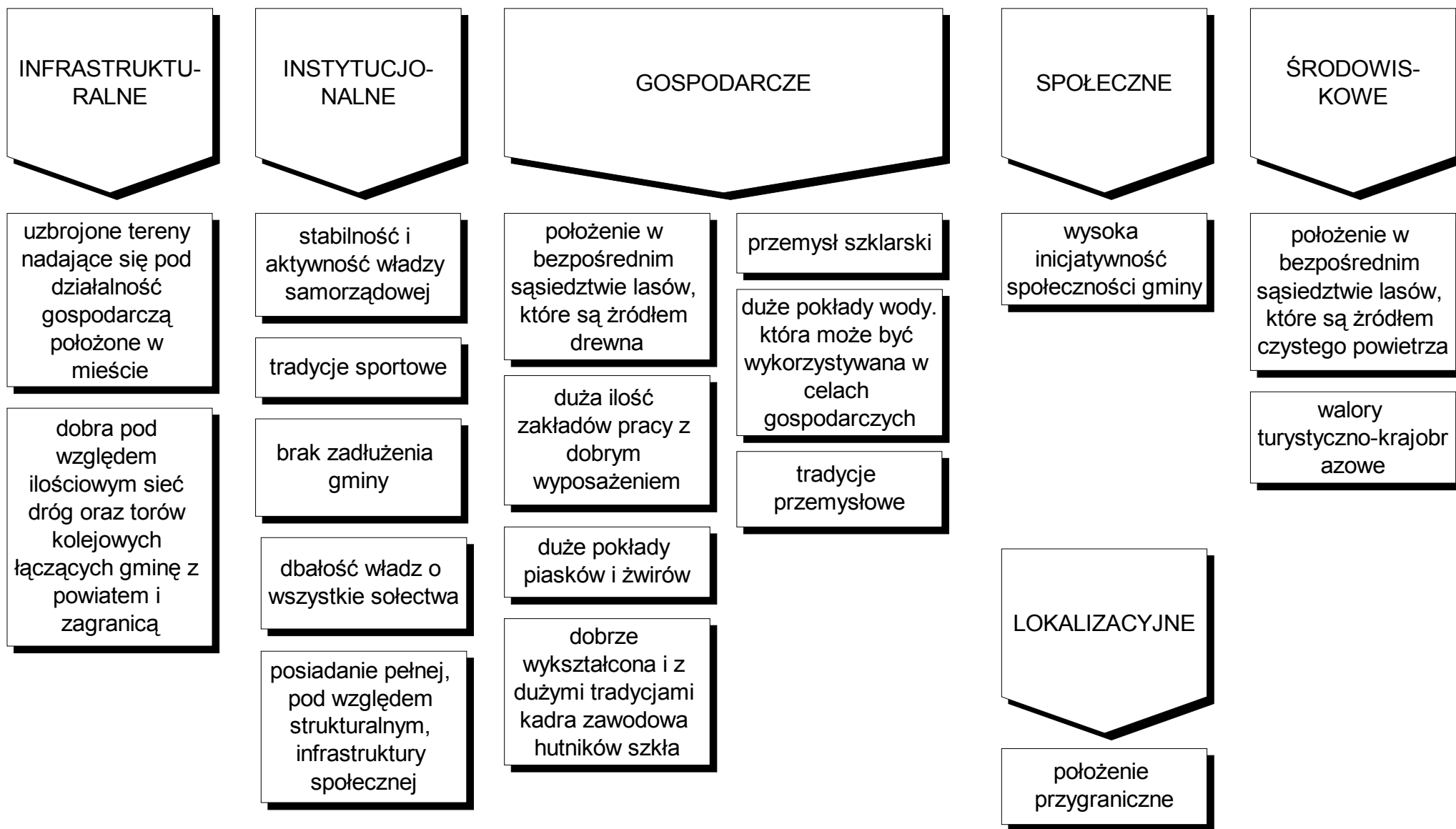
Zidentyfikowano również szereg atutów o charakterze gospodarczym (grupa trzecia). Są to: położenie w bezpośrednim sąsiedztwie lasów, które są źródłem drewna, duża ilość zakładów pracy z dobrym wyposażeniem, duże pokłady piasków i żwirów, dobrze wykształcona i z dużymi tradycjami kadra zawodowa hutników szkła, przemysł szklarski, duże pokłady wody, która może być wykorzystywana w celach gospodarczych, tradycje przemysłowe.

Czwarta grupa atutów gminy Pieńsk to atuty lokalizacyjne. Liderzy lokalni wyróżnili tylko jeden atut tego typu tj. położenie przygraniczne.

Podobnie jak w wypadku atutów lokalizacyjnych zidentyfikowano tylko jeden atut społeczny (grupa piąta). Jest nim wysoka inicjatywność społeczności gminy.

Ostatnia, szósta grupa atutów gminy Pieńsk to atuty środowiskowe. Składają się na nie: położenie w bezpośrednim sąsiedztwie lasów, które są czystego powietrza oraz liczne walory turystyczno-krajobrazowe.

Rys. 2. Atuty Gminy Pieńsk

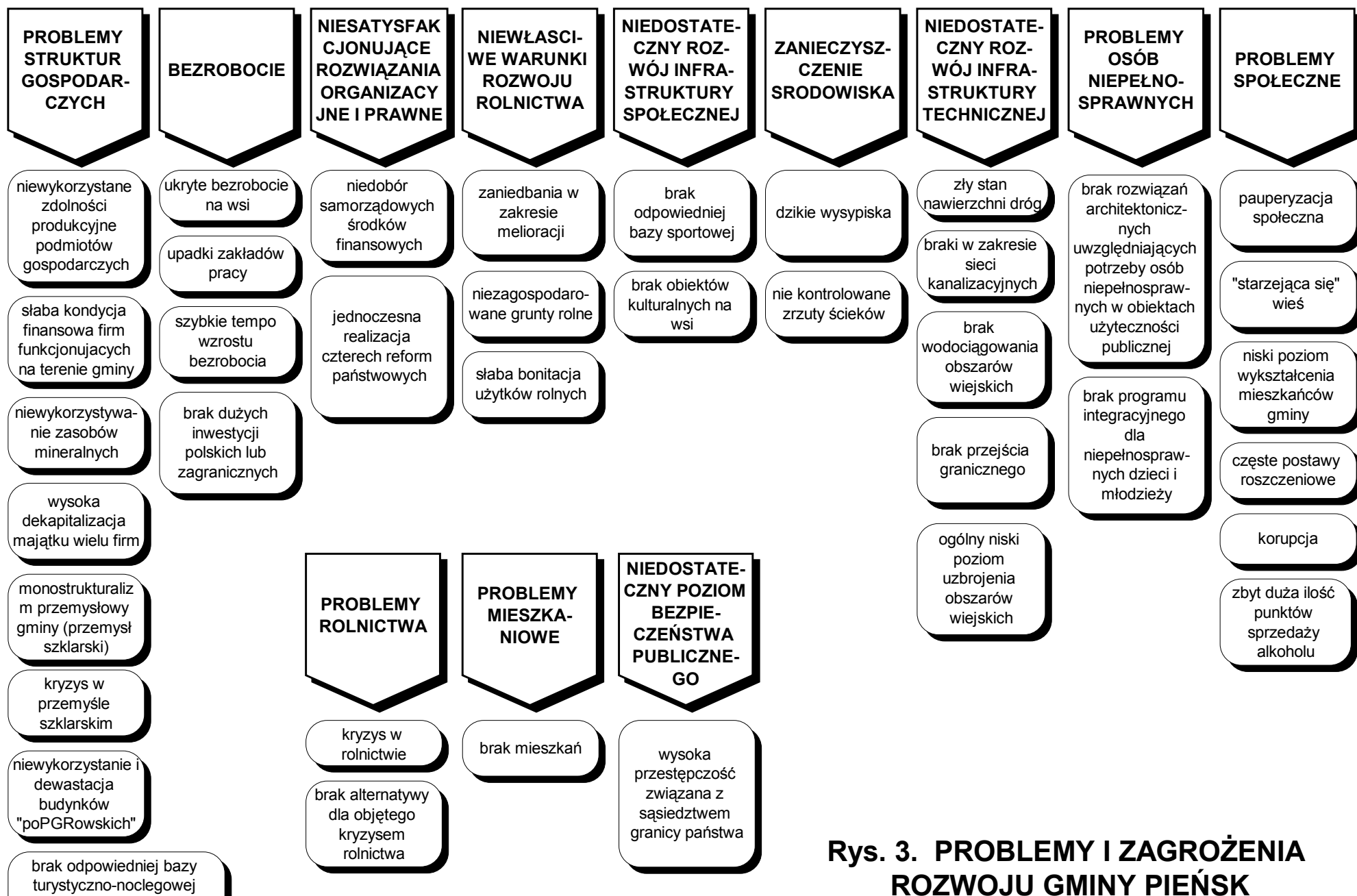

W gminie Pieńsk postrzega się także wiele słabości dotyczących różnorodnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego. Na słabe strony gminy, jej problemy i zagrożenia zwracano szczególną uwagę podczas warsztatów strategicznych. Zdaniem „liderów lokalnych” obserwowane negatywne zjawiska i procesy stanowią bariery lub przyczyniają się do niewłaściwego rozwoju miejsko-wiejskiej gminy Pieńsk. Za najważniejsze problemy i zagrożenia rozwoju tejże gminy uznano:

1. bezrobocie;
2. niedostateczny poziom bezpieczeństwa publicznego;
3. niedostateczny rozwój infrastruktury społecznej;
4. niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej;
5. nieodpowiednią strukturę sfery gospodarczej gminy;
6. niesatysfakcjonujące rozwiązania organizacyjne i prawne systemu samorządowego oraz państwowego;
7. niewłaściwe warunki rozwoju rolnictwa;
8. problemy funkcjonowania w społeczeństwie osób niepełnosprawnych;
9. problemy mieszkaniowe;
10. problemy rolnictwa.
11. problemy społeczne;
12. zanieczyszczenie środowiska;

Każdy z powyższych, ogólnie zdefiniowanych problemów i zagrożeń rozwojowych gminy Pieńsk był przedmiotem szczegółowych rozważań i dyskusji (rysunek 3).

Zidentyfikowane słabości, problemy i zagrożenia rozwojowe gminy są wynikiem oddziaływania wielu czynników, tak o obiektywnym charakterze (globalnym, niezależnym od działań w obrębie gminy), jak i o lokalnym charakterze (determinowanym przyczynami i poczynaniami w skali lokalnej).

Rys. 3. PROBLEMY I ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY PIĘŃSK

Przyczynami istniejących dysproporcji i ograniczeń rozwojowych gminy Pieńsk, zdaniem zespołu „liderów lokalnych”, są w szczególności:

- monostrukturalizm przemysłowy gminy (zdominowanie przez przemysł szklarski);
- kryzys w przemyśle szklarskim;
- słaba kondycja finansowa firm funkcjonujących na terenie gminy;
- upadanie zakładów pracy;
- brak dużych inwestycji polskich lub zagranicznych na terenie gminy;
- wysoka dekapitalizacja majątku wielu firm;
- niewykorzystane zdolności produkcyjne podmiotów gospodarczych;
- niewykorzystywanie zasobów mineralnych;
- kryzys w rolnictwie;
- brak alternatywy dla objętego kryzysem rolnictwa;
- niezagospodarowane grunty rolne;
- słaba bonitacja użytków rolnych;
- niewykorzystanie i dewastację budynków "poPGRowskich";
- brak odpowiedniej bazy turystyczno-noclegowej umożliwiającej wykorzystanie walorów turystyczno-krajobrazowych;
- szybkie tempo wzrostu bezrobocia;
- ukryte bezrobocie na wsi;
- niedobór samorządowych środków finansowych;
- jednoczesna realizacja czterech reform państwowych;
- zaniedbania w zakresie melioracji;
- brak odpowiedniej bazy sportowej;
- brak obiektów kulturalnych na wsi;
- dzikie wysypiska;

- nie kontrolowane zrzuty ścieków;
- braki w zakresie sieci kanalizacyjnych;
- brak wodociągowania obszarów wiejskich;
- zły stan nawierzchni dróg;
- brak przejścia granicznego;
- ogólny niski poziom uzbrojenia obszarów wiejskich;
- brak rozwiązań architektonicznych uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych w obiektach użyteczności publicznej;
- brak programu integracyjnego dla niepełnosprawnych dzieci i młodzieży;
- pauperyzacja społeczności lokalnej;
- starzenie się społeczności wiejskich gminy;
- niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy;
- częste postawy roszczeniowe;
- korupcja;
- zbyt duża liczba punktów sprzedaży alkoholu;
- brak mieszkań;
- wysoka przestępczość związana z sąsiedztwem granicy państwa.

Wymienione przyczyny wskazywano w przekonaniu, iż konieczna jest ich eliminacja.

Ogólnie biorąc, prezentowane słabe i mocne strony miejsko-wiejskiej gminy Pieńsk ukształtowały się w następstwie różnorodnych prawidłowości lub nieprawidłowości rozwoju nie tylko poszczególnych elementów lokalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej, lecz także nieodpowiedniej, zdaniem zespołu „liderów lokalnych” polityki państwa w wielu dziedzinach.

1.3. SZANSE DALSZEGO ROZWOJU GMINY

Gmina Pieńsk posiada wiele niewykorzystanych bądź uwzględnianych jedynie w znikomym stopniu możliwości rozwojowych. Szanse dalszego rozwoju tego terenu dotyczą różnych sfer, można je jednak sklasyfikować w czterech następujących grupach:

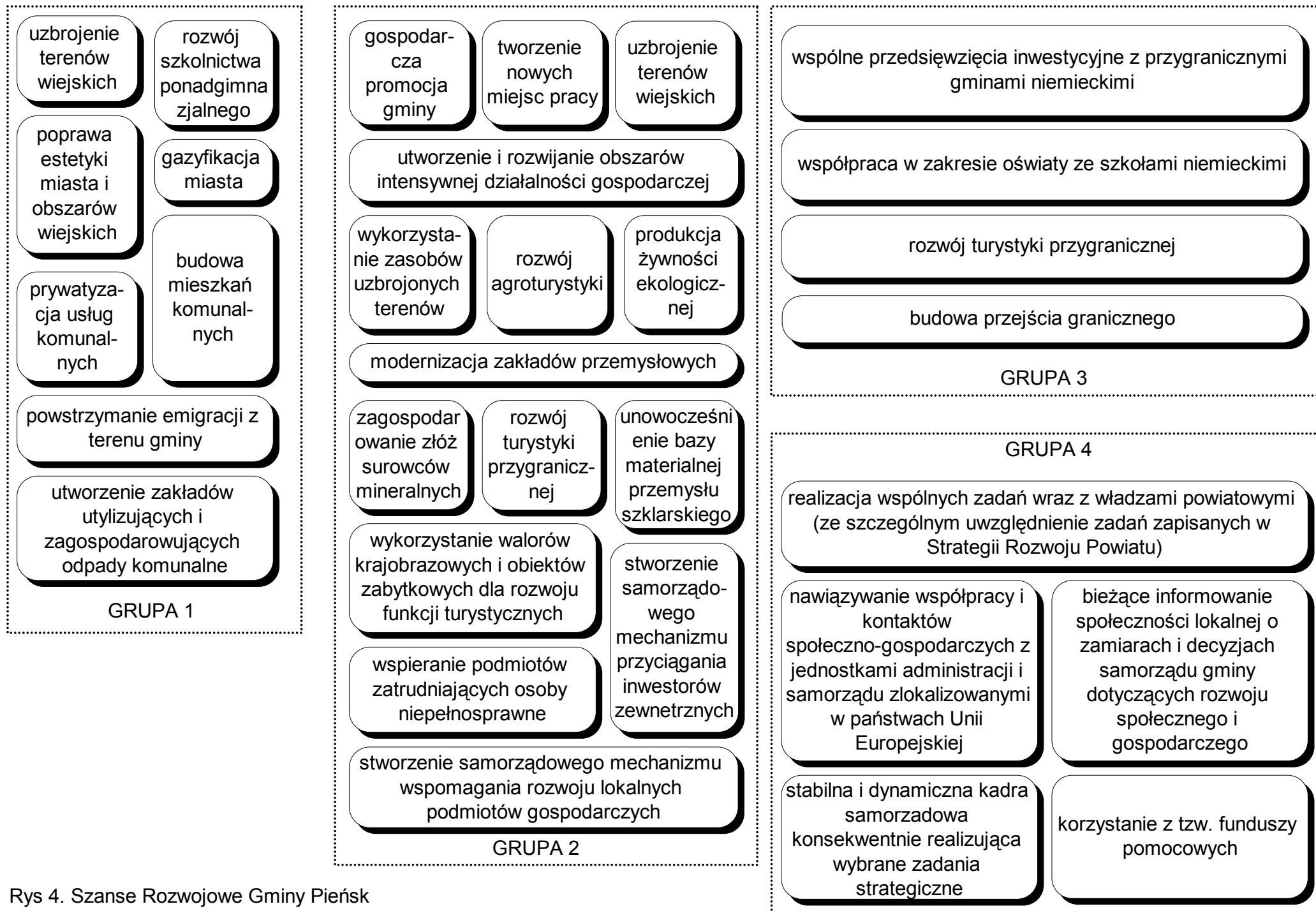
1. Grupa szans związanych z rozwojem sfery społecznej gminy;
2. Grupa szans związanych z rozwojem sfery gospodarczej gminy;
3. Grupa szans wynikających z przygranicznego położenia gminy;
4. Grupa szans – możliwości działań samorządu i społeczności gminy.

Graficzną interpretacją tychże grup szans rozwojowych gminy Pieńsk jest rysunek 4.

Wśród szans związanych ze sferą społeczną wymienia się: uzbrojenie terenów wiejskich, rozwój szkolnictwa ponadgimnazjalnego, poprawę estetyki miasta i obszarów wiejskich, gazyfikację miasta, prywatyzację usług komunalnych, budowę mieszkań komunalnych, powstrzymanie emigracji z terenu gminy oraz utworzenie zakładów utylizujących i zagospodarowujących odpady komunalne.

Grupę szans rozwoju gospodarczego tworzą: gospodarcza promocja gminy, tworzenie nowych miejsc pracy, uzbrojenie terenów wiejskich, utworzenie i rozwijanie obszarów intensywnej działalności gospodarczej, wykorzystanie zasobów uzbrojonych terenów, rozwój agroturystyki, produkcja żywności ekologicznej, modernizacja zakładów przemysłowych, zagospodarowanie złóż surowców mineralnych, rozwój turystyki przygranicznej, unowocześnienie bazy materialnej przemysłu szklarskiego, wykorzystanie walorów krajobrazowych i obiektów zabytkowych dla rozwoju funkcji turystycznych, stworzenie samorządowego mechanizmu przyciągania inwestorów zewnętrznych, wspieranie podmiotów zatrudniających osoby niepełnosprawne, a także stworzenie samorządowego mechanizmu wspomagania rozwoju lokalnych podmiotów gospodarczych.

Jako szanse związane z położeniem przygranicznym liderzy gminni uznali: wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne z przygranicznymi gminami niemieckimi, współpracę w zakresie oświaty ze szkołami niemieckimi, rozwój turystyki przygranicznej, a przede wszystkim budowę przejścia granicznego.

Rys 4. Szanse Rozwojowe Gminy Pieńsk

Ostatnia, czwarta grupa szans to możliwości działań samorządu i społeczności gminy. Obejmuje ona: realizację wspólnych zadań wraz z władzami powiatowymi (ze szczególnym uwzględnieniem zadań zapisanych w Strategii Rozwoju Powiatu), nawiązywanie współpracy i kontaktów społeczno-gospodarczych z jednostkami administracji i samorządu zlokalizowanymi w państwach Unii Europejskiej, bieżące informowanie społeczności lokalnej o zamiarach i decyzjach samorządu gminy dotyczących rozwoju społecznego i gospodarczego, stabilną i dynamiczną kadre samorządową konsekwentnie realizującą wybrane zadania strategiczne, a w szczególności korzystanie z tzw. funduszy pomocowych.

2. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY PIEŃSK

2.1. WIZJA ROZWOJU GMINY

Chcąc prawidłowo określić cele rozwoju Gminy Pieńsk niezbędne okazuje się zarysowanie wizji jego przyszłości. Zdaniem uczestników warsztatów strategicznych, powinna ona być wyrazem aspiracji społecznych i twórczym wyobrażeniem przyszłości określającym rangę i atrakcyjność gminy, a także efekty wykorzystania jego atutów i szans rozwojowych oraz efekty eliminacji lub znaczącego ograniczenia zakresu problemów i siły zagrożeń.

Aktywne uczestnictwo w warsztatach licznych przedstawicieli różnych grup wspólnoty samorządowej oraz przeprowadzona przez nich głęboka analiza stanu istniejącego, silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych gminy Pieńsk pozwoliły na sprecyzowanie przedstawionej poniżej wizji jego przyszłości.

Dzięki konsekwentnemu ograniczaniu słabości i niedociągnięć rozwojowych oraz eliminowaniu potencjalnych zagrożeń, przy jednoczesnym wykorzystaniu wszystkich atutów i szans rozwoju tego terenu, istnieją realne szanse na urzeczywistnienie w perspektywie II dekady XXI wieku następującej wizji rozwoju:

- A.) Dzięki świadomej i konsekwentnej polityce ekorozwoju władz lokalnych, gmina Pieńsk stanie się obszarem charakteryzującym się wysoką jakością wszystkich składników środowiska naturalnego.*
- B.) Wyraźnemu zdynamizowaniu ulegnie sytuacja mieszkaniowa. Zjawisko to nastąpi wskutek oddziaływania czynników takich jak: aktywna polityka mieszkaniowa gminy (TBS), prywatyzacja komunalnych lokali/budynków mieszkalnych, wzrost dochodów mieszkańców, redukcja poziomu bezrobocia, dostępność uzbrojonych gruntów pod budownictwo jednorodzinne.*
- C.) Odpowiednie wykorzystanie walorów środowiska naturalnego sprawi, iż gmina Pieńsk stanie się obszarem o zadowalająco rozwiniętych funkcjach turystyczno-wypoczynkowych.*
- D.) Nastąpi wzrost udziału w gospodarce gminy działalności gospodarczej opartej na lokalnych surowcach mineralnych.*

- E.) Na terenie gminy funkcjonować będzie drogowe przejście graniczne w istotny sposób dynamizujące rozwój handlu i usług, a także umożliwiające realizację funkcji oświatowych i kulturalnych.
- F.) Gmina Pieńsk zwiększy swoje znaczenie jako zaplecze mieszkalno-wypoczynkowe dla osób pracujących lub/i mieszkających w Zgorzelcu i Görlitz.
- G.) Standard warunków zamieszkiwania i obsługi ludności Gminy Pieńsk ulegnie zdecydowanej poprawie, a dzięki wzmocnieniu polifunkcyjnego charakteru lokalnej gospodarki stworzone zostaną stabilne podstawy ekonomiczne by poprawa ta następowała systematycznie. Znaczącej poprawie ulegnie poziom świadczeń medycznych i edukacyjnych. Opieka socjalna i pomoc społeczna osiągną poziom akceptowalny przez społeczność gminy. Nastąpi istotna poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego. Mieszkańcy gminy będą powszechnie korzystać z usług kulturalnych i rekreacyjnych (basen, zimowe lodowisko, ścieżki rowerowe, kąpielisko). Zwiększy się dostępność i jakość infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, gazyfikacja Pieńska, zadowalający stan infrastruktury drogowej).
- H.) Gmina Pieńsk stanie się przykładem jednostki samorządu terytorialnego biorącej pod uwagę podstawowe potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych oraz ubogich.
- I.) W mieście Pieńsk funkcjonować będzie szkolnictwo ponadgimnazjalne, którego profil kształcenia będzie zgodny z aktualnymi i prognozowanymi potrzebami rynku pracy.
- J.) Istotnemu ograniczeniu ulegnie skala bezrobocia. Nowe miejsca pracy powstaną dzięki: rozwojowi sektora usług (w tym całorocznej turystyki i rekreacji), lokalnej polityce gospodarczej władz samorządowych, pozyskaniu inwestorów zewnętrznych, organizacji stref intensywnego rozwoju gospodarczego itp.
- K.) W gminie funkcjonował będzie ośrodek zdrowia świadczący usługi medyczne w zakresie wszystkich podstawowych specjalności.
- L.) Nastąpi wzrost realnych dochodów ludności, który będzie wynikiem: wzrostu liczby miejsc pracy u istniejących dziś pracodawców, pojawienia się nowych pracodawców na terenie gminy, rozwoju dziedzin działalności gospodarczej charakteryzujących się wysokim stopniem przetworzenia, wzrostu rentowności gospodarstw rolnych, wzrostu odsetka osób

podejmujących działalność gospodarczą na własny rachunek, rozwoju usług turystycznych, rozwoju dziedzin działalności gospodarczej bazujących na nowych niszach rynkowych, spadku tempa inflacji.

M.) W wyniku wzrostu gospodarności i zamożności społeczeństwa oraz samorządu nastąpi wyraźna poprawa estetyki wszystkich miejscowości gminy. Odnowiony zostanie Urząd Miasta oraz centrum Pieńsk.

N.) Nastąpi kilkuprocentowy wzrost liczby mieszkańców gminy w stosunku do liczebności obecnej.

O.) Znaczącej rozbudowie ulegnie zaplecze i działalność kulturalna – szczególnie na terenach wiejskich gminy.

P.) Wzrostowi ulegnie zaangażowanie społeczeństwa we wspólną realizację wielu ważnych dla gminy przedsięwzięć. Utrzymana zostanie wysoka aktywność władzy lokalnej oraz pełna jej identyfikacja z potrzebami wszystkich mieszkańców. Gmina Pieńsk stanie się dla swoich mieszkańców miejscem, w którym istnieje wysokie prawdopodobieństwo na realizację własnych marzeń – stanie się ich małą ojczyzną.

2.2. CELE STRATEGICZNE

W wyniku analizy szans rozwoju gminy Pieńsk oraz problemów i zagrożeń rozwojowych sformułowanych w wyniku rozległych konsultacji i dyskusji w środowiskach lokalnych, m.in. przez “liderów lokalnych”, określono następujące cele strategiczne:

- 1. Wysoki poziom aktywności gospodarczej (pole strategiczne [P₁]);*
- 2. Wysoki poziom warunków życia mieszkańców (pole strategiczne [P₂]);*
- 3. Wysoka jakość środowiska naturalnego (pole strategiczne [P₃]).*

Celom strategicznym podporządkowane są tzw. “cele operacyjne” a tym ostatnim tzw. “bieżące zadania strategiczne”. Strategia rozwoju miejsko-wiejskiej gminy Pieńsk zawiera bowiem hierarchiczną strukturę celów i wynikających z nich zadań.

2.3. CELE OPERACYJNE I ZADANIA STRATEGICZNE

Zadania strategiczne stanowią podstawę “piramidy” w hierarchicznej strukturze celów rozwoju gminy; ogniwem pośrednim są bowiem cele operacyjne, zaś “wierzchołkiem” cele strategiczne. Każde z przedstawionych i zaakceptowanych przez uczestników warsztatów zadań strategicznych jest zatem bezpośrednio ukierunkowane na realizację celów operacyjnych, a pośrednio - celów strategicznych.

Cele operacyjne w strategii rozwoju powiatu określają swego rodzaju scenariusz realizacji celów strategicznych. Wskazują one bowiem na elementy składowe zawierające się w syntetycznej formule celów strategicznych. Jako cele operacyjne rozwoju gminy Pieńsk uznane zatem zostały (rysunek 5):

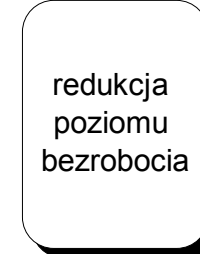
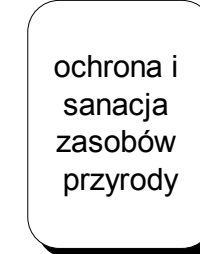
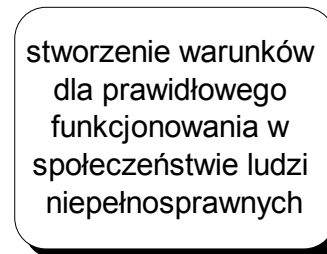
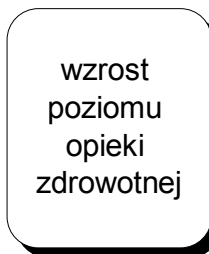
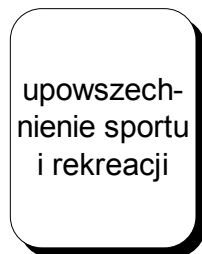
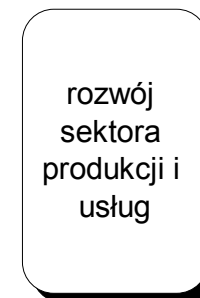
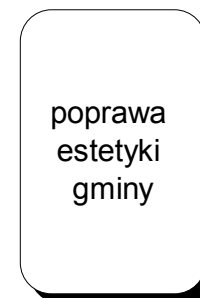
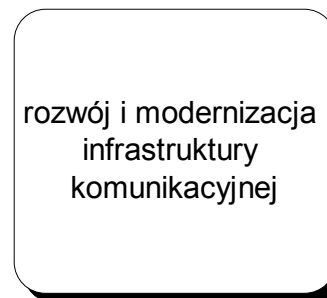
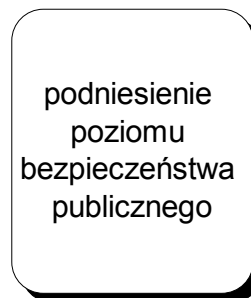
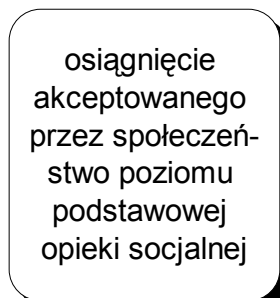
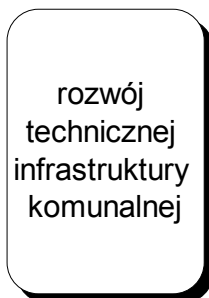
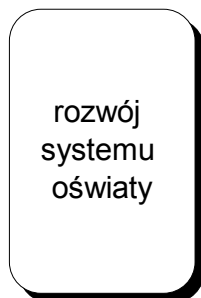
1. Ochrona i sanacja zasobów przyrody;
2. Osiągnięcie akceptowanego przez społeczeństwo poziomu podstawowej opieki socjalnej;
3. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego;
4. Poprawa estetyki gminy;
5. Poprawa kondycji gospodarstw rolnych.
6. Poprawa stanu mieszkalnictwa;
7. Redukcja poziomu bezrobocia;
8. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej (infrastruktura drogowa, przejście graniczne, telefonizacja);
9. Rozwój sektora produkcji i usług (w tym turystyczno-rekreacyjnych);
10. Rozwój systemu oświaty;
11. Rozwój technicznej infrastruktury komunalnej;

Rys. 5. CELE ROZWOJU GMINY PIEŃSK

CELE STRATEGICZNE

CELE OPERACYJNE

12. Stworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie ludzi niepełnosprawnych;
13. Upowszechnienie sportu i rekreacji;
14. Wzrost poziomu opieki zdrowotnej;

Każde z przedstawionych i zaakceptowanych przez uczestników warsztatów zadań strategicznych jest bezpośrednio ukierunkowane na realizację celów operacyjnych, a pośrednio - celów strategicznych. Łącznie wskazano 23 zadania strategiczne (tablica 19). Istotnym zagadnieniem było również określenie wagi i stopnia pilności poszczególnych zadań strategicznych. W tymże celu ogół zaprezentowanych zadań podzielono na trzy grupy, a mianowicie:

- A. zadania, których wykonanie lub rozpoczęcie nastąpić winno w latach 2000-2002 (zadania wysoce pilne - priorytetowe);
- B. zadania, których realizacja lub rozpoczęcie powinno mieć miejsce w latach 2003-2006 (zadania pilne - istotne);
- C. zadania, których realizacja lub rozpoczęcie nastąpić winno w latach 2007-2010 (2015) (zadania mniej istotne).

Tablica 19

ZADANIA STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY PIEŃSK

L.p.	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA A - LATA 2000-2002 B - LATA 2003-2006 C - LATA 2007-2010
1.	Rozwój systemu kształcenia dzieci i młodzieży: • <i>utworzenie szkoły ponadgimnazjalnej (A-B);</i>	A-C
2.	Przebudowa i modernizacja dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych: • <i>Zgorzelec - Pieńsk – Zielona Góra (A-B);</i> • <i>Pieńsk – Strzelno (A-B);</i> • <i>wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne (A-B);</i> • <i>poprawa nawierzchni dróg gminnych (A-C).</i>	A-C
3.	Rewitalizacja śródmieścia Pieńska:	A-C

L.p.	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA A - LATA 2000-2002 B - LATA 2003-2006 C - LATA 2007-2010
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>modernizacja ul. Świerczewskiego (deptak, aleje spacerowe, pas zieleni, oświetlenie, ławki) (A-B);</i> • <i>uzyskanie nowoczesnej struktury przestrzennej miasta z wykształconym centrum miasta odpowiadającym potrzebom i aspiracjom jego mieszkańców;</i> • <i>zmiana wizerunku miasta – odnowa kamieniczek;</i> • <i>odtworzenie nawierzchni ulic i chodników z kostki brukowej (A-B).</i> 	
4.	<p>Rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej w całej gminie;</i> • <i>stworzenie warunków dla rekreacyjnego wykorzystania Doliny Nysy.</i> 	A-B
5.	<p>Dostosowanie gminy do potrzeb osób niepełnosprawnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>likwidacja barier architektonicznych uniemożliwiających korzystanie osobom niepełnosprawnym korzystanie z obiektów publicznych;</i> • <i>utworzenie klas integracyjnych w szkołach;</i> • <i>utworzenie oddziałów integracyjnych w przedszkolach.</i> 	A-B
6.	<p>Przygotowanie i wdrożenie programu lokalnej polityki gospodarczej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>promocja gospodarcza;</i> • <i>pozyskanie inwestorów zewnętrznych;</i> • <i>preferencje dla podmiotów gospodarczych;</i> • <i>uzbrojenie działek pod działalność gospodarczą;</i> • <i>sprzymianie tworzeniu nowych miejsc pracy;</i> • <i>prowadzenie polityki sprzyjającej polifunkcjonizacji gospodarczej struktury gminy;</i> • <i>promocja agroturystyki, ekoturystyki, rolnictwa ekologicznego wśród mieszkańców gminy;</i> • <i>utworzenie stref intensywnego rozwoju działalności gospodarczej;</i> 	A-C

L.p.	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA A - LATA 2000-2002 B - LATA 2003-2006 C - LATA 2007-2010
	•wspieranie rozwoju przetwórstwa płodów rolnych.	
7.	Rozwój systemu mieszkalnictwa: •budowa domów wielorodzinnych przy udziale środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego; •budowa domów wielorodzinnych w ramach TBS; •infrastrukturalne przygotowanie terenów pod budownictwo jednorodzinne; •prywatyzacja komunalnych zasobów mieszkaniowych.	A-C
8.	Poprawa estetyki gminy.	A-B
9.	Rozwój agroturystyki.	
10.	Budowa przejścia granicznego (jako szansa dla gospodarczego rozwoju gminy).	A-B
11.	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej: •wodociągowanie i kanalizacja obszarów wiejskich.	A-C
12.	Modernizacja systemów energetycznych: •rozbudowa sieci gazowniczej (miasto Pieńsk i wieś Lasów) (A-B); •zmiana systemów grzewczych w obiektach użyteczności publicznej; •wspieranie procesów zmiany systemów grzewczych na proekologiczne w obiektach prywatnych; •termomodernizacja komunalnych budynków mieszkalnych; •wspieranie rozwoju energetyki niekonwencjonalnej.	A-C
13.	Zainicjowanie tworzenia grup producenckich na wsi.	A
14.	Zalesianie gruntów o najslabszej bonitacji.	A-C
15.	Pozyskanie środków pozabudżetowych na realizację zadań strategicznych: •pozyskanie środków z transgranicznych funduszy przedakcesyjnych; •pozyskanie środków z transgranicznych funduszy pomocowych utworzonych dla finansowania obszarów przygranicznych; •pozyskanie środków z pomocowych funduszy krajowych; •pozyskanie środków z krajowych funduszy „branżowych”; •zaciągnięcie niskooprocentowanego kredytu; •powołanie zespołu ds. powoływania środków pozabudżetowych;	A-C

L.p.	ZADANIA STRATEGICZNE	RANGA ZADANIA A - LATA 2000-2002 B - LATA 2003-2006 C - LATA 2007-2010
	<ul style="list-style-type: none"> •pozyskanie środków na konserwację obiektów zabytkowych; •pozyskanie środków od sponsorów. 	
16.	Przystosowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego do realizacji celów strategicznych gminy.	A
17.	Opracowanie i wdrożenie programu „Bezpieczna Gmina”.	A-C
18.	Integrowanie społeczeństwa do realizacji zadań strategicznych.	A-C
19.	Poprawa dostępności i jakości usług medycznych: <ul style="list-style-type: none"> •modernizacja bazy leczenia otwartego w mieście i gminie; •tworzenie spółek lekarskich z udziałem miasta. 	A-C
20.	Poprawa efektywności sektora rolno-spożywczego: <ul style="list-style-type: none"> •wspieranie modernizacji i restrukturyzacji gospodarstw rolnych. 	A-C
21.	Usprawnienie gospodarki odpadami: <ul style="list-style-type: none"> •zagospodarowanie odpadów komunalnych. 	A-C
22.	Pełna telefonizacja gminy (w szczególności terenów wiejskich).	A
23.	Rozwój współpracy transgranicznej.	A-C

Studia badawcze prowadzone nad gospodarką gminy Pieńsk, a także liczne opinie i sugestie zespołu „liderów lokalnych” zgłaszane podczas warsztatów strategicznych pozwalają sądzić, iż realizacja tegoż zbioru zadań strategicznych (przedsięwzięć) pozwoli na uruchomienie tzw. „efekt domina” w procesie rozwoju gminy Pieńsk, a tym samym osiągnięcie założonych strategicznych i operacyjnych celów rozwoju lokalnego.

Dla zadań tych opracowano metryki realizacyjne, które zaprezentowano w punkcie 3.4.

3. ZAGADNIENIA REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY PIĘŃSK

3.1. ORGANIZACYJNE ASPEKTY REALIZACJI STRATEGII

Efektywna realizacja celów i zadań strategicznych jest ściśle związana z określeniem szczegółowej procedury efektywnego postępowania różnych podmiotów lokalnych, w tym i władz samorządowych.

Z tychże względów konieczne stanie się utworzenie w Urzędzie Miasta i Gminy w Pięńsku wyodrębnionej organizacyjnie grupy pracowników samorządowych jako **Zespołu ds. Koordynacji Wdrażania Strategii**.

Do zadań tegoż Zespołu należeć będzie, w szczególności:

- ⇒ przygotowanie propozycji optymalnego sposobu wdrożenia oraz ich przedkładanie do zatwierdzenia przez Zarząd Miasta i Gminy,
- ⇒ określanie, analizowanie i ocena uwarunkowań realizacyjnych (w tym warunków zewnętrznych, identyfikacja podmiotów współdziałających, wielkość niezbędnych środków finansowych i technicznych, harmonogram),
- ⇒ nawiązanie i utrzymywanie kontaktów z podmiotami współpracującymi (w tym uzgadnianie form i zakresu współpracy),
- ⇒ aplikowanie określonych zadań strategicznych do „Strategii rozwoju powiatu zgorzeleckiego” oraz „Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego”,
- ⇒ organizowanie i prowadzenie odpowiednich działań promocyjnych (w tym przygotowanie odpowiednich materiałów promujących Strategię),
- ⇒ obserwacja i monitoring procesu wdrażania ustaleń Strategii,
- ⇒ prowadzenie dokumentacji wdrażania Strategii,
- ⇒ informowanie Rady oraz Zarządu Miasta i Gminy (a za pośrednictwem tych organów także lokalnej społeczności) o stanie realizacji wdrażanych zadań, ewentualnych problemach realizacyjnych.

Zespół, ze względu na ważność powierzonych zadań, powinien być służbowo podporządkowany Burmistrzowi Miasta i Gminy Pieńsk. Osoby zatrudnione w Zespole powinny posiadać wysokie kwalifikacje, a przede wszystkim wykazywać się możliwie szeroką znajomością problematyki gminy, planowania strategicznego, warunków realizacji poszczególnych zadań, funkcjonowania struktur samorządowych, a także wiedzą o zasadach współpracy z różnorodnymi podmiotami (w tym z organizacjami pozarządowymi).

Dla skutecznego i sprawnego wdrażania projektów Zespół prowadzić będzie współpracę z różnymi partnerami. Z jednej bowiem strony konieczne jest efektywne współdziałanie z komunalnymi jednostkami organizacyjnymi (w tym z odpowiednimi referatami Urzędu Miasta i Gminy), a z drugiej – z podmiotami pozasamorządowymi (instytucjami, podmiotami gospodarczymi, osobami fizycznymi) funkcjonującymi na terenie gminy Pieńsk. Szczególnie istotna będzie również współpraca Zespołu z odpowiednimi merytorycznie komisjami Rady Miasta i Gminy. Dla usprawnienia prac Zespołu konieczne jest wdrożenie regulacji ułatwiających współpracę pracowników Zespołu z referatami Urzędu oraz z innymi komunalnymi jednostkami organizacyjnymi. W sprawach tych Zarząd Miasta i Gminy podejmie stosowną uchwałę, określającą zakres niezbędnej i koniecznej współpracy między różnymi jednostkami organizacyjnymi dla efektywnego wdrażania ustaleń Strategii. W pracy swej Zespół może posilkiwać się może opiniami i sugestiami ekspertów (doradców) tak lokalnych, jak i spoza gminy Pieńsk oraz powiatu zgorzeleckiego. O potrzebie korzystania z pomocy eksperckiej decydować winien Zarząd Miasta i Gminy.

Zakres podmiotów współdziałających w celu kompleksowego wdrażania strategicznych ustaleń wynikać będzie bezpośrednio z zawartości merytorycznej poszczególnych celów i zadań strategicznych. Dla każdego zatem z zadań strategicznych przewidzianych do wdrożenia w określonym okresie, Zespół winien (samodzielnie bądź z udziałem ekspertów) sporządzić szczegółowe projekty realizacyjne, zawierające m.in. zasady zarządzania i realizacji projektu, jego harmonogram i budżet projektu oraz wskazanie podmiotów i instytucji wspierających projekt.

3.2. ASPEKTY FINANSOWE

Efektywne wdrożenie ustaleń strategii rozwoju gminy Pieńsk wymaga silnego zintegrowania strony rzeczowej poszczególnych zadań strategicznych z finansowymi możliwo-

ściami ich realizacji. Rozwiązaniem w tym zakresie nie może być jedynie coroczne przeznaczenie części dochodów budżetu gminy na zadania wynikające z przyjętej Strategii. Niezbędne jest jednak przy tym opracowywanie i uchwalanie tzw. budżetu programowego (zadaniowego). Pozwoli to m.in. na obiektywizację decyzji podejmowanych w trakcie prac nad konstruowaniem budżetu gminy Pieńsk oraz prowadzenie odpowiedniej polityki budżetowej.

Budżet programowy zawiera w sobie relatywnie większy zasób praktycznych informacji, niezbędnych dla strategicznego i operacyjnego zarządzania gminą. Uznanie niekiedy określania środków finansowych na realizację określonych zadań jest w tym przypadku zastąpione zobiektywowanym rachunkiem nakładów i efektów, związanych ze sposobem realizacji i posiadanymi możliwościami realizacyjnymi.

Przyjęta metodyka formułowania Strategii Rozwoju Gminy Pieńsk, w tym hierarchizacja celów oraz określenie stopnia ważności poszczególnych zadań strategicznych w pełni umożliwia budowę budżetu programowego (zadaniowego). Wymagane jest jednak określenie przez Zespół ds. Koordynacji Wdrażania Strategii zakresu zadań przewidzianych na dany rok realizacji Strategii, ich uwzględnienie w projekcie budżecie gminy, a następnie przedłożenie ich do zatwierdzenia przez Zarząd Miasta i Gminy oraz do uchwalenia przez Radę Miasta i Gminy. Przygotowane w odmienny sposób zapisy przewidywanej realizacji poszczególnych zadań strategicznych, będą przedstawiane także wedle wymogów klasyfikacji budżetowej (ze względu na prawne uwarunkowania obowiązującego prawa budżetowego).

Prace nad konstruowaniem budżetu programowego (zadaniowego) zaczynać się winny już w połowie roku poprzedzającego określony rok budżetowy. Sprzyjać to będzie niewątpliwie dokonaniu wnikliwych analiz, szerokim konsultacjom (w tym z mieszkańcami) i w konsekwencji wyborowi optymalnych do przyjęcia wariantów realizacyjnych zadań strategicznych. Niezwykle istotne są opinie przedstawicieli lokalnej społeczności, gdyż tak konstruowany budżet zadaniowy winien odzwierciedlać kierunki polityki władz samorządowych gminy wobec mieszkańców.

Realizację celów i zadań strategicznych, bezpośrednio lub pośrednio, wspierać może finansowo wiele instytucji i programów pomocowych. Należy tu wskazać m.in.:

- ⇒ fundusze programów przedakcesyjnych (ISPA, SAPARD, PHARE 2),
- ⇒ fundusze celowe (np. FOŚiGW, EKOFUNDUSZ),
- ⇒ Fundacja Rozwoju Wsi Polskiej,

- ⇒ Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA),
- ⇒ banki (w tym Bank Ochrony Środowiska poprzez udzielanie odpowiednich pożyczek i kredytów),
- ⇒ Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej,
- ⇒ Fundację Rozwoju Komunalnego,
- ⇒ Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej,
- ⇒ sponsorów sektora prywatnego i publicznego.

Szczególnie ważnym źródłem finansowania zadań strategicznych określonych w „Strategii rozwoju gminy Pieńsk” są fundusze programów przedakcesyjnych, a mianowicie:

- **Program ISPA,**
- **Program SAPARD,**
- **Program PHARE 2.**

Celem **programu ISPA** jest pomoc w przygotowaniu krajów kandydujących do Unii Europejskiej, szczególnie poprzez wspieranie przedsięwzięć w sferze spójności (kohezji) ekonomicznej i społecznej, a zwłaszcza w zakresie:

- Ochrony środowiska,
- Infrastruktury transportowej.

Przedsięwzięcia we wskazanym zakresie muszą jednak być odpowiedniej wielkości (nie mniej niż 5 mln euro), by mieć znaczący wpływ na skuteczność ochrony środowiska lub poprawę transportowych powiązań infrastrukturalnych. Stąd też postrzegana jest konieczność wspólnego przygotowania i realizacji zadań z sąsiednimi gminami powiatu zgorzeleckiego.

Program SAPARD jest natomiast instrumentem wsparcia dla rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich zaproponowanym od 2000 roku (na okres 7 lat) krajom (w tym Polsce) starającym się o członkostwo w Unii Europejskiej. Program ten ukierunkowany jest bowiem na spójną politykę strukturalną rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa. **Ogólnie biorąc, celami priorytetowymi programu są:**

➤ ***Poprawa warunków życia i pracy mieszkańców wsi, poprzez:***

- Poprawę sytuacji dochodowej rolników, zapewniającej pracującym w nowoczesnych konkurencyjnych gospodarstwach parytet dochodów w stosunku do ludności pozarolniczej,
- Rozbudowę infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich,
- Poprawę infrastruktury społecznej na wsi,
- Tworzenie warunków dla rozwoju pozarolniczej i rolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich,

➤ ***Zwiększenie konkurencyjności polskiego rolnictwa, poprzez:***

- Poprawę jakości produkcji rolniczej,
- Modernizację gospodarstw rolnych,
- Wzmocnienie roli rolników na rynku produktów rolnych,
- Wdrażanie postępu biologicznego,
- Poprawę struktury obszarowej gospodarstw,

➤ ***Ochrona środowiska naturalnego wraz z wiejskim dziedzictwem kulturowym, poprzez:***

- Ograniczenie szkodliwego wpływu rolnictwa na środowisko naturalne oraz ochronę terenów rolniczych przed negatywnymi skutkami oddziaływania przemysłu,
- Upowszechnianie metod produkcji rolniczej przyjaznych dla środowiska,
- Zagospodarowanie gruntów marginalnych, w tym zalesianie słabych gruntów rolnych,
- Działalność szkoleniową i pokazową,
- Ochronę i promocję twórczości ludowej oraz obrzędów kultywowanych w danym regionie.

Instrumentami realizującymi wskazane priorytety wdrażania programu SAPARD są natomiast:

➤ ***W zakresie poprawy warunków życia i pracy:***

- Rozwój infrastruktury technicznej (poprawa sieci wodociągowych, gospodarka odpadami stałymi, telefonizacja, gazyfikacja wsi, alternatywne źródła energii w stosunku do węgla i gazu, wiejskie sieci elektroenergetyczne, sieci dróg lokalnych),
- Poprawa infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich (działania na rzecz poprawy stanu oświaty na wsi, aktywizacja lokalnych środowisk, działania na rzecz poprawy ochrony zdrowia ludności),
- Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej (kredyty preferencyjne, współudział w finansowaniu, ulgi podatkowe),
- ***W zakresie zwiększania konkurencji rolnictwa:***
 - Poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych (kredyty preferencyjne na zakup ziemi, scalenia i wymiana gruntów, program osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa, zamiana nieruchomości, itp.),
 - Wzmocnienie roli rolników na rynku produktów rolnych (wspieranie grup producentów rolnych, odbudowa i rozwój spółdzielczości rolniczej, wspieranie infrastruktury rynku rolnego, wspieranie systemów zbierania, przetwarzania i upowszechniania informacji rynkowej, wspieranie organizacji zajmujących się promocją produktów rolno-spożywczych, wspieranie usług doradczych, finansowych i zarządczych służących poprawie pozycji producentów rolnych na rynku produktów rolnych),
- ***W zakresie ochrony zasobów i środowiska naturalnego wraz z wiejskim dziedzictwem kulturowym*** (wspieranie inwestycji służących ochronie środowiska, dotacje dla rolników stosujących ekologiczne metody produkcji rolniczej, dotacje dla rolników zalesiających grunty rolne, dofinansowanie działalności szkoleniowej i pokazowej).

Ogólnie zatem biorąc, ze środków tegoż programu finansowane mogą być działania w zakresie:

- Inwestycji w gospodarstwach rolnych,
- Poprawy przetwórstwa i marketingu produktów rolnych,
- Wdrażania metod i technologii produkcji rolniczej służących ochronie środowiska oraz ochronie krajobrazu wiejskiego,

- Rozwoju i dywersyfikacji działalności gospodarczej zapewniającej alternatywne źródła dochodu,
- Tworzenie grup producenckich,
- Renowacji i rozwoju wsi (odnowy wsi) oraz ochrony i konserwacji jej dorobku kulturowego,
- Poprawy struktury gruntów oraz reparcelacji,
- Poprawy szkolnictwa zawodowego (systemu szkoleń zawodowych),
- Rozwoju i poprawy infrastruktury wiejskiej,
- Zarządzania zasobami wodnymi,
- Leśnictwa, w tym zalesiania, przetwórstwa i marketingu drewna.

Na ogół środki programu SAPARD będą mogły pokryć do 75% ogólnej sumy wydatków na określone przedsięwzięcie. Warto podkreślić, iż przyjęte priorytety tegoż programu w wielu przypadkach wykazują adekwatność wobec zadań strategicznych dalszego rozwoju miejsko-wiejskiej gminy Pieńsk.

Program PHARE 2 jest znaczącą formą pomocy Unii Europejskiej na rzecz dalszej transformacji gospodarczej krajów środkowoeuropejskich. PHARE 2 w okresie preakcesyjnym wspierać będzie trzy dziedziny:

- Program rozwoju instytucjonalnego (Institution Building) – wsparcie dla administracji w jej dostosowywaniu do przyszłego funkcjonowania w ramach UE,
- Program inwestycyjny (komplementarny wobec Institution Building) – m.in. wspieranie instytucji bezpieczeństwa publicznego i prawa, wprowadzanie w życie norm i standardów UE,
- Program inwestycji realizowanych w regionach, służący osiągnięciu spójności gospodarczej i społecznej (województwo dolnośląskie objęte zostanie tym programem dopiero w roku 2002).

Środki z tegoż funduszu będą zatem przeznaczane na przedsięwzięcia służące wielodziedzinowemu przygotowaniu Polski do wejścia do Unii Europejskiej.

Wsparcie finansowe dla realizacji zadań strategicznych projektowanych w gminie Pieńsk może być nadto uzyskane w **Fundacji – Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej** (Counterpart Fund). Środki Funduszu przeznaczane są na dotowanie rozwoju infrastruktury wiejskiej (budowy wiejskich ośrodków zdrowia, składowisk odpadów) oraz kredytów preferencyjnych na rolnictwo, telefonizację, gazyfikację, oświatę, doradztwo rolnicze i drogi na wsi.

Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA) koordynuje (w imieniu Ministerstwa Rolnictwa) środki pochodzące z różnych programów pomocowych dla polskiego rolnictwa. FAPA realizuje projekty wspierające rozwój rynków hurtowych, giełd rolnych, organizacji i związków producentów, spółdzielczości, systemów informacji rynkowej, monitoringu rynków zagranicznych oraz systemu obsługi finansowej wsi i rolnictwa.

EKOFUNDUSZ natomiast ukierunkowany jest na finansowe wspieranie szczególnie ważnych przedsięwzięć dla ochrony środowiska. **Środki EKOFUNDUSZU mogą być przeznaczane na przedsięwzięcia mieszczące się m.in. w następujących dziedzinach:**

- *Zmniejszenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi w szczególności poprzez:*
 - Zmniejszanie ilości spalane go węgla przez działania związane z oszczędnością energii, wykorzystaniem energii „odpadowej” i z zamianą węgla na gaz w systemach ciepłowniczych,
 - Gospodarcze wykorzystanie odnawialnych, czystych ekologicznie źródeł energii (energia geotermalna, energia wiatru, wody, itp.),
- *Ograniczenie transgranicznego przepływu zanieczyszczeń atmosfery,*
- *Zachowanie różnorodności przyrodniczej, zwłaszcza poprzez proekologiczną gospodarkę leśną.*

Istnieją także możliwości dofinansowania niektórych z wymienionych uprzednio zadań strategicznych rozwoju gminy Pieńsk ze środków **Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowego, Wojewódzkiego i Powiatowego)**. Z funduszy tych finansowane są bowiem m.in. zadania o charakterze regionalnym i ponadlokalnym, a dotyczące obszarów szczególnej ochrony środowiska.

Poważnym źródłem finansowania niektórych zadań strategicznych ujętych w ramach „Strategii rozwoju gminy Pieńsk” mogą być także **preferencyjne kredyty udzielane przez Bank Ochrony Środowiska**. Kredyty te mogą być przeznaczane na ochronę wód i gospodarkę wodną (budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji, budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody, modernizacja technologii mających na celu ograniczenie zużycia wody i zmniejszenie ilości odprowadzanych ścieków, inwestycje przeciwpowodziowe), ochronę atmosfery (budowę i modernizację instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń do powietrza, budowę i instalację odnawialnych źródeł energii – małe elektrownie wodne, siłownie wiatrowe kolektory słoneczne) oraz na ochronę powierzchni ziemi (budowę wysypisk odpadów stałych oraz zakładów ich przetwarzania i utylizacji, rekultywację terenów zdegradowanych).

Istotnym źródłem wspierania finansowego realizacji „Strategii rozwoju gminy Pieńsk” mogą być także **środki Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej**. Środki Fundacji przeznaczane mogą być bowiem m.in. na:

- Wymianę młodzieży oraz budowę schronisk i miejsc spotkań młodzieży,
- Projekty w dziedzinie ochrony środowiska, transportu, telekomunikacji oraz inne inwestycje infrastrukturalne,
- Restaurowanie i zachowanie pomników kultury o historycznym znaczeniu oraz tworzenie, utrzymanie i rozbudowa miejsc pamięci.

Wskazać należy przy tym, iż w realizacji zadań (w tym przedsięwzięć inwestycyjnych) o charakterze non-profit (m.in. w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, drogownictwa lokalnego, wielu instytucji infrastruktury społecznej, itd.), a także o komercyjnym charakterze (m.in. w sferze produkcji, handlu i usług) środki budżetu gminy Pieńsk stanowią będą uzupełniające źródło finansowania. Przedsięwzięcia komercyjne powinny bowiem być finansowane przede wszystkim przez potencjalnych i rzeczywistych użytkowników (konsumentów). Rolą władz lokalnych w tym zakresie będzie zaś aktywność w tworzeniu warunków do uruchomienia kapitałów z funduszy podmiotów gospodarczych (potencjalnych inwestorów), instytucji pozarządowych i społeczeństwa. Ukierunkowanie strumienia tychże środków zależeć będzie od zakresu i charakteru zadań strategicznych przyjętych do realizacji.

3.3. MONITORING WDRAŻANIA STRATEGII

Kompleksowe, a przy tym efektywne kontrolowanie procesu wdrażania strategii rozwoju lokalnego jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem. Wymaga zatem niezwykle starannego przygotowania metodycznego. Propozycją w tym względzie dla gminy Pieńsk jest systematyczny monitoring jako metoda ciągłej oceny procesu wdrażania Strategii poprzez stałą obserwację, prezentację i prowadzenie analiz uzyskiwanych wyników. Monitoring prowadzony będzie przez Zarząd Miasta i Gminy, głównie w oparciu o informacje przygotowywane i przedkładane przez Zespół ds. Koordynacji Wdrażania Strategii. Niezmiernie ważnym źródłem informacji w tym względzie będą wyniki prowadzonych cyklicznie badań lokalnej opinii publicznej. Zarząd, dla uzyskania obiektywnego obrazu zakresu wdrażania zadań strategicznych i ich rezultatów, powinien uwzględniać także opinie przedstawiane przez poszczególne referaty Urzędu Miasta i Gminy w Pieńsku.

Monitoringowe funkcje realizowane będą także przez Radę Miasta i Gminy, która oceniać będzie okresowo bieżący stan i efekty realizacji Strategii, a ponadto skuteczność poczynań wdrożeniowych Zarządu Miasta i Gminy. Na bieżąco prowadzona będzie zatem weryfikacja ustaleń Strategii, a w razie potrzeby także ich aktualizacja. W związku z tym Rada Miasta i Gminy Pieńsk otrzymywać będzie okresowo odpowiednio przygotowane przez Zarząd raporty.

Szczególnie istotne będzie szerokie informowanie lokalnej społeczności o przebiegu realizacji Strategii. W tymże celu winny być wykorzystane wszelkie dostępne środki komunikacji społecznej (w tym spotkania z mieszkańcami, publikacje w lokalnej prasie, audycje w lokalnych rozgłośniach radiowych).

3.4. METRYKI PROJEKTÓW REALIZACYJNYCH

Dla poszczególnych zadań strategicznych, które sformułowane są w postaci przedsięwzięć gospodarczych, społecznych, przestrzennych i ekologicznych, niezbędne jest opracowanie tzw. projektów realizacyjnych (w formie skróconej, metrykalnej) zawierających m.in.: cel i opis projektu, odniesienie do celów strategicznych, zasady zarządzania projektem (sposób realizacji projektu), harmonogram realizacji, źródła finansowania projektu oraz spodziewane skutki jego realizacji.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 1
pt.: **“ROZWÓJ SYSTEMU KSZTAŁCENIA DZIECI I MŁODZIEŻY”**

1. OPIS ZADANIA

W czasie warsztatów strategicznych liderzy lokalni jednomyślnie uznali, iż remontom i modernizacji należy poddać obiekty szkół podstawowych i gimnazjum (porównaj metryka zadania nr 12) oraz doprowadzić do utworzenia szkoły ponadgimnazjalnej. Procesy remontowo-modernizacyjne będą musiały polegać na wprowadzeniu ekologicznych, energooszczędnych systemów grzewczych, termomodernizacji całych budynków (wymiana okien, ocieplenie ścian itp.), odnowieniu elewacji zewnętrznych i wykończeń wewnętrznych, wymianie wyposażenia technicznego oraz na budowie/rozbudowie sal gimnastycznych. Projekt niniejszy zakłada poczynienie stosownych inwestycji.

Jeśli chodzi o utworzenie szkoły ponadgimnazjalnej to idea ta powstała jako odpowiedź na ciężące nad gminą zagrożenia, takie jak odpływ młodzieży poza jej teren oraz odległe codzienne dojazdy dużej liczby młodzieży do szkół w innych miejscowościach (głównie w Zgorzelcu). Należy jednak mieć na uwadze, iż szkoły tej nie należy tworzyć „na siłę”. Oznacza to, że jej profil nie powinien być tyle wypadkową obecnych możliwości dydaktycznych dostępnych w gminie kadr oświatowych, ile konstruktywną odpowiedzią na obecne oraz przyszłe zapotrzebowanie lokalnego i powiatowego rynku pracy. Zignorowanie tej wskazówki grozi utworzeniem placówki cieszącej się niską lub bardzo niską popularnością, „produkującej” bezrobotnych, którą lokalna społeczność będzie traktowała co najwyżej jako miejscową drogę do matury dającej przepustkę na studia.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Modernizacja szkół podstawowych i gimnazjum oraz utworzenie nowej szkoły ponadgimnazjalnej:

- bezpośrednio przyczyni się do poprawy walorów użytkowych gminy (pole strategiczne [P₂]) zwiększając komfort życia mieszkańców poprzez wzrost jakości i dostępności szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego.
- zapewni ochronę zasobów środowiska naturalnego (pole strategiczne [P₃]) poprzez zmniejszenie emisji szkodliwych substancji emitowanych przez szkolne kotłownie.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Remontowo-modernizacyjna część zadania jest już realizowana na bieżąco. Niemniej jednak niektóre, większe kolejne zadania wymagać będą opracowania projektów technicznych, kosztorysów, określenia źródeł pokrycia kosztów, wyasygnowania środków finansowych na ten cel oraz wyboru wykonawcy. Ustalenie kolejności modernizacji szkół należy do Rady Miasta i Gminy Pieńsk.

Podjęcie działań w kierunku utworzenia nowej szkoły ponadgimnazjalnej wymaga przeprowadzenia analizy powiatowego rynku pracy, identyfikacji potencjału kadrowego oraz wyznaczenia i przygotowania odpowiedniej siedziby.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Techniczne prace projektowe, o których mowa w pkt 3 można rozpocząć z początkiem IV kwartału 2000 roku. Ze względu na znaczny koszt niektórych przedsięwzięć oraz sezonowość pracy szkół prace inwestycyjne mogą być prowadzone etapowo począwszy od lipca 2000 roku do końca sierpnia 2003 roku.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Zarząd i Rada Miasta i Gminy Pieńsk.
- Dyrektorzy szkół.
- Kuratorium Oświaty.
- Społeczności lokalne.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Wzrost jakości usług edukacyjnych.
- Wzrost dostępności usług edukacyjnych.
- Oszczędności finansowe związane z termomodernizacją obiektów szkolnych.
- Umiarkowane zmniejszenie motywacji do opuszczania gminy przez osoby posiadające dzieci w wieku szkolnym.
- Poprawa poziomu czystości środowiska naturalnego.
- Poprawa kondycji fizycznej i stanu zdrowia dzieci.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy;
- Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr, 02-008 Warszawa, ul. Koszykowa 79, tel. 022/629-28-61, 625-28-05. Jest to instytucja zajmująca się dystrybucją środków pomocowych w dziedzinie szkolenia zawodowego i edukacji. Odpowiedzialny: Tadeusz Kozak – Dyrektor;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ul. Konstruktorska 3A, 02-673 Warszawa, tel. 49-72-82, 49-38-46, fax 49-20-98 Udziela preferencyjnych kredytów, rządziej dotacji. Typowa działalność to linie kredytowe na określone cele, głównie za pośrednictwem Banku Ochrony Środowiska. Wspiera m. in. takie inwestycje, jak wymiana kotłowni węglowych na gazowe lub olejowe.
- Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki ul. Świętokrzyska 12, 00-916 Warszawa, tel. 694-44-33, tel. i fax 27-30-27 Ze środków Totalizatora Sportowego dotuje budowy, remonty i modernizacje obiektów sportowych.
- Agencja Inicjatyw Lokalnych - 58-301 Wałbrzych, ul. Piłsudskiego 102, tel. 244-79. Porady prawne i ekonomiczne, opracowywanie planów przedsięwzięć gospodarczych i wniosków kredytowych.
- Fundacja im. Stefana Batorego ul. Flory 9, 00-586 Warszawa, tel. 48-80-55, fax 49-35-61. Dotuje projekty m. in. z zakresu zdrowia i ochrony środowiska. Prowadzi

własne programy, do których okresowo przyjmuje zgłoszenia. Nie dotuje bezpośrednio działań administracji – wymagana jest zatem instytucja rozwoju lokalnego

- Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund oraz Fundacja na Rzecz Rozwoju Wsi Polskiej - Polska Wieś 2000 im. Macieja Rataja ul. Okopowa 47, 01-059 Warszawa, tel. 38-16-81, 38-68-63, fax 38-16-81. Wspieranie (także inwestycyjne) oświaty, ochrony zdrowia, ochrony środowiska.
- Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska ul. Krzywickiego 9, 02-078 Warszawa, tel./fax 25-21-27, 25-10-18. Fundacja świadczy usługi i konsulting we wszystkich dziedzinach ochrony środowiska, a z zysku dotuje różne działania proekologiczne. Na terenie kraju działa poprzez zakłady usług ekologicznych.
- Fundacja dla Polski ul. Flory 9, 00-586 Warszawa, tel. 49-76-53, 49-48-80, fax 49-45-79. Pomaga w rozwoju oświaty. Nie dotuje bezpośrednio działań administracji – wymagana jest zatem instytucja rozwoju lokalnego.
- Globalny Fundusz Środowiska (GEF) Utworzony przez Bank Światowy, UNDP i UNEP. al. Solidarności 104, 01-016 Warszawa tel. 32-46-44, fax 32-52-49. Wspiera zamianę ogrzewania węglowego na gazowe w małych i średnich ciepłowniach. Kontakt przez Bank Ochrony Środowiska. Priorytety: to, co materialnie poprawia stan środowiska, np. instalacja oszczędzająca energię, redukcja emisji gazów cieplarnianych. W zasadzie nie dotuje bezpośrednio działań administracji – wymagana jest zatem instytucja rozwoju lokalnego.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 2

pt.: **“PRZEBUDOWA I MODERNIZACJA DRÓG KRAJOWYCH,
WOJEWÓDZKICH ORAZ GMINNYCH”**

1. OPIS ZADANIA

Obecny układ dróg w gminie Pieńsk nie jest wysoce rozbudowany pod względem przestrzennym. Wysokie zróżnicowanie dotyczy jednak stanu nawierzchni i pozostałych parametrów technicznych dróg oraz systemu oznakowania (w tym jego adekwatności do miejscowych warunków i stopnia dokładności informacji). Zastrzeżenia można mieć bowiem zarówno do oznakowania pionowego jak i poziomego. Podczas warsztatów strategicznych wszyscy liderzy lokalni zgodnie wskazywali na potrzebę modernizacji i rozbudowy systemu dróg oraz infrastruktury drogowej. Zdaniem liderów należy znacząco podnieść parametry techniczne nawierzchni oraz doprowadzić do sytuacji, w której system komunikacyjny będzie na dostatecznym poziomie integrować wszystkie miejscowości gminy stwarzając stan ich wysokiej dostępności komunikacyjnej.

Realizacja tego zadania powinna być traktowana jako kontynuacja i rozszerzenie prowadzonych od kilku lat prac remontowych na drogach znajdujących się zarówno w zarządzie gminy jak i w zarządzie pozostałych gestorów.

Wskazać należy, że priorytetowych prac remontowych i modernizacyjnych zaliczono:

- **remont drogi relacji Zgorzelec – Pieńsk – Zielona Góra (droga nr 351);**
- **remont drogi relacji Pieńsk – Strzelno (droga nr 353);**
- **modernizację oświetlenia ulicznego (wymiana na energooszczędne);**
- **poprawę stanu nawierzchni dróg gminnych.**

Poprawa stanu tychże dróg przysporzyć może gminie oraz lokalnej gospodarce (głównie funkcji turystycznej) wielu istotnych korzyści.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie to ukierunkowane jest na realizację dwóch celów strategicznych rozwoju gminy Pieńsk, a mianowicie:

- Wzrost aktywności gospodarczej gminy (pole strategiczne [P₁]) poprzez stworzenie odpowiednie warunków komunikacyjnych do prowadzenia działalności wytwórczej handlowej i usługowej;
- Poprawa walorów użytkowych gminy (pole strategiczne [P₂]).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja drogowych remontowo-modernizacyjnych zadań mieszczących się w zakresie obowiązków samorządu lokalnego powinna przebiegać w dwóch fazach.

Pierwsza z nich obejmować powinna opracowanie kompleksowego projektu realizacyjnego zadania, obejmującego m. in. pakiet dokumentacji prawnej, przestrzennej, ekonomicznej i technicznej. Istotne w tej fazie realizacji projektu jest wskazanie optymalnego układu powiązań komunikacyjnych w gminie, organizacyjnych i funkcjonalnych aspektów projektowanego drogowego systemu informacyjnego oraz określenie hierarchizacji poszczególnych elementów przedsięwzięcia.

W drugiej fazie - wykonawczej - istotne jest połączenie sił i możliwości finansowych w celu praktycznego zastosowania zasady "montażu finansowego" różnych podmiotów publicznych i niepublicznych, a następnie realizacja projektowanego zakresu prac.

Jeśli chodzi drogi znajdujące się w gestii władz powiatowych, rolę władz lokalnych będzie tu lobbing, wspieranie inicjatyw związanych z tzw. montażem finansowym oraz wspólne poszukiwanie i pozyskiwanie środków pozabudżetowych.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja zadania przewidywana jest w dwóch etapach:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- lata 2000-2001 - opracowanie pakietu niezbędnej dokumentacji przedsięwzięcia, opracowanie koncepcji optymalnego układu powiązań na terenie gminy oraz projektu drogowego systemu informacyjnego;
- lata 2002-2010 - praktyczna realizacja poszczególnych elementów przedsięwzięcia (zgodnie z określonym przez władze gminy zakresem i harmonogramem prac).

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk;
- Władze powiatowe;
- Gestorzy dróg publicznych;
- Podmioty realizujące tzw. programy pomocowe w zakresie budowy dróg.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Poprawa stanu dróg lokalnych;
- Wzrost poziomu łączności i dostępności komunikacyjnej między poszczególnymi miejscowościami gminy;
- Aktywizacja gospodarcza podmiotów zlokalizowanych przy zmodernizowanych i nowopowstałych drogach;
- Poprawa dostępności do atrakcyjnych turystycznie miejsc;
- Usprawnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- Poprawa bezpieczeństwa na drogach w gminie.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy;
- Środki powiatowego zarządu dróg publicznych;
- Budżet powiatowy;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Fundusz Współpracy;
- Środki Programu SAPARD;
- Fundacja – Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (Counterpart Fund).

1. OPIS ZADANIA

Projekt renowacji śródmieścia Pieńska powinien stanowić integralną część udokumentowanych i przyjętych w formie uchwały Rady Miasta i Gminy założeń lokalnej polityki mieszkaniowej (założenia należy przyjąć po uchwaleniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego). Omawiany projekt powinien zawierać m. in.:

- Zasady długoterminowej polityki remontowej zabudowy centrum Pieńska (zdelimitowanego w planie przestrzennego zagospodarowania).
- Zasady polityki czynszowej dotyczącej komunalnych lokali mieszkaniowych i użytkowych znajdujących się w obrębie wyznaczonej strefy śródmiejskiej.
- Zasady i procedury sprzedaży mieszkań i lokali komunalnych usytuowanych w centrum (Zasady te powinny być inne niż dla mieszkań i lokali komunalnych zlokalizowanych poza centrum, wtedy gdy centrum zostanie uznane za teren istotnie atrakcyjniejszy pod względem lokalizacyjnym niż pozostałe części Pieńska).
- W wypadku konieczności całkowitej wymiany fragmentów zabudowy projekt powinien określać ewentualne uwarunkowania tzw. „zabudowy plombowej”.
- Dokumentację techniczną modernizacji lub/i budowy sieciowych i punktowych urządzeń infrastruktury technicznej (m. in.: modernizacja ul. Świerczewskiego - pasaż, aleje spacerowe, pas zieleni, oświetlenie, ławki oraz odtworzenie nawierzchni ulic i chodników z kostki brukowej).
- Dokumentację architektoniczną wraz z projektem tzw. „małej architektury”.
- Centrum Pieńska powinno koncentrować głównie funkcje mieszkalne, handlowe i usługowe. Omawiany projekt powinien zawierać zasady ich łączenia.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Realizacja opisywanego zadania jest zgodna z wszystkimi trzema celami strategicznymi gminy.

- Stymulować będzie lokalny rozwój gospodarczy Pieńsk (pole strategiczne [P₁]) poprzez stworzenie odpowiednich warunków materialnych do prowadzenia działalności handlowej i usługowej. W wyniku rewitalizacji centrum Pieńsk rozwojowi podlegać będą istniejące już podmioty oraz pojawią się nowe.
- Bezpośrednio przyczyni się do poprawy walorów użytkowych Pieńsk (pole strategiczne [P₂]). Poddane renowacji centrum przejmie na siebie funkcje „salonu” gminy. W wyniku segregacji funkcji miasta podniesiony zostanie poziom ładu przestrzennego.
- Renowacja centrum przyczyni się także do harmonizacji rozwoju Pieńsk z wymogami ekologii (pole strategiczne [P₃]). Podczas renowacji założone/zmodernizowane zostaną instalacje wodno-kanalizacyjne i gazowe. Warto również rozważyć możliwość rozwoju sieci ciepłych (porównaj metryka zadania nr 12).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja zadania przebiegać powinna w czterech etapach.

W pierwszym Rada Miasta i Gminy powinna doprowadzić do stworzenia projektu omówionego w pkt. 1 (najlepiej w drodze samodzielnych prac wspomaganych przez stosownego eksperta).

W etapie drugim Zarząd Miasta i Gminy powinien ogłosić i rozstrzygnąć konkurs (konkursy) na projekt urbanistycznej i infrastrukturalnej rewitalizacji centrum zgodny z ustaleniami projektu omówionego w pkt. 1.

Etap trzeci to określenie struktury i terminu finansowania oraz pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania.

Etap czwarty to prace remontowe, budowlane, instalacyjne i modernizacyjne wykonywane zgodnie z harmonogramem finansowym przyjętym w etapie trzecim.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

4. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Urząd Miasta i Gminy Pieńsk.
- Pracownia planowania i projektowania urbanistycznego.
- Firma konsultingowa specjalizująca się w rozwiązywaniu problemów z zakresu polityki i gospodarki mieszkaniowej (np. Konsultingowe Biuro Usług „Habitat” wykonujące usługi dla gmin m. in. ze środków Programu Wspierania Samorządów Lokalnych Brytyjskiego Funduszu Know-How.)
- Prywatne podmioty gospodarcze zainteresowane prowadzeniem działalności w zrewitalizowanym centrum Pieńska.

5. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Polifunkcyjny rozwój Pieńska, a pośrednio całej gminy.
- Wzrost liczby ludności gminy.
- Zmniejszenie liczby bezrobotnych dzięki nowym miejscom pracy powstałym podczas realizacji prac budowlanych i montażowych.
- Aktywizacja gospodarcza małych podmiotów gospodarczych,
- Stworzenie dogodnych warunków lokalizacyjnych dla filii, oddziałów, przedstawicielstw firm sektora finansowego, ubezpieczeniowego, turystycznego oraz handlowego.
- Zmiana oblicza (wizerunku) Pieńska – wzrost atrakcyjności (efekt promocyjny).
- Poprawa ładu przestrzennego i estetyki zagospodarowania w mieście.
- Uzyskanie nowoczesnej struktury przestrzennej miasta z wykształconym centrum miasta odpowiadającym potrzebom i aspiracjom jego mieszkańców.

6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy.
- Środki własne inwestorów.
- Krajowy Fundusz Mieszkaniowy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Program Wspierania Samorządów Lokalnych – Gospodarka Mieszkaniowa. Brytyjski Fundusz Know-How. ul. Krzywickiego 9, 02-078 Warszawa, kontakt p. Alister Blant (Project Manager), tel. 25-10-92 lub za pośrednictwem Konsultingowego Biura Usług „Habitat” 01-511 Warszawa ul. Krzywickiego 9, Dyrektor p. Jerzy Fiszer tel. 25-10-92.
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, 02-673 Warszawa ul. Konstruktorska 3a, tel. 49-72-82, 49-38-46. Dofinansowanie modernizacji instalacji sanitarnych, grzewczych oraz usuwania odpadów;
- Agencja Rozwoju Komunalnego, Al. Ujazdowskie 19/6, 00-557 Warszawa, tel. 628-78-40.
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ul. Gałczyńskiego 4, 00-362 Warszawa, tel. 26-83-28 (dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych).
- Adresowany do małych podmiotów gospodarczych: Polsko – Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości (PAFF), 00-920 Warszawa, ul. Nowy Świat 6/12, tel. 625-18-68.
- Planning and Development Collaborative (PADCO) ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, tel. 20-54-96 (Amerykańska pomoc w zakresie reformy mieszkalnictwa, mająca na celu m. in. pomoc gminom w opracowaniu strategii mieszkaniowych, polityki mieszkaniowej, systemu czynszów, itp).
- Sponsorzy.
- Wojewódzki Konserwator Zabytków.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 4
pt.: **“ROZWÓJ FUNKCJI SPORTOWO-REKREACYJNYCH”**

1. OPIS ZADANIA

Przeprowadzone warsztaty strategiczne ujawniły jak dużym zainteresowaniem mieszkańców gminy Pieńsk cieszy się sfera sportu i rekreacji. Jest to bardzo pozytywne zjawisko, a jego źródłami są z całą pewnością znaczące sukcesy sportowe odnoszone przez działające na terenie tej gminy kluby sportowe, wysokie walory rekreacyjne gminy oraz obserwowana obecnie w całej Polsce stopniowa zmiana sposobu spędzania wolnego czasu z biernego w umiarkowanie aktywny. Rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnych gminy ma również znaczenie dla poziomu turystycznej atrakcyjności gminy. Z obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych mogą bowiem korzystać nie tylko mieszkańcy gminy Pieńsk, ale również np. pobliskich Zgorzelca i Goerlitz. Należy mieć przy tym na uwadze, iż rozwinięte zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne nie musi być tylko traktowane jako element aktywizujący turystykę pobytową lecz również, a może nawet przede wszystkim, turystykę weekendową.

Podkreślenia wymaga również fakt iż zgodnie z wolą liderów uczestniczących w warsztatach strategicznych, rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej będzie dotyczyć całej gminy, bez preferowania którejś z jej części. Niemniej jednak, walory naturalne predestynują tereny położone w Dolinie Nysy do rekreacyjnego ich zagospodarowania w pierwszej kolejności.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Omawiany projekt:

- przyczyni się do realizacji celu strategicznego wyznaczającego „pole rozwoju gospodarczego gminy” [P₁] - zapewnienie w danych warunkach lokalnych (gminnych) oraz zewnętrznych (regionalnych i krajowych) maksymalnej aktywności gospodarczej podmiotów gospodarki lokalnej poprzez kreację - na

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

bazie walorów lokalnego ekosystemu - funkcji turystycznej, wypoczynkowej i rekreacyjno - sportowej.

- przyczyni się do poprawy walorów użytkowych gminy (pole strategiczne [P₂]) dzięki zmniejszeniu zjawiska bezrobocia, wzrostowi dochodów ludności, rozszerzeniu sfery usług, z których mogą również korzystać mieszkańcy gminy.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- wyznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenów o przeznaczeniu dla usług rekreacyjnych. Tereny te powinny znajdować się w najbardziej atrakcyjnych rekreacyjnie miejscach gminy.
- stworzenie pakietu gminnych preferencji dla podmiotów gospodarczych inwestujących w przedsięwzięcia rekreacyjne poprzez przyjęcie odpowiednich uchwał Rady Miasta i Gminy. Zgodnie z obowiązującym prawem władza lokalna gminy Pieńsk może zastosować preferencje fiskalne takie jak np.:

- *przedmiotowe* (ustanawiane z mocy uchwały rady gminy) i *podmiotowe* (udzielane przez burmistrza), *częściowe lub całkowite zwolnienia od podatku od nieruchomości* (stosowane na podstawie upoważnienia wynikającego z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. 1991 nr 9, poz. 31),

- *rezygnacja z wymierzania i poboru opłat adiacenckich,*

- *zwolnienie od opłat lokalnych* wprowadzane uchwałą rady gminy na podstawie art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. 1991 nr 9, poz. 31).

- udostępnienie (sprzedaż, użytkowanie wieczyste, najem) terenów nadających się pod rozwój funkcji rekreacyjnych, będących własnością komunalną;
- budowa urządzeń i obiektów sportowych wyłącznie przez gminę lub przy współudziale gminy;
- pozyskanie środków zewnętrznych na gminne imprezy sportowe;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- pozyskanie środków zewnętrznych na budowę i modernizację obiektów sportowych;
- kontynuacja patronatu władzy lokalnej nad działalnością klubów sportowych.

Uwaga 1 - Aby zwolnienia te były istotnym bodźcem wspierającym rozwój firm powinny obejmować okres kilku lat.

Uwaga 2 – Powyższe preferencje należy skonstruować tak aby dotyczyły tylko inwestorów, którzy będą zajmować się rozwojem funkcji rekreacyjnych i obowiązywały tak długo jak długo firma będzie spełniać określone w uchwale Rady Miasta i Gminy kryteria.

Uwaga 3 – Relacje pomiędzy preferencjami a środkami przekazywanymi do budżetów gmin z budżetu państwa mają złożony charakter. Art. 10 ust. 4. ustawy o finansowaniu gmin stanowi bowiem, iż skutki finansowe wynikające z uchwał rad gmin określających niższe stawki podatków niż ich górne granice, z wyjątkiem podatku od środków transportowych, oraz skutki decyzji podjętych w trybie określonym w ust. 1 i 2¹ nie stanowią podstawy do zwiększenia subwencji ogólnej. Ustawa jednak nie definiuje funkcyjnego związku pomiędzy wysokością subwencji ogólnej a skutkami finansowymi udzielania przez gminę ulg w podatkach lokalnych, ponieważ kryterium obliczania wysokości subwencji ogólnej oparte jest na przeliczeniowej liczbie mieszkańców gminy. Tak więc udzielanie ulg nie ma wpływu na wysokość subwencji ogólnej, a dla niektórych gmin w pewnym zakresie także na wysokość subwencji wyrównawczej. Subwencja wyrównawcza przysługuje bowiem gminom, w których wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca (G)² jest mniejszy od 85% analogicznego wskaźnika obliczonego łącznie dla wszystkich gmin (P).

¹ Ust. 1. Udzielanie ulg, odroczeń, umorzeń oraz stosowanie zaniechania poboru w zakresie podatków i opłat stanowiących dochody gminy u wpłacanych bezpośrednio na rachunki gmin należy do kompetencji wójta, burmistrza (prezydenta miasta).

Ust. 2. W zakresie podatków i opłat stanowiących dochody gminy, a pobieranych przez urząd skarbowy, urząd ten udziela ulg, odroczeń i umorzeń oraz stosuje zaniechanie poboru wyłącznie na wniosek lub za zgodą zarządu gminy.

² Wskaźnik G oblicza się dzieląc kwotę należnych podstawowych dochodów podatkowych gminy w pierwszym półroczu roku bazowego przez liczbę mieszkańców gminy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

Wskaźnik G i wskaźnik P oblicza się na podstawie dochodów wykazanych w sprawozdaniach gmin gdzie pod uwagę bierze się dochody należne³ oraz na podstawie danych o liczbie mieszkańców, ustalonych przez Główny Urząd Statystyczny⁴. Istotne udogodnienie dla małych gmin przyznaje ust. 5 artykułu 14 ustawy o finansowaniu gmin stanowiący, że do obliczenia subwencji wyrównawczej dla gmin do 15000 mieszkańców przyjmuje się jako dochody należne z tytułu podatku od nieruchomości dochody wynikające ze stawek uchwalonych dla tego podatku przez Radę Miasta i Gminy. W praktyce oznacza to, że ustalenie preferencji w postaci niższych niż maksymalne stawek podatku od nieruchomości, nie obniży kwoty subwencji wyrównawczej przekazywanej takim gminom.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Czynności przewidziane dla rozwoju funkcji rekreacyjnych należy rozpocząć w III kwartale 2000 roku. W ich wyniku do końca 2001 roku powinno przybyć na terenie gminy kilka (2-4) podmiotów gospodarczych o omawianym profilu działalności.

Działania zmierzające do aktywizacji funkcji sportowych powinny być prowadzone na bieżąco.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Urząd Miasta i Gminy Pieńsk.
- Przedsiębiorcy.
- Kluby sportowe.
- Lokalne społeczności.

³ Dochody należne to dochody, które gmina może uzyskać w podatkach rolnym i leśnym stosując średnią cenę skupu żyta określoną przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, **a dla innych podatków stosując stawki w ich górnych granicach**, z wyjątkiem podatku od środków transportowych, z którego dochody stanowią wpływy realizowane przy zastosowaniu stawek określonych w uchwałach rad gmin, **bez zwolnień, ulg, odroczeń, umorzeń oraz zaniechania poboru podstawowych dochodów podatkowych**.

⁴ Z nieistotnym, z punktu widzenia prezentowanych tu zależności, dotyczącym lat 1997-1999, zastrzeżeniem art. 27a.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Wzrost liczby i potencjału firm zajmujących się usługami rekreacyjnymi;
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców;
- Wzrost dochodów mieszkańców z tytułu świadczenia usług rekreacyjnych;
- Efekt promocyjny gminy – „*gmina Pieńsk gminą wyjątkowo przyjazną sportom i rekreacji*”;
- Promocja gminy poprzez osiągnięcia sportowe;
- Aktywizacja mieszkańców gminy wokół przedsięwzięć sportowych i rekreacyjnych;
- Aktywizacja gospodarki gminy poprzez stworzenie dogodnych warunków dla podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- Wzrost liczby miejsc pracy zarówno w sektorze rekreacyjnym jak i poza nim;
- Umiarkowany wzrost atrakcyjności niektórych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe wywołany rozwojem branży rekreacyjnej;
- Przyspieszenie inwestycji infrastrukturalnych dzięki czynnikowi „*ssania infrastruktury*” wywołanemu przez rozwój procesów inwestycyjnych;
- Perspektywiczny wzrost dochodów budżetu gminy;
- Perspektywiczny, nieznaczny spadek wydatków budżetu gminy;
- Zagospodarowanie nieużytkowanych, atrakcyjnych terenów – uporządkowanie przestrzennej struktury gminy;
- Rozwój lokalnych podmiotów gospodarczych świadczących usługi na rzecz firm zajmujących się obsługą ruchu turystyczno-rekreacyjnego (usługi budowlane, transportowe, prawne itp.);
- Umiarkowane zmniejszenie motywacji do trwałego opuszczania gminy.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Budżet gminy Pieńsk.
- Środki przedsiębiorców.
- Sponsorzy.
- Środki pozabudżetowe – instytucje pomocowe.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 5

pt.: **“DOSTOSOWANIE GMINY DO POTRZEB OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH”**

1. OPIS ZADANIA

Przeprowadzone warsztaty strategiczne ujawniły, iż wiele z elementów zagospodarowania gminy (w tym niektóre urządzenia infrastruktury technicznej) nie odpowiadają potrzebom osób niepełnosprawnych. Stanu tego nie można akceptować. Konieczne jest podjęcie niezwłocznych działań zmierzających do istotnego zwiększenia dostępności wszelkich obiektów użyteczności publicznej, dróg, chodników, itp. znajdujących się w gestii władz gminnych. Istotnym przedsięwzięciem będzie również stymulowanie przekształceń urbanistycznych w tych obiektach i elementach infrastruktury, które zlokalizowane są w gminie lecz władzom lokalnym bezpośrednio nie podlegają. Rolą realizatorów niniejszego zadania będzie w tym wypadku: pomoc w pozyskaniu niezbędnych środków, prowadzenie kampanii informacyjnej, przekonywanie oraz dofinansowywanie.

Drugim aspektem niniejszego zadania jest stworzenie takich zasad realizacji obligatoryjnych i fakultatywnych zadań samorządu lokalnego, które umożliwią możliwie pełne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w społeczeństwie. Chodzi tu przede wszystkim o umożliwienie dzieciom i niepełnosprawnej młodzieży uczęszczania do normalnych przedszkoli i szkół oraz o gospodarczą aktywizację osób dorosłych.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Omawiany projekt:

- przyczyni się do poprawy walorów użytkowych gminy (pole strategiczne [P₂]) dzięki zwiększeniu dostępności obiektów użyteczności publicznej i niektórych elementów infrastruktury technicznej dla osób niepełnosprawnych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- w umiarkowanym stopniu przyczyni się do realizacji celu strategicznego wyznaczającego „pole rozwoju gospodarczego gminy” [P₁] – poprzez gospodarcze uaktywnienie osób niepełnosprawnych.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

1. Inwentaryzacja najbardziej uciążliwych barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz elementach infrastruktury technicznej znajdujących się na terenie gminy i znajdujących się w gestii władz lokalnych.
2. Inwentaryzacja pozostałych, najbardziej uciążliwych barier.
3. Pozyskanie środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięć modernizacyjnych.
4. Nawiązanie współpracy z gestorami obiektów z których korzystają osoby niepełnosprawne w celu podjęcia wspólnych działań.
5. Opracowanie harmonogramu prac modernizacyjnych w gminnych obiektach użyteczności publicznej.
6. Przyjęcie uchwały o takim kształtowaniu wymogów technicznych wszelkich przyszłych inwestycji komunalnych aby uwzględniały one potrzeby osób niepełnosprawnych.
7. Utworzenie oddziałów integracyjnych w przedszkolach.
8. Utworzenie klas integracyjnych szkołach.
9. Coroczne wydzielenie w budżecie gminy środków na prace modernizacyjne.
10. Prace modernizacyjne.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Czynności 1, 2, 4, 6, 7 i 8 – do końca stycznia 2001 roku.

Czynność 5 i 3 – od początku 2001 roku do końca II kwartału 2000 roku
(Pozyskiwanie środków zewnętrznych powinno mieć charakter permanentny. We

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

wskazanym okresie powinny zakończyć się pierwszy etap kontaktów z zewnętrznymi źródłami finansowania).

Czynności 9 i 10 - od początku 2001 roku do końca 2004 roku.

5. UCZESTNICY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk
- Społeczności lokalne.
- Szkoły.
- Przedszkola.
- Gestorzy obiektów użyteczności publicznej.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego wykorzystywania obiektów użyteczności publicznej i normalnego funkcjonowania w społeczeństwie.
- Zwiększenie integracji społecznej osób niepełnosprawnych, w tym szczególnie dzieci i młodzieży.
- Efekt promocyjny gminy – *Gmina Pieńsk nowoczesną gminą pamiętającą o wszystkich swoich mieszkańcach.*
- Gospodarcza aktywizacja osób niepełnosprawnych.
- Stworzenie reguł przeciwdziałających powstawaniu barier architektonicznych w przyszłości.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy Pieńsk.
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Należy zwrócić szczególną uwagę na: *Zasady i tryb postępowania w zakresie dofinansowania*

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

likwidacji barier urbanistycznych i architektonicznych oraz w komunikowaniu się, a także na uchwałę PFRON w sprawie zatwierdzenia, trybu składania wniosków, zasad przyznawania i rozliczania dofinansowań.

- Sponsorzy.
- Budżet Powiatu Zgorzeleckiego.
- Gestorzy obiektów użyteczności publicznej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 6
pt.: **“PRZYGOTOWANIE I WDROŻENIE PROGRAMU LOKALNEJ POLITYKI
GOSPODARCZEJ”**

1. OPIS ZADANIA

Prowadzenie, w warunkach gminy Pieńsk, polityki gospodarczej, która polegałaby jedynie na nieskoordynowanych działaniach zmierzających do przyciągania na obszar gminy nowych podmiotów gospodarczych i do rozwoju przedsiębiorczości wewnętrznej, nie może być uznane za wystarczające. Podstawowym celem tego zadania jest stworzenie planu osiągnięcia właściwego środowiska samorządowego w gminie Pieńsk, które będzie przyciągać inwestorów zewnętrznych, wysoko kwalifikowanych pracowników i instytucje usługowe oraz sprzyjać istniejącym już w gminie podmiotom gospodarczym, a więc stymulować przedsiębiorczość lokalną. Cel ten należy realizować na drodze identyfikacji i formułowania propozycji wzmocnienia istniejących walorów gminy oraz kreacji nowych, a następnie zaoferowaniu ich przyszłym użytkownikom.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Realizacja zadania przyczyni się do osiągnięcia wszystkich trzech celów strategicznych rozwoju lokalnego, pozwoli na istotne „zblizenie” się gminy do zaprezentowanej w strategii wizji. Realizacja tego zadania sprzyjać będzie realizacji zadań pozostałych - porównaj metryki zadań nr 4, 9, 13, 16 i 20. Podkreślić przy tym należy, iż zadanie „obejmuje” całą gminę Pieńsk nie preferując żadnej ze zlokalizowanych na jej terenie miejscowości.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- Opracowanie założeń polityki gospodarki gruntami.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Zaprojektowanie czynności zmierzających do nadania gospodarce nieruchomości nowego, progospodarczego i proinwestycyjnego wymiaru oraz pogrupowanie ich w fazy.
- Sformułowanie pytań i udzielenie na nie odpowiedzi lub wskazanie metod poszukiwania odpowiedzi dotyczących programu promocji gospodarczej.
- Przedstawienie pogrupowanych w fazy działań gminy w zakresie przygotowania i realizacji promocji.
- Prowadzenie polityki sprzyjającej polifunkcjonizacji gospodarczej struktury gminy.
- Promocja agroturystyki, ekoturystyki, rolnictwa ekologicznego wśród mieszkańców gminy.
- Utworzenie stref intensywnego rozwoju działalności gospodarczej.
- Wspieranie rozwoju przetwórstwa płodów rolnych.
- Wskazanie potrzeb i dróg modyfikacji struktury organizacyjnej Urzędu Miasta i Gminy Pieńsk (zaistnienie Wydziału (Referatu) Rozwoju Gospodarczego prowadzącego wyłącznie sprawy odnoszące się do relacji pomiędzy samorządem gminy a podmiotami gospodarczymi).
- Identyfikacja zależności pomiędzy rodzajami polityki budżetowej a realizacją strategii rozwoju przedsiębiorczości.
- Sformułowanie ekologicznych kryteriów rozwoju przedsiębiorczości.
- Identyfikacja współzależności oraz powiązań synergicznych i mnożnikowych pomiędzy niniejszym zadaniem a innymi zadaniami realizowanymi w ramach strategii rozwoju gminy.
- Przedstawienie skutków zaniechania realizacji aktywnej polityki rozwoju przedsiębiorczości.
- Ujawnienie pozostałych warunków i zagrożeń realizacji programu polityki gospodarczej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

7. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Opracowanie dokumentu pt. „Program Lokalnej Polityki Gospodarczej Gminy Pieńsk” i przyjęcie go w formie uchwały Rady Miasta i Gminy powinno nastąpić do końca 2000 roku. Wskazane jest aby dokument ten został sporządzony we współpracy z ekspertem w zakresie obszarów i narzędzi oddziaływania samorządu lokalnego na podmioty gospodarcze. Realizacja programu ma charakter długoterminowy (poza niektórymi działaniami) i powinna być prowadzona w sposób permanentny.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk.
- Podmioty gospodarcze.
- Fundacje, agencje i inne instytucje o charakterze pomocowym – odpowiednio do poszczególnych przedsięwzięć.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Aktywizacja gospodarki gminy poprzez stworzenie dogodnych warunków dla podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- Przygotowanie gminy do systemu dochodów własnych opartego na podatku katastralnym;
- Stworzenie nowych miejsc pracy;
- Stymulowanie wzrostu poziomu warunków bytowych oraz możliwości konsumpcyjnych społeczności lokalnej;
- Wzrost liczby mieszkańców gminy;
- Wzrost poziomu zamożności społeczności lokalnej;
- Pozytywny wpływ na skłonność do osiedlania się na terenie gminy;
- Zwiększenie dochodów budżetowych gminy;
- Zmniejszenie wydatków związanych z bezrobociem i pomocą społeczną;
- Ułatwienie lub umożliwienie realizacji pozostałych zadań strategicznych.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Gmina Pieńsk.
- Podmioty gospodarcze.
- Fundacje, agencje i inne instytucje o charakterze pomocowym – odpowiednio do poszczególnych przedsięwzięć, np.:

Fundacja Promocji Gmin Polskich – al. Szucha 2/4, 00-582 Warszawa

Tel/fax 6280955, 6227115

Polska Agencja Promocji Turystyki – ul. Mazowicka 9, 00-052 Warszawa

Tel. 266448, fax 266204

Fundacja na Rzecz Rozwoju Administracji Publicznej – Al. Ujazdowskie 1/3,

00-950 Warszawa tel. 6947035 fax 6946802

Wschodnioeuropejski Program Rozwoju Przedsiębiorczości – ul. Bukowińska 24,

02-703 Warszawa, tel. 6435011, 6283041 fax 6434200

Brytyjski Fundusz Know How – (Program Wspierania Samorządów Lokalnych) –

LGAP Ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa, tel.

6935364

fax 6935365

Fundacja im. Friedricha Eberta – ul. Podwale 11, 00-252 Warszawa,

tel. 6350393, fax 311303, 317861

Polsko – Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki S.A. – ul.
Kobylogórska 68

66-400 Gorzów Wlkp. Tel. 204513, 204516, fax 204744

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 7
pt.: **“ROZWÓJ SYSTEMU MIESZKALNICTWA”**

1. OPIS ZADANIA

Ruch budowlany w gminie Pieńsk jest od wielu lat niewielki, zaś potrzeby w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego są wyraźne. Władze lokalne winny na nie reagować tworząc odpowiednie warunki dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego i modernizacji istniejących zasobów mieszkaniowych. Bezpośrednie możliwości samorządów terytorialnych w zakresie tworzenia zasobów mieszkaniowych są wysoce ograniczone. Stąd też, władze lokalne podejmą kompleksowe prace związane z tworzeniem prawnych, geodezyjnych i infrastrukturalnych warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego, realizowanego w dużej mierze przez inwestorów indywidualnych. Warto przy tym nadmienić, że na obszarze gminy Pieńsk znajdują się wysoce atrakcyjne tereny budowlane nie tylko dla miejscowej ludności, lecz także dla ludności spoza gminy (w tym dla obecnych mieszkańców Zgorzelca). Wykorzystanie tychże możliwości (w tym zwłaszcza nieodzowny rozwój sieci infrastrukturalnych) wywoła impulsy rozwojowe także w innych sferach lokalnej gospodarki. Władze gminy podejmą szeroką akcję promocyjną w zaawansowanej fazie realizacji tegoż zadania strategicznego.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie strategiczne dotyczące tworzenia warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego odnosi się bezpośrednio do celu strategicznego określonego jako wysoki poziom warunków życia lokalnej społeczności (pole strategiczne [P₂]), pośrednio zaś także do wzrostu aktywności gospodarczej (pole strategiczne [P₁]) na terenie gminy (wykorzystanie lokalnych surowców budowlanych, stworzenie nowych miejsc pracy w dziedzinie budownictwa itd.).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- Wskazanie w planie zagospodarowania przestrzennego gminy Pieńsk terenów przeznaczonych pod nową zabudowę mieszkaniową;
- Geodezyjne wyznaczenie terenów i działek budowlanych;
- Kompleksowe zbrojenie terenów budowlanych (zaopatrzenie w energię elektryczną, wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, dostępność komunikacyjna – drogi i łączność telefoniczna);
- Przygotowanie i odpowiednia dystrybucja kompleksowej oferty dla potencjalnych inwestorów w zakresie budownictwa mieszkaniowego (akcja promocji przygotowywanych przedsięwzięć budowlanych w gminie);
- Uruchomienie w Urzędzie Miasta i Gminy punktu informacyjnego dla potencjalnych inwestorów;
- Przekazanie inwestorom terenów do zabudowy (w procedurze przetargu nieograniczonego);
- Przedsięwzięcia inwestycyjne (budowa zespołów budynków mieszkalnych);
- Budowa domów wielorodzinnych przy udziale środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego;
- Budowa domów wielorodzinnych w ramach TBS;
- Konsekwentna kontynuacja prywatyzacji komunalnych zasobów mieszkaniowych.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Projekt ten realizowany będzie w trzech etapach, a mianowicie:

- Etap I – przygotowanie zadania od strony prawnej (zgodność z ustaleniami planu przestrzennego zagospodarowania gminy) i geodezyjnej oraz dokończenie prywatyzacji komunalnych zasobów mieszkaniowych (lata 2000-2001),
- Etap II – kompleksowe zbrojenie terenów budowlanych i promocja możliwości budowlanych w gminie (lata 2001-2003),

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Etap III – okres przedsięwzięć inwestycyjnych (budowa zespołów budynków mieszkaniowych w większych miejscowościach gminy).

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk,
- Inwestorzy sektora prywatnego,
- Towarzystwo Budownictwa Społecznego,
- Firmy budowlane.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Poprawa warunków zamieszkiwania lokalnej społeczności,
- Poprawa stanu technicznego budynków wielorodzinnych;
- Stworzenie atrakcyjnych warunków dla osiedlania się ludności zamiejscowej (zapoczątkowanie korzystnych zmian w układzie demograficznym gminy),
- Wzrost poziomu wyposażenia gminy w podstawowe urządzenia infrastrukturalne,
- Stworzenie nowych miejsc pracy w dziedzinie budownictwa,
- Ograniczenie rozmiarów bezrobocia,
- Wykorzystanie lokalnych surowców budowlanych,
- Wzrost dochodów budżetu gminy,
- Wzrost estetyki gminy.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy;
- Środki programów pomocowych (w tym programu SAPARD);
- Środki inwestorów sektora prywatnego;
- Środki Krajowego Funduszu Mieszkaniowego.

1. OPIS ZADANIA

Współcześnie, istotnym elementem oceny atrakcyjności i konkurencyjności jednostek osadniczych w przestrzeni jest coraz częściej szeroko rozumiany ład i estetyka. Stąd też celem tegoż zadania jest opracowanie i wdrożenie ogólnogminnego systemu zainteresowania lokalnej społeczności oraz innych użytkowników gminy (w tym i podmiotów gospodarczych) poprawą estetyki bezpośredniego otoczenia, a w konsekwencji estetyki poszczególnych miejscowości gminy Pieńsk.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie to odnosi się bezpośrednio lub pośrednio do wszystkich celów strategicznych, a mianowicie:

- przyczyni się do wzrostu poziomu warunków życia lokalnej społeczności (zwłaszcza w sferze wrażeń estetycznych) (pole strategiczne [P₂]),
- przyczyni się do wzrostu aktywności gospodarczej (m.in. poprzez wzrost konkurencyjności gminy w dziedzinie turystyki weekendowej i rekreacji oraz w innych dziedzinach lokalnej gospodarki) (pole strategiczne [P₁]),
- przyczyni się do poprawy jakości środowiska naturalnego (poprzez ograniczenie ilości śmieci generowanych w gospodarstwach domowych bezpośrednio do środowiska) (pole strategiczne [P₃]).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Propozycje rozwiązań w zakresie poprawy estetyki gminy:

- Zorganizowanie ogólnogminnej akcji sprzątania posesji, lasów, przydrożnych rowów, itd.,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Objęcie programem edukacji ekologicznej (cel: wzrost poczucia niezbędności utrzymania czystości i ładu otoczenia) wszystkich mieszkańców gminy (w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży);
- Opracowanie i wdrożenie zasad ogólnogminnego współzawodnictwa między właścicielami posesji (program „Zadbana Posesja”);
- Ogłoszenie corocznego konkursu na posesję, w której zaobserwowane zostały najbardziej pozytywne zmiany (jednocześnie rozważyć można organizację konkursu na najbardziej zaniedbaną posesję);
- Organizacja corocznego konkursu na najbardziej zadbana wieś gminy.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Ze względu na stosunkowo niskie koszty realizacji i dużą wagę zadania ukierunkowane na poprawę estetyki miejscowości winne być niezwłocznie rozpoczęte oraz sukcesywnie i konsekwentnie realizowane w latach następnych (zadanie o ciągłym cyklu realizacyjnym).

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk;
- Społeczność gminy;
- Organizacje społeczne, stowarzyszenia itp.
- Placówki szkolne.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Uzyskanie wizerunku gminy Pieńsk jako obszaru aktywnych działań służących poprawie estetyki obszarów zurbanizowanych;
- Wzrost poziomu czystości i estetyki w gminie;
- Poprawa wyglądu zabudowań mieszkalnych i gospodarskich;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Wzrost poziomu przedsiębiorczości lokalnej społeczności;
- Umiarkowany wzrost liczby turystów;
- Wzrost stopnia integracji społecznej ludności;
- Aktywizacja rad sołeckich;
- Poprawa jakości życia ludności.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Środki własne mieszkańców gminy;
- Budżet gminy Pieńsk;
- Środki własne podmiotów gospodarczych;
- Fundacja – Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (Counterpart Fund),
- Środki Programu SAPARD,
- Dofinansowanie z Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa.
- Sponsorzy.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 9
pt.: **“ROZWÓJ AGROTURYSTYKI”**

1. OPIS ZADANIA

Współczesna Europa charakteryzuje się dynamicznie wzrastającym popytem na związane ze wsią formy spędzania wolnego czasu. Dawne tendencje do plażowania i relaksu zastępowane są chęcią aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu, poznania nowych miejsc i ludzi, doświadczenia nowych wrażeń. Następuje stopniowy odwrót od spędzania urlopu w specjalnie przeznaczonych dla wczasowiczów obiektach, zakładach czy całych miejscowościach pozbawionych intymności i kontaktu z miejscową ludnością. Wynika to ze wzrostu świadomości ekologicznej i doceniania roli aktywnego wypoczynku dla zdrowia, a także ze zmęczenia anonimowością życia w zurbanizowanej Europie. Podobne tendencje pojawiają się również w Polsce. Nowym zapotrzebowaniami społecznymi wychodzi naprzeciw agroturystyka. O skali zapotrzebowania na wypoczynek w gospodarstwie rolnym świadczy bogactwo przedsięwzięć podejmowanych przez rolników i innych mieszkańców wsi w wielu państwach Europy.

Biorąc pod uwagę zaprezentowane powyżej tendencje oraz walory gminy Pieńsk należy stwierdzić, iż agroturystyka może stać się jedną z ważnych form świadczonych na jej terenie usług turystycznych.

Obecnie w gminie obserwuje się stosunkowo duże zainteresowanie ze strony ludności posiadającej gospodarstwa rolne świadczeniem usług agroturystycznych. Podstawowym zadaniem w kierunku dalszego rozwoju tej idei jest przełamanie bariery świadomości społeczności lokalnej oraz stworzenie warunków dla rozwoju gospodarstw agroturystycznych. Jego realizacja nie jest jednak możliwa bez umiejętnego kreowania i wspierania ze strony władz gminnych oraz instytucji i organizacji różnego szczebla. Niezbędne działania tych podmiotów są przedmiotem niniejszego zadania.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

Stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki:

- stymulować będzie lokalny rozwój gospodarczy gminy (pole strategiczne [P₁]) poprzez: zagospodarowanie niewykorzystywanego majątku lokalnych rolników, wzrost liczby miejsc pracy, wzrost liczby podmiotów gospodarczych, wzrost dochodów budżetowych, poprawę sytuacji materialnej mieszkańców gminy.
- przyczyni się do poprawy walorów użytkowych gminy (pole strategiczne [P₂]) dzięki zmniejszeniu zjawiska bezrobocia, wzrostowi dochodów ludności, poprawie estetyki wsi, rozwojowi usług i rozwojowi sieci infrastrukturalnych.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki należy utożsamiać z przeprowadzeniem następujących działań:

1. Przeprowadzenie szerokiej akcji uświadamiająco-szkoleniowej wśród mieszkańców wsi w celu upowszechniania idei turystyki na bazie ich gospodarstw – czynność tą może przeprowadzić Urząd Miasta i Gminy lub wyspecjalizowana firma na zlecenie Urzędu.
2. Szczegółowy instruktaż i doradztwo w zakresie remontów przystosowujących do wynajmowania pomieszczeń oraz w zakresie pozyskiwania preferencyjnych kredytów udzielanych m. in. przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – sposób realizacji jak wyżej – sugerowana współpraca z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego;
3. Prowadzenie szkoleń dla osób przyjmujących gości z zakresu obsługi turystów w ich gospodarstwach – sposób realizacji jak wyżej;
4. Pośrednictwo we współpracy rolników podejmujących działalność agroturystyczną z już istniejącymi organizacjami i zrzeszeniami funkcjonującymi w regionie, które działają w dziedzinie agroturystyki, np. Fundacja na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, Sudeckie Towarzystwo Turystyki Wiejskiej;
5. Zainicjowanie utworzenia stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych – czynność tą może przeprowadzić władza lokalna, lecz dopiero po powstaniu dostatecznej liczby gospodarstw agroturystycznych;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

6. Przypisanie do gospodarstw agroturystycznych systemu preferencji podatkowych opracowanych w ramach realizacji zadania nr 6;
7. Nawiązanie współpracy z punktami informacji turystycznej zlokalizowanymi w na terenie całej Polski. Najwłaściwszym podmiotem do realizacji tego celu będzie stowarzyszenie zaprezentowane w punkcie 5;
8. Nawiązanie stałej współpracy gospodarstw agroturystycznych z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w zakresie m.in. doradztwa i promocji;
9. Prowadzenie wspólnych działań promocyjnych;
10. Rozbudowa infrastruktury technicznej - gazyfikacja, kanalizacja, poprawa dostępności komunikacyjnej i telekomunikacyjnej.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja czynności wymienionych wyżej w punktach 1, 2, 3, 4, 7, 8 może zostać rozpoczęta jeszcze w roku 2000. Pozostałe działania będą mogły zostać zainicjowane w czwartym kwartale 2001 roku.

Realizację czynności przewidzianych w pkt 5 należy przeprowadzić po pojawieniu się na terenie gminy co najmniej dwudziestu gospodarstw agroturystycznych, których właściciele będą zainteresowani przystąpieniem do stowarzyszenia.

Promocję przewidzianą w punkcie 9 należy rozpocząć po opracowaniu programu gospodarczej promocji gminy. Początkowo działania promocyjne powinny promować ideę agroturystyki wśród rolników a następnie usługi agroturystyczne oferowane przez gospodarstwa zlokalizowane na terenie gminy Pieńsk.

Czynności przewidziane w punkcie 10 należy prowadzić na bieżąco zgodnie z kilkuletnim planem inwestycyjnym gminy.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Władza lokalna

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Urząd Miasta i Gminy Pieńsk,
- Rolnicy zainteresowani działalnością agroturystyczną,
- Projektowane Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych Gminy Pieńsk.
- Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Dostarczenie rolnikom dodatkowych dochodów (m. in. z działalności noclegowej i gastronomicznej) bez potrzeby znacznych inwestycji;
- Wzrost liczby i potencjału firm zajmujących się usługami agroturystycznymi;
- Wykorzystanie starych, zaadaptowanych do celów agroturystycznych budynków wiejskich;
- Umiarkowane zwiększenie rynku zbytu dla produktów rolnych (posiłki dla turystów);
- Podwyższenie standardu wnętrza oraz wyglądu zewnętrznego budynków wiejskich;
- Wzrost liczby miejsc pracy w dziedzinie usług w zakresie rzemiosła artystycznego i usług takich związanych z organizowaniem czasu wolnego (przejażdżki, wycieczki, kuligi, ogniska, imprezy plenerowe, hippika, wędkarstwo itp.);
- Zagospodarowanie niewielkiej części nieużytkowanych gruntów,
- Efekt promocyjny gminy – „*Gmina Pieńsk nowoczesną gminą agroturystyczną*”;
- Ogólna aktywizacja gospodarki gminy;
- Wzrost dochodów mieszkańców gminy;
- Znaczny wzrost atrakcyjności terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe wywołany rozwojem branży agroturystycznej;
- Wzrost dochodów budżetu gminy;
- Nieznaczny spadek wydatków budżetu gminy;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Rozwój lokalnych podmiotów gospodarczych świadczących usługi na rzecz firm zajmujących się obsługą ruchu turystycznego (usługi budowlane, transportowe, prawne itp.).

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy Pieńsk.
- Środki właścicieli gospodarstw agroturystycznych.
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
- Bank Ochrony Środowiska.
- Fundusz Leśny.
- Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.
- Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska.

1. OPIS ZADANIA

Gmina Pieńsk, mimo iż jest gminą przygraniczną nie posiada na swoim terenie ani jednego przejścia granicznego. Naturalną barierą oddzielającą gminę od obszaru Niemiec jest Nysa Łużycka. Od wielu lat władze i społeczność lokalna gminy Pieńsk rozwijają ideę budowy przejścia granicznego. Podstawowymi barierami w realizacji przedsięwzięcia są wysokie koszty budowy mostu łączącego oba brzegi rzeki i dróg dojazdowych, trudności w dystrybucji ewentualnego ruchu kołowego po stronie niemieckiej oraz złożone procedury administracyjne związane z uruchamianiem nowego przejścia granicznego.

Mimo owych trudności władze lokalne konsekwentnie dążą do uruchomienia przejścia. Stanowiłoby ono poważny czynnik aktywizacji gospodarczej i społecznej gminy. Zainicjowałoby rozwój handlu przygranicznego, podniosłoby inwestycyjną atrakcyjność nieruchomości na terenie gminy oraz umożliwiłoby wzajemne korzystanie w różnego rodzaju usług.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Utworzenie przejścia granicznego:

- stymulować będzie lokalny rozwój gospodarczy gminy (pole strategiczne [P₁]) poprzez: rozwój handlu przygranicznego, dynamizację procesów inwestycyjnych na terenie gminy, umiarkowane zmniejszenie bezrobocia dzięki zatrudnieniu po stronie niemieckiej.
- przyczyni się do poprawy walorów użytkowych gminy (pole strategiczne [P₂]) dzięki rozszerzeniu społecznych, transgranicznych możliwości komunikacyjnych oraz dzięki możliwości korzystania z usług publicznych świadczonych po stronie niemieckiej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- przyczyni się do poprawy jakości środowiska naturalnego dzięki zmniejszeniu emisji spalin związanej z przejazdami z gminy Pieńsk na teren Niemiec.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Wstępna analiza możliwości budowy przejścia granicznego wskazuje, iż w pierwszej kolejności możliwe będzie utworzenie przejścia dla pieszych i rowerzystów. Uruchomienie przejścia drogowego nastąpiłoby wtedy jako kolejny, drugi etap realizacji niniejszego zadania. Ustalenia dotyczące szczegółów realizacji tego przedsięwzięcia wymagają rozszerzenia i kontynuacji prowadzonych już rozmów i ustaleń w układzie władze gminy Pieńsk, władze Powiatu Zgorzeleckiego, władze wojewódzkie, władze państwowe, partnerzy niemieccy.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Prace przygotowawcze, organizacyjne i planistyczne powinny zostać zakończone do końca bieżącej kadencji Rady Miasta i Gminy. Biorąc pod uwagę złożoność zadania przewiduje się, iż budowa pieszego przejścia będzie mogła rozpocząć się na przełomie 2002 i 2003 roku. Zgodnie z opinią liderów biorących udział w warsztatach strategicznych uruchomienie przejścia granicznego w pełnym wymiarze mogłoby nastąpić dopiero około 2006 roku.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk
- Władze powiatowe.
- Władze wojewódzkie.
- Władze państwowe.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Ogólna aktywizacja gospodarcza gminy.
- Rozwój handlu przygranicznego.
- Usprawnienie systemu komunikacji transgranicznej.
- Możliwość wspólnej z partnerem niemieckim realizacji wybranych usług społecznych.
- Wzrost cen nieruchomości na terenie gminy.
- Nieznaczny spadek poziomu bezrobocia.
- Wzrost dynamiki gospodarczych procesów inwestycyjnych.
- Wzrost dynamiki mieszkalnych procesów inwestycyjnych.
- Zmniejszenie poziomu emisji spalin.
- Rozwój społeczno-kulturalnej i sportowej aktywności społeczności gminy.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet województwa.
- Budżet Powiatu Zgorzeleckiego.
- Budżet gminy Pieńsk.
- Środki ministerialne – budżet państwa.
- Środki pomocowe dystrybuowane w ramach programów współpracy transgranicznej i programów przedakcesyjnych.

1. OPIS ZADANIA

Istotna część gminy Pieńsk nadal zaopatrywana jest w wodę ze studni indywidualnych. Wynika to z niedorozwoju sieciowego systemu dostarczania wody. Gmina Pieńsk posiada jednak wystarczające zasoby wód o stosunkowo wysokiej jakości mogących stanowić potencjalne źródło zaopatrzenia miejscowej ludności i gospodarki w wodę. Szczególnie istotną częścią tegoż zadania jest rozbudowa układu sieci kanalizacyjnej (sanitarnej i deszczowej). Dotyczy to niemal wszystkich miejscowości gminy Pieńsk.

Ogólnie biorąc, zadanie to mieści w sobie budowę zintegrowanego ogólnogminnego systemu infrastruktury gospodarki wodnej i ściekowej (ujęcia wody, sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, pompownie, przyłącza, urządzenia towarzyszące, itd.), a także modernizację istniejących urządzeń gospodarki wodno-ściekowej.

Oczyszczalnie ścieków są podstawowym elementem infrastrukturalnego wyposażenia gmin. Wraz z systemem kanalizacji decydują o czystości środowiska naturalnego zwłaszcza jakości wód w ciekach wodnych a tym samym zdrowotności ludności i życia biologicznego w wodach. Brak kompleksowych rozwiązań w sferze odprowadzania i oczyszczania ścieków odczuwany jest zatem nie tylko przez lokalną społeczność, lecz także przez środowisko naturalne.

Należy dodać, że sieci kanalizacyjne i urządzenia oczyszczania ścieków mają ekonomiczne uzasadnienie w większych skupiskach osadniczych (rejonach koncentracji zabudowy). Stąd też, w zadaniu tym przewiduje się nadto budowę systemu lokalnych urządzeń kanalizacyjnych oraz przyzagrodowych i przydomowych niewielkich oczyszczalni ścieków (w rejonach o relatywnie wysokim rozproszeniu zabudowy).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie strategiczne polegające na rozwiązaniu problemów gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach gminy Pieńsk odnosi się bezpośrednio do dwóch celów strategicznych, a mianowicie: zapewnienia wysokiego poziomu warunków życia mieszkańców (pole strategiczne [P₂]) oraz wysokiej jakości środowiska naturalnego (pole strategiczne [P₃]). Pośrednio sprzyja także wzrostowi aktywności gospodarczej na terenie gminy poprzez upowszechnienie jednego z bardziej istotnych elementów infrastruktury współtworzącego zespół „korzyści zewnętrznych” dla obecnie funkcjonujących i potencjalnych podmiotów gospodarczych (pole strategiczne [P₁]).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- Przeprowadzenie kompleksowej analizy struktury przestrzennej zapotrzebowania na wodę przez gospodarstwa domowe, rolnictwo i podmioty gospodarcze oraz możliwości ich zaspokojenia (bilans potrzeb i źródeł ich pokrycia), a także ilości wytwarzanych ścieków (w tym ładunków zanieczyszczeń);
- Przygotowanie dokumentacji projektowej (w tym dokumentacji techniczno-budowlanej),
- Przygotowanie terenów przewidywanych przedsięwzięć od strony prawnej (ewentualne wykupy gruntów przewidzianych pod przedsięwzięcia inwestycyjne);
- Geodezyjne wytyczenie inwestycji;
- Przeprowadzenie procedury wyboru wykonawcy inwestycji;
- Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych (sieci przesyłowej, rozdzielczej i połączeniowej, urządzeń technicznych, w tym stacji pomp, budowa systemu przyzagrodowych i przydomowych, małych oczyszczalni ścieków).

OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Z uwagi na rozległość i kosztowność tego zadania strategicznego, jego realizacja odbywać się winna w latach 2000 – 2010. Istnieje realna szansa pełnego

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

zwodociagowania i skanalizowania wszystkich miejscowości gminy w perspektywie najbliższych dziesięciu lat.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Zarząd Miasta i Gminy Pieńsk,
- Specjalistyczna firma usług projektowych w zakresie gospodarki wodnej i ściekowej,
- Firmy budowlane (wykonawcy inwestycji),

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Wzrost poziomu warunków bytu lokalnej społeczności;
- Poprawa stanu środowiska naturalnego (zwłaszcza środowiska wodnego);
- Wzmocnienie zespołu „korzyści zewnętrznych” dla podmiotów gospodarczych;
- Wzrost aktywności gospodarczej w gminie;
- Stworzenie nowych miejsc pracy w dziedzinie budownictwa;
- Okresowe (wieloletnie) ograniczenie rozmiarów bezrobocia w gminie.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Środki Programu SAPARD,
- Środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Środki Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Bank Ochrony Środowiska;
- Środki budżetu gminy Pieńsk.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

Uwaga: Gmina Pieńsk powinna czynić intensywne starania o środki „z zewnątrz” także z innych funduszy, które finansują (współfinansują) inwestycje proekologiczne (zgodnie z wymogami formalnoprawnymi zawartymi w regulaminach funkcjonowania tychże funduszy).

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR
12 pt.: ***“MODERNIZACJA SYSTEMÓW ENERGETYCZNYCH”***

1. OPIS ZADANIA

Zadanie niniejsze obejmuje zagadnienia:

- rozbudowy sieci gazowniczej;
- modernizacji systemów energetyki ciepłej w obiektach użyteczności publicznej;
- wspierania procesów zmiany systemów grzewczych na proekologiczne w obiektach prywatnych;
- termomodernizacji komunalnych budynków mieszkalnych;
- wspierania rozwoju energetyki niekonwencjonalnej.

Gaz sieciowy jest mało upowszechniony na terenach małych miast oraz na terenach wiejskich. Zgodnie z założeniami polityki ekologicznej i energetycznej państwa zasadne jest zatem zadanie polegające na budowie i rozbudowie gazowych sieci przesyłowych i rozdzielczych w celu większego upowszechnienia tego źródła energii, zwłaszcza dla celów grzewczych. Wpływa to bowiem na poprawę tak istotnego stanu środowiska naturalnego.

Istniejąca gazowa infrastruktura przesyłowa, jak dotychczas ma zbyt bierny charakter względem miejscowości gminy. Możliwe i oczekiwane przez lokalną społeczność jest jej szersze wykorzystanie. Gazyfikacja sieciowa jednostek osadniczych o niskiej intensywności zabudowy, niewielkiej liczbie odbiorców, nie znajduje jednak uzasadnienia ekonomicznego. Stąd też program rozwoju gazyfikacji w gminie Pieńsk uwzględniać będzie w pierwszej kolejności miasto Pieńsk i wieś Lasów.

Z gazyfikacją silnie związana jest druga część niniejszego zadania – modernizacja systemów energetyki ciepłej w obiektach użyteczności publicznej (porównaj metryka zadania nr 1). Ze względu na właściwości proekologiczne oraz niski koszt, paliwo gazowe powinno stać się podstawowym nośnikiem energii dla systemów centralnego ogrzewania w będących w gestii gminy obiektach użyteczności publicznej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

Modernizacji systemów grzewczych nie można jednak prowadzić bez termomodernizacji ogrzewanych obiektów. Niezbędne są: wymiana okien, ocieplenie ścian, stropów, dachów, podłóg oraz instalacja systemów sterowania dystrybucją ciepła. W tej części zadanie niniejsze wychodzi poza zakres obiektów użyteczności publicznej. Liderzy lokalni uznali bowiem, iż termomodernizacją należy także objąć komunalne zasoby mieszkaniowe, a różnorodnym wsparciem w tym zakresie objąć również inicjatywy prywatne.

Ostatnia część niniejszego zadania odnosi się do wspierania rozwoju energetyki niekonwencjonalnej. Wychodząc z założenia, iż wymogi ochrony środowiska i filozofia ekorozwoju zobowiązują do poszukiwania wszelkich proekologicznych metod pozyskiwania energii, liderzy gminy Pieńsk uznali, iż konieczne jest wspieranie wszelkich inicjatyw w zakresie energetyki niekonwencjonalnej.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Realizacja tego zadania wypełniać będzie wszystkie trzy przyjęte cele strategiczne: wzrost poziomu warunków bytu ludności (poprawa walorów użytkowych gminy) (pole strategiczne [P₂]), wzrost aktywności gospodarczej gminy (pole strategiczne [P₁]), poprawa stanu środowiska naturalnego (ekorozwój) (pole strategiczne [P₃]).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Wszelkie działania zmierzające do zgazyfikowania obszarów gminy powinny stanowić przedmiot zainteresowania władz samorządowych, które muszą przyjąć na siebie funkcję inicjacyjno – koordynacyjną. Zagadnieniem szczególnej wagi staje się tu opracowanie specjalistycznych ekspertyz technicznych. W związku z tym władze lokalne wystąpią z odpowiednio przygotowanym wnioskiem do Zakładu Gazowniczego w celu przyspieszenia gazyfikacji miasta Pieńsk i wsi Lasów.

Zadanie zmiany systemów grzewczych i termomodernizacji wymaga opracowania projektów technicznych, kosztorysów, określenia źródeł pokrycia

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

kosztów, wyasygnowania środków finansowych na ten cel oraz wyboru wykonawcy. Wybór kolejności modernizacji obiektów użyteczności publicznej należy Rady Miasta i Gminy Pieńsk.

W warunkach gminy Pieńsk istnieją dwa warianty zmiany sposobu ogrzewania obiektów użyteczności publicznej. Pierwszy to budowa indywidualnych kotłowni zasilanych ciekłym gazem dostarczanym do specjalnych dzierżawionych od dystrybutora gazu zbiorników lub przy wykorzystaniu oleju opałowego. Ogrzewanie przy użyciu energii elektrycznej jest droższe lecz wymaga mniejszych nakładów inwestycyjnych. Wariant drugi to oparcie systemu ogrzewania o gaz sieciowy. Realizacja wariantu drugiego dotyczyć może tylko części gminy. Argumentami za rozwiązaniem drugim są: najniższe koszty ogrzewania, podniesienie standardu życia mieszkańców, zainicjowanie zmiany formy ogrzewania u osób prywatnych, możliwość współfinansowania gazyfikacji przez mieszkańców i podmioty gospodarcze, możliwość poboru opłat adiacenckich, możliwość pozyskania środków zewnętrznych na inwestycje z jednoczesnym argumentem gazyfikacji i zmiany sposobu ogrzewania. Wariant drugi charakteryzuje się jednak znacznie większymi kosztami inwestycyjnymi niż wariant pierwszy.

Z kolei, promowanie termomodernizacji obiektów prywatnych i wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii (w wypadku gminy Pieńsk mogą być to przede wszystkim wiatr i promieniowanie słoneczne) może polegać na:

- prowadzeniu przez Urząd Miasta i Gminy szerokiej akcji informacyjno-promocyjnej;
- organizowaniu spotkań osób zainteresowanych z dystrybutorami preferencyjnych kredytów;
- przyznawaniu osobom fizycznym i podmiotom gospodarczym ulg i zwolnień w podatkach i opłatach lokalnych po spełnieniu przez nie kryteriów termomodernizacyjnych i energetycznych.

Rada Miasta i Gminy Pieńsk może zastosować preferencje fiskalne takie jak np.:

- *przedmiotowe* (ustanawiane z mocy uchwały rady gminy) i *podmiotowe* (udzielane przez burmistrza), *częściowe lub całkowite zwolnienia od podatku od nieruchomości* (stosowane na podstawie upoważnienia wynikającego z art. 7 ust. 2

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. 1991 nr 9, poz. 31),

- *rezygnacja z wymierzania i poboru opłat adiacenckich,*

- *zwolnienie od opłat lokalnych* wprowadzane uchwałą rady gminy na podstawie art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. 1991 nr 9, poz. 31).

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

W chwili obecnej powinny rozpocząć się prace nad listą obiektów komunalnych, które podlegać będą termomodernizacji w ciągu najbliższych oraz nad harmonogramem prac. Oba dokumenty można opracować do końca bieżącego roku. Warto tu jednak wspomnieć, iż prace termomodernizacyjne trwają już od kilku lat, a wspomniane dokumenty będą wyrażać jedynie sposób ich kontynuacji.

Jeśli chodzi o sieci przesyłowe gazu ziemnego to inicjacja prac nad gazyfikacją powinna stać się udziałem władzy lokalnej obecnej kadencji. Urzeczywistnienie gazyfikacji wybranych części gminy będzie miało najprawdopodobniej miejsce w okresie sprawowania władzy przez następną radę.

Uwarunkowanie to nie dotyczy jednak działań wspierających termomodernizację w obiektach prywatnych oraz inicjatywy w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Stosowne uchwały mogą zostać przyjęte jeszcze w 2000 roku.

5. UCZESTNICY PROJEKTU

- Zakład Gazowniczy - Zgorzelec,
- Gmina Pieńsk,
- Podmioty gospodarcze,
- Mieszkańcy gminy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Poprawa warunków bytowych ludności;
- Pobudzenie działalności gospodarczej;
- Utworzenie podstaw proekologicznej modernizacji systemów grzewczych;
- Spadek poziomu zanieczyszczenia środowiska naturalnego;
- Oszczędności finansowe związane z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej;
- Poprawa jakości ogrzewania obiektów użyteczności publicznej.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

Kapitałochłonność inwestycji w zakresie budowy urządzeń sieciowych i termomodernizacji wyklucza możliwość sfinansowania projektu wyłącznie ze środków budżetu gminy. Za niezbędne należy uznać zastosowanie tzw. zasady montażu finansowego. Dostrzegając niewątpliwie korzyści gazyfikacji gminy (ekologiczne źródło zaopatrzenia w energię ciepłą, podniesienie standardu zasobów mieszkaniowych) wśród podmiotów partycypujących w kosztach inwestycji powinny znaleźć się, obok gminy: Zakład Gazownictwa, podmioty gospodarcze i osoby fizyczne. Środki inwestycyjne mogą zostać dodatkowo uzupełnione przez instytucje:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- PHARE, program AO-005 - PESAP - Wsparcie sektora energetyki PL-9103; Instytucja: Ministerstwo Gospodarki, 00-926 Warszawa ul. Wspólna 4, tel. 0-22/628-55-19, fax. 628-09-70; Odpowiedzialni: Jacek Nowakowski, Andrzej Pierzak - Dyrektor Departamentu Paliw i Energetyki,
- Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej - Counterpart Fund oraz Fundację na Rzecz Rozwoju Wsi Polskiej „Polska Wieś 2000” im. Macieja Rataja; ul. Okopowa 47, 01-059 Warszawa, tel. 38-16-81, 38-68-63, fax 38-16-81. **Wspieranie** (także inwestycyjne) prywatnej przedsiębiorczości, demonopolizacji, telefonizacji,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

gazyfikacji, oświaty, ochrony zdrowia, ochrony środowiska (np. urządzenie składowisk odpadów), agroturystyki, budowy lokalnych dróg.

- Środki Programu SAPARD,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ul. Konstruktorska 3A, 02-673 Warszawa, tel. 49-72-82, 49-38-46, fax 49-20-98 Udziela preferencyjnych kredytów, rzadziej dotacji. Typowa działalność to linie kredytowe na określone cele, głównie za pośrednictwem Banku Ochrony Środowiska. Wspiera m. in. takie inwestycje, jak wymiana kotłowni węglowych na gazowe lub olejowe.
- Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki ul. Świętokrzyska 12, 00-916 Warszawa, tel. 694-44-33, tel. i fax 27-30-27 Ze środków Totalizatora Sportowego dotuje budowy, remonty i modernizacje obiektów sportowych.
- Fundacja im. Stefana Batorego ul. Flory 9, 00-586 Warszawa, tel. 48-80-55, fax 49-35-61. Dotuje projekty m. in. z zakresu zdrowia i ochrony środowiska. Prowadzi własne programy, do których okresowo przyjmuje zgłoszenia. Nie dotuje bezpośrednio działań administracji – wymagana jest zatem instytucja rozwoju lokalnego.
- Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska - ul. Krzywickiego 9, 02-078 Warszawa, tel./fax 25-21-27, 25-10-18. Fundacja świadczy usługi i konsulting we wszystkich dziedzinach ochrony środowiska, a z zysku dotuje różne działania proekologiczne. Na terenie kraju działa poprzez zakłady usług ekologicznych.
- Globalny Fundusz Środowiska (GEF) Utworzony przez Bank Światowy, UNDP i UNEP. al. Solidarności 104, 01-016 Warszawa tel. 32-46-44, fax 32-52-49. Wspiera zamianę ogrzewania węglowego na gazowe w małych i średnich ciepłowniach. Kontakt przez Bank Ochrony Środowiska. Priorytety: to, co materialnie poprawia stan środowiska, np. instalacja oszczędzająca energię, redukcja emisji gazów cieplarnianych. W zasadzie nie dotuje bezpośrednio działań administracji – wymagana jest zatem instytucja rozwoju lokalnego. Wyjątki stanowią samorządy ściśle współpracujące z instytucją rozwoju lokalnego.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR
13 pt.: **“ZAINICJOWANIE TWORZENIA GRUP PRODUCENCKICH NA WSI”**

1. OPIS ZADANIA

W obecnych warunkach występuje dostosowywanie się polskiego rolnictwa do wymagań stawianych przez Unię Europejską. Jednym z istotnych elementów dostosowania polskiego rolnictwa do wymogów gospodarki rynkowej oraz stawianych przez UE jest organizacja rynku produktów rolnych. W państwach członkowskich Unii Europejskiej grupy producenckie spełniają szereg ważnych funkcji. Ich udział w obsłudze rolnictwa jest bardzo wysoki i w zależności od państwa wynosi w granicach:

- w skupie produktów rolnych – 25-80%,
- w zaopatrzeniu w środki do produkcji – 35-75%,
- w przetwórstwie produktów rolnych – 30-80%.

Tworzenie grup producenckich w Polsce przyczyni się do systematycznej poprawy zorganizowania rynku produktów rolnych poprzez koncentrację podaży i dostosowywanie jej do wymagań rynku pod względem asortymentu, jakości i ilości oraz zwiększenia odpowiedzialności producentów za podejmowane decyzje produkcyjne.

Obecnie prowadzona działalność rolnicza nie zapewnia mieszkańcom gminy Pieńsk (podobnie jak w wielu innych gminach) dochodów wystarczających na osiągnięcie odpowiedniej stopy życiowej. Kryzys rolnictwa najbardziej odczuwają gospodarstwa rozdrobnione, prowadzące gospodarzkę ekstensywną.

Tworzenie grup producenckich na terenie m.in. gminy Pieńsk pozwoli rolnikom poprawić ekonomiczną efektywność gospodarowania, a konsumentom zapewni dobry jakościowo i możliwie tani produkt spożywczy. Grupa producencka, bez względu na przyjętą formę prawną będzie organizacją społeczną, prowadzącą działalność gospodarczą.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Realizacja opisywanego zadania sprzyjać będzie osiągnięciu dwóch celów strategicznych gminy tj. celu wysokiego poziomu aktywności gospodarczej i celu wysokiego poziomu warunków życia mieszkańców gminy.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Etap I – Opracowanie i wdrożenie w życie programu informacyjno – promocyjnego mającego na celu zachęcenie jak największej liczby osób do przystąpienia do grupy marketingowej.

Etap II – Zorganizowanie (wspólnie np. z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego) spotkania informacyjnego przedstawiającego korzyści wynikające z działania zespołowego producentów.

Etap III – Zorganizowanie (wspólnie np. z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego) szkolenia wstępnego, na którym powinno dojść do ustalenia misji i konkretnych celów działania grupy, można również dokonać wyboru tymczasowego komitetu organizacyjnego (można zaprosić na to szkolenie prezesa Stowarzyszenia Producentów Rolnych z siedzibą w Zgorzelcu - p. A. Leszczyne).

Etap IV – Pomoc w przygotowaniu ankiet, na podstawie których nastąpi pozyskanie informacji na temat gospodarstw rolnych przyszłych członków grupy producenckiej.

Etap V – Pomoc tymczasowemu komitetowi organizacyjnemu w przygotowaniu planu przedsięwzięcia wraz z planem sprzedaży i planowanymi efektami ekonomicznymi.

Etap VI – Pomoc w uruchomieniu postępowania formalnego związanego z rejestracją grupy producenckiej. Grupy producenckie mogą działać w różnych formach organizacyjno – prawnych, np. w formie – spółdzielni, zrzeszenia, stowarzyszenia czy spółki z o.o.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Etap I – do końca października 2000 roku.

Etap II – do końca listopada 2000 roku.

Etap III – do końca lutego 2001 roku.

Etap IV – do końca kwietnia 2001 roku.

Etap V – do końca listopada 2001 roku.

Etap VI – do końca grudnia 2001 roku

5. UCZESTNICY PROJEKTU

- Urząd Miasta i Gminy Pieńsk
- Producenci rolni zainteresowani uczestnictwem w organizacji.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

Bezpośrednim efektem realizacji zadania będzie powstanie grupy producenckiej, w skład której wejdą rolnicy z gminy Pieńsk.

Dalszymi efektami realizacji zadania będą:

- wspólny marketing,
- produkcja jednolitych, większych partii towarów (np. jednolity materiał hodowlany),
- poprawa jakości produktów (wspólna standaryzacja, normy jakości),
- niższe koszty produkcji (np. poprzez wspólne zaopatrzenie w środki produkcji, wtedy możliwa jest negocjacja cen), będzie to prowadzić do zwiększenia opłacalności produkcji,
- ograniczenie liczby pośredników w kanale dystrybucji producent – konsument,
- łatwiejszy dostęp do preferencyjnych kredytów.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Środki producentów rolnych przystępujących do grup producenckich.
- Środki pozyskane z zewnątrz np. z programu SAPARD bądź w postaci preferencyjnych kredytów z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
- Budżet gminy Pieńsk.

Projekt ustawy o Grupach Producentkich i ich Związkach przewiduje również udzielanie pomocy przez państwo w postaci dotacji, która będzie udzielana w okresie kiedy zarejestrowana grupa producencka nie będzie miała ekonomicznych efektów wspólnej działalności.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR
14 pt.: **“ZALESIANIE GRUNTÓW O NAJSŁABSZEJ BONITACJI”**

1. OPIS ZADANIA

Badania naukowe dowodzą, iż ochrona bioróżnorodności wymaga pozostawiania niektórych gruntów porolnych do samoistnego zadrzewienia i zakrzewienia. Dotyczy to przede wszystkim gruntów położonych wewnątrz kompleksów leśnych. Utrzymywanie określonych stadiów sukcesyjnych na niektórych opuszczonych polach czy łąkach lub pozostawienie tych terenów do naturalnej sukcesji jest zatem działaniem jak najbardziej celowym. Niemniej jednak do zalesień można przeznaczać większe kompleksy gruntów porolnych, nisko produkcyjnych, na obszarach o niskiej lesistości. Aktualna, rolno-leśna sytuacja gminy Pieńsk powoduje, iż takich miejsc jest stosunkowo dużo.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zalesianie użytków rolnych najniższych klas:

- zapewni ochronę i sanację zasobów środowiska naturalnego (pole strategiczne [P₃]) poprzez wzrost obszaru gminy pokrytego lasem, zapewnienie warunków dla rozwoju związanej z lasem gatunków fauny i flory, zahamowanie degradacji gleb oraz poprawę stosunków wodnych.
- przyczyni się do poprawy walorów użytkowych gminy (pole strategiczne [P₂]) dzięki zwiększeniu środowiskowej atrakcyjności gminy.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Zestawienia obszarów do zalesienia według określonych kryteriów powinny być przygotowane przez poszczególnych właścicieli gruntów we współpracy z Lasami Państwowymi, które mogą dostarczać sadzonek i sprawować merytoryczny nadzór

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

nad całym procesem. Ze strony władz gminy Pieńsk oczekiwać należy wydzielenia w budżecie stosownych środków finansowych.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Zadanie ma charakter ciągły. Jego realizacja powinna rozpocząć się z początkiem 2001 roku.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Władza lokalna
- Urząd Miasta i Gminy Pieńsk,
- Lasy Państwowe,
- Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa – w stosunku do gruntów znajdujących się z jej zasobie.
- Organizacje ekologiczne.
- Władze powiatowe i wojewódzkie.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Zwiększenie lesistości gminy, co ma istotne znaczenie w obliczu planowanego rozwoju turystyki i rekreacji;
- Zwiększenie środowiskotwórczej roli lasów;
- Poprawa stosunków wodnych;
- Zahamowanie degradacji gleb;
- Ochrona różnorodnych form fauny i flory.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy Pieńsk.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ul. Konstruktorska 3A, 02-673 Warszawa, tel. 49-72-82, 49-38-46, fax 49-20-98
- Fundacja im. Stefana Batorego ul. Flory 9, 00-586 Warszawa, tel. 48-80-55, fax 49-35-61 (Dotuje projekty z zakresu ochrony środowiska).
- Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska ul. Krzywickiego 9, 02-078 Warszawa, tel./fax 25-21-27, 25-10-18. Fundacja świadczy usługi i konsulting we wszystkich dziedzinach ochrony środowiska, a z zysku dotuje różne działania proekologiczne.
- Globalny Fundusz Środowiska (GEF) Utworzony przez Bank Światowy, UNDP i UNEP. al. Solidarności 104, 01-016 Warszawa tel. 32-46-44, fax 32-52-49. Dotuje to, co materialnie poprawia stan środowiska, np. mała oczyszczalnia, instalacja oszczędzająca energię, zalesienie.
- Dolnośląski Urząd Wojewódzki.
- Starostwo Powiatowe.
- Lasy Państwowe.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR
15 pt.: **“POZYSKANIE ŚRODKÓW POZABUDŻETOWYCH NA REALIZACJĘ
ZADAŃ STRATEGICZNYCH”**

1. OPIS ZADANIA

Dotychczas gmina Pieńsk w ograniczonym stopniu korzystała ze:

- środków dystrybuowanych z linii „pomocowych” Unii Europejskiej;
- środków „pomocowych” poszczególnych państw zachodnio i północnoeuropejskich, a także Ameryki Północnej;
- krajowych środków „pomocowych”;
- nisko oprocentowanych kredytów bankowych.

Niniejsze zadanie ma organizacyjny charakter i polega na powołaniu w Urzędzie Miasta i Gminy Pieńsk stałych struktur, np. zespołu (i przypisaniu doń odpowiedniego zakresu czynności) zajmującego się pozyskiwaniem środków ze źródeł zewnętrznych.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Przewiduje się, że uruchomienie systemu pozyskiwania środków zewnętrznych:

- stymulować będzie lokalny rozwój gospodarczy gminy (pole strategiczne [P₁]) poprzez: szybsze i szersze wyposażenie gminy w urządzenia infrastrukturalne i dofinansowanie gospodarczej promocji gminy;
- bezpośrednio przyczyni się do poprawy walorów użytkowych gminy (pole strategiczne [P₂]) zwiększając komfort życia mieszkańców poprzez szybsze i szersze wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną i społeczną;
- zapewni ochronę zasobów środowiska naturalnego (pole strategiczne [P₃]) poprzez szybsze i szersze wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną, finansowe wsparcie dla procesu zbierania, segregacji, składowania i utylizacji odpadów, ekologicznych systemów grzewczych oraz poprawy termoizolacyjności budynków użyteczności publicznej i komunalnych budynków komunalnych.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja zadania będzie wymagała:

- stworzenia gminnego systemu monitoringu aktywnych w danym momencie linii i instytucji pomocowych. Realizację tego zadania należy rozpocząć od zakupu aktualnej bazy danych instytucji i linii pomocowych, a następnie bazę tą należy samodzielnie aktualizować w oparciu o prasę samorządową, publikacje naukowe poświęcone samorządowi terytorialnemu, prasę codzienną, informacje pozyskane za pośrednictwem sieci Internet oraz informacje pozyskane podczas szkoleń organizowanych przez tzw. instytucje pomocowe,
- stałego konfrontowania podmiotowego i przedmiotowego zakresu działalności instytucji pomocowych z zamierzeniami Urzędu Miasta i Gminy w celu identyfikacji wszystkich szans pozyskania środków zewnętrznych,
- zatrudnienia osoby/osób odpowiedzialnej za monitoring i konfrontacje,
- zatrudnienia osoby/osób profesjonalnie przygotowanych w zakresie procedur, metod i kryteriów pozyskiwania środków, sporządzania wniosków itp.
- stałej wymiany informacji dotyczących możliwości pozyskania środków zewnętrznych pomiędzy osobą/osobami odpowiedzialną za monitoring a poszczególnymi jednostkami Urzędu Miasta i Gminy,

Celem utworzenia ww. zespołu osób będzie realizacja wszelkich czynności zmierzających do:

- pozyskania środków z transgranicznych funduszy przedakcesyjnych;
- pozyskania środków z transgranicznych funduszy pomocowych utworzonych dla finansowania obszarów przygranicznych;
- pozyskania środków z pomocowych funduszy krajowych;
- pozyskania środków z krajowych funduszy „branżowych”;
- pozyskania środków na konserwację obiektów zabytkowych;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- pozyskania środków od sponsorów;
- zaciągnięcia przez gminę niskooprocentowanego kredytu;

Uwaga – Biorąc pod uwagę doświadczenia innych gmin za sukces należy poczytywać uzyskanie środków pomocowych w wyniku przedłożenia co piątego wniosku. Uzyskanie takiej efektywności systemu pozyskiwania środków pozwoliłoby co roku sfinansować ze środków pozabudżetowych dwie-trzy inwestycje materialne lub przedsięwzięcia organizacyjne.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja zadania powinna zostać rozpoczęta w trybie natychmiastowym i trwać bezterminowo.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Urząd Miasta i Gminy Pieńsk;
- Ewentualni eksperci zewnętrzni.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

Bezpośrednim efektem realizacji zadania będzie pozyskanie środków pozabudżetowych na realizację zadań strategicznych oraz zadań bieżących. Pośrednimi efektami będą wszystkie efekty wynikające z realizacji sfinansowanych lub współfinansowanych zadań.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy Pieńsk.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 16 pt.: ***“PRZYSTOSOWANIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO DO REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH GMINY”***

1. OPIS ZADANIA

W gminie Pieńsk obserwowane jest wyraźne zapotrzebowanie na zmiany w układzie przestrzennego zagospodarowania. Możliwości dokonania tychże zmian wiążą się jednak z koniecznością modyfikacji planu zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniającego (poprzez studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy) także ustalenia zawarte w „Strategii Rozwoju Lokalnego”. Plan ten winien przy tym być ukierunkowany na funkcje ekonomiczne i społeczne uwzględniające uwarunkowania i wymogi środowiskowe.

Oczekiwane są zmiany funkcji niektórych terenów rolnych na tereny o innym przeznaczeniu. Niezbędne jest wyznaczenie nowych terenów pod zagospodarowanie rekreacyjne, turystyczne, handlowe i usługowe oraz budownictwo mieszkaniowe, któremu sprzyja obserwowany w ostatnich latach stosunkowo intensywny ruch budowlany, bliskość Zgorzelca oraz relatywnie korzystny układ cen gruntów.

Opracowany na podstawie studium oraz niniejszej strategii, plan przestrzennego zagospodarowania zespalać będzie niewątpliwie interesy wszystkich użytkowników gminnej przestrzeni, w tym także spełniać będzie wymogi wynikające z ograniczonej chłonności środowiska naturalnego. Plan ten stanowić będzie przy tym istotny element prawa miejscowego, tworzącego podstawy do pozytywnych zmian gospodarczych w gminie Pieńsk.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Realizacja tego zadania stymulować będzie rozwój gospodarczy gminy, stwarzając dogodne warunki lokalizacyjne dla małych i średnich podmiotów gospodarczych. Przyczyni się również do znacznej poprawy walorów użytkowych gminy oraz ochrony lokalnego środowiska.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Zarząd Miasta i Gminy (w uzgodnieniu z Radą) powinien ogłosić i rozstrzygnąć konkurs na wykonanie/modyfikację szczegółowego planu zagospodarowania przestrzennego wybranych części (lub nawet całości) gminy, określając w ogólnych zarysach główne elementy oczekiwanego programu użytkowego (wynikające ze strategii rozwoju akceptowanej przez lokalną społeczność oraz ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego).

Opracowywanie planu przestrzennego zagospodarowania wiązać się winno z wynikami badań opinii lokalnej społeczności oraz licznymi konsultacjami projektowanych ustaleń planistycznych z przedstawicielami wszystkich środowisk gminy (gospodarczych, zawodowych, itp.).

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Zadanie to winno być podjęte w IV kwartale 2000 roku, a zakończone do końca 2001 roku.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Władze gminy,
- Wspecjalizowana pracownia planowania i projektowania urbanistycznego,

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Poprawa ładu przestrzennego i estetyki zagospodarowania w gminie;
- Stworzenie przestrzennych podstaw dla aktywizacji gospodarczej gminy;
- Zmiana wizerunku gminy - wzrost atrakcyjności (efekt promocyjny);
- Stworzenie "produktu gminnego" o dużej atrakcyjności i zdolności polaryzacyjnej odpowiadającego współczesnym wymogom marketingowym;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Harmonijny układ funkcjonalno-przestrzenny gminy.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR
17 pt.: **“OPRACOWANIE I WDROŻENIE PROGRAMU „BEZPIECZNA
GMINA””**

1. OPIS ZADANIA

Wzrost przestępczości w gminie Pieńsk oraz mające miejsce silne poczucie zagrożenia bezpieczeństwa wpływa negatywnie na odczucia społeczne tak mieszkańców, jak i nielicznych osób przebywających na terenie gminy czasowo. Konieczne staje się sprostanie tym zagrożeniom m.in. poprzez opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu działań w zakresie zapobiegania, ujawniania i ścigania sprawców naruszeń prawa. Istotne miejsce w konstruowaniu takiego programu zająć winna Policja. Troska o bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania, miejscu pracy, na drogach, w codziennym życiu dotyczy wszystkich instytucji, organizacji oraz lokalnych społeczności. Wszystkie te grupy powinny mieć zatem wpływ na zakres i strukturę działań i środków prewencyjnych.

Proponuje się zatem prowadzenie działań w ramach czterech programów cząstkowych (prewencyjnych i edukacyjnych), tj.:

- Bezpieczny Dom,
- Bezpieczne Osiedle / Bezpieczna Wieś,
- Bezpieczna Szkoła,
- Bezpieczny Biznes.

Ponadto przewiduje się opracowywanie i wdrażanie programów dziedzinowych (jak przykładowo „Bezpieczny Wypoczynek”) i dostosowanych do warunków określonych grup społecznych (przykładowo „Bezpieczeństwo Osób Starszych”, „Bezpieczeństwo Dzieci”).

Warunkiem realizacji projektu „Bezpieczna Gmina” jest uwzględnienie wszystkich mogących uczestniczących w nim partnerów oraz zasad i warunków wzajemnej współpracy administracji samorządowej, administracji powiatowej, różnych organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych oraz społeczności lokalnych.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Zadanie polegające na opracowaniu i wdrożeniu programu „Bezpieczna Gmina” ukierunkowane jest bezpośrednio na realizację celu strategicznego określonego jako wysoki poziom warunków życia mieszkańców (pole strategiczne [P₂]), pośrednio jednak także na wzrost aktywności gospodarczej (zwłaszcza w sferze turystyki i wypoczynku) (pole strategiczne [P₁]).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

- Kształtowanie świadomości prawnej lokalnych społeczności;
- Pobudzanie inicjatyw społecznych w kierunku działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa;
- Organizowanie grup samopomocy sąsiedzkiej;
- Zaangażowanie wszelkich możliwych podmiotów w partnerską współpracę międzyinstytucjonalną w zakresie realizacji programów zapobiegawczych;
- Prowadzenie badań środowiskowych (analiz dynamiki przestępczości, jej rozkładu czasowo-przestrzennego, rozpoznawania czynników zagrożenia przestępczością, a także badania opinii na temat czynników wpływających na poczucie bezpieczeństwa i jego poziom);
- Opracowanie (w oparciu o szczegółową analizę „mapy przestępczości”) programu działania (programów cząstkowych), adekwatnych do rodzaju i skali zagrożenia, charakteru odczuć społecznych oraz miejscowego zagospodarowania;
- Poradnictwo w zakresie zachowania się w sytuacjach zagrożenia;
- Prowadzenie okresowych ocen i analiz skuteczności wprowadzonych rozwiązań;
- Pozyskanie środków na utworzenie funduszu dyspozycyjnego, niezbędnego dla realizacji programu.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Prace nad opracowaniem programu „Bezpieczna Gmina” powinny być podjęte niezwłocznie, tj. w III i IV kwartale 2000 roku, natomiast wdrażanie poszczególnych programów cząstkowych odbywać się winno systematycznie w okresie do końca roku 2001. Konieczne jest ponadto prowadzenie stałego monitoringu efektów realizacji tego programu.

5. UCZESTNICY PROJEKTU

- Starostwo Powiatowe,
- Komenda Powiatowa Policji w Zgorzelcu,
- Komisariat Policji w Pieńsku,
- Lokalne organizacje społeczne,
- Społeczności lokalne,
- Instytucje oświatowe i wychowawcze, w tym szkoły wszystkich szczebli,
- Zarządcy zasobów mieszkaniowych,
- Lokalne media,

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Wzrost poczucia bezpieczeństwa publicznego wśród mieszkańców i osób przyjezdnych,
- Kształtowanie korzystnego wizerunku gminy,
- Zmniejszenie rozmiarów przestępczości,
- Stworzenie bardziej pozytywnego klimatu dla wzrostu aktywności społecznej,
- Wzrost integracji społecznej mieszkańców gminy.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy Pieńsk;
- Budżet Powiatu Zgorzeleckiego,
- Środki sponsorów (w tym zainteresowanych podmiotów gospodarczych).

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR
18 pt.: ***INTEGROWANIE SPOŁECZEŃSTWA DO REALIZACJI ZADAŃ
STRATEGICZNYCH***

OPIS ZADANIA

Spółeczność lokalna i jej różnorodna aktywność traktowana jest jako jeden z najbardziej istotnych zasobów gminnych. Zasób ten stanowi niezbędny element w procesie rozwiązywania wielu istotnych problemów społecznych i gospodarczych, które występują na terenie wszystkich gmin. Szanse i możliwości rozwoju gminy jako złożonego układu społeczno-gospodarczego są ściśle związane z opracowaniem i wdrożeniem kompleksowo ujętego projektu „obudzenia uspiętego potencjału społecznego”. Projekty takie sporządza się obecnie w wielu polskich gminach. Są one zwykle określane nazwą „Społeczństwo Obywatelskie”.

W układzie istniejących zagrożeń rozwoju gminy Pieńsk istotne znaczenie przypisać należy działaniom aktywizującym oraz integrującym lokalną społeczność. Skłonność tejże społeczności do ujawniania relatywnie wysokiego poziomu społecznego zaangażowania w sprawy o lokalnym znaczeniu (tzn. w realizację zadań strategicznych) zależy przy tym od wielu czynników. W ramach nich szczególnie znaczenie przypisuje się aksjoafektywnym czynnikom integracji. Czynniki te oddziałują głównie na sferę motywacyjną mieszkańców gminy. Istotne dla procesu integracji społeczności lokalnej są także czynniki socjooperacyjne, obejmujące, niezbędne zwłaszcza dla osiągnięcia wytyczonych celów (strategicznego programu), elementy organizacji i zarządzania, w tym właściwą koordynację działań i skuteczne metody sterowania w skali lokalnej. Strona programowa i organizacyjna tychże przedsięwzięć będzie zatem przedmiotem tegoż projektu. Jego natomiast podstawowym celem jest opracowanie i wdrożenie mechanizmów umożliwiających trwałe zespolenie (zintegrowanie) działań organów gminy Pieńsk i administracji samorządowej z potrzebami i wymaganiami lokalnej społeczności. Osiągnięcie tak sformułowanego celu wymaga implementacji właściwych i różnorodnych form komunikacji społecznej oraz ogólnogminnego współdziałania.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Realizacja tegoż projektu odnosi się bezpośrednio do celu strategicznego ukierunkowanego na zapewnienie wysokiego poziomu warunków życia mieszkańców (pole strategiczne [P₂]).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Projekt „SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE” składa się z kilku podstawowych grup zadań operacyjnych, a mianowicie:

- szeroko zakrojona akcja podejmująca zasady demokratyzacji życia lokalnego,
- szeroko zakrojona akcja informacyjna nt. zadań strategicznych przyjętych w strategii i ich znaczenia dla rozwoju gminy;
- propagacja idei współdziałania społecznego w realizacji niektórych zadań strategicznych;
- opracowanie programu samorządowej edukacji społeczności lokalnej (w tym dzieci i młodzieży starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum),
- prowadzenie longitudinalnych (cyklicznych w dłuższych okresach) badań lokalnej opinii publicznej,
- formy komunikacji społecznej w gminie,
- wzrost decyzyjnego wpływu społeczności na sprawy bieżącego i zakładanego zakresu rozwoju społecznego i gospodarczego gminy (w tym powołanie młodzieżowej rady gminy oraz decentralizacja środków budżetowych).

Realizacja wskazanych grup zadań operacyjnych jest warunkiem sine qua non nie tylko społecznej akceptacji strategicznych kierunków rozwoju gminy Pieńsk, lecz także powszechnego zaangażowania w ich realizację.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Zadanie to (na co wskazywano podczas warsztatów strategicznych) uznawane winno być za szczególnie pilne. Stąd też rozpoczęcie jego realizacji nastąpić winno jeszcze w IV kwartale 2000 roku. W latach 2001-2002 nastąpić winna wyraźna intensyfikacja działań, a w latach następnych – kontynuacja przyjętych zasad koordynacji społecznej w obrębie gminy Pieńsk.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk;
- Lokalna społeczność;
- Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej;
- Umbrella Project (m.in. doradztwo i konsulting w zakresie wdrażania idei społeczeństwa obywatelskiego);
- Ekspert z zakresu socjologii lokalnych społeczności oraz psychologii społecznej.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Wzrost aktywności lokalnej społeczności;
- Wzrost poziomu integracji społecznej w gminie;
- Wzrost zainteresowania mieszkańców sprawami o lokalnym wymiarze;
- Wzrost poziomu wiedzy ludności z zakresu funkcjonowania samorządu terytorialnego oraz demokratyzacji życia lokalnego;
- Poprawa komunikacji społecznej między organami gminy a lokalną społecznością;
- Przyspieszenie i ułatwienie realizacji wielu zadań strategicznych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy Pieńsk,
- Środki programu Umbrella Project,
- Środki Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR
19 pt.: **“POPRAWA DOSTĘPNOŚCI I JAKOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH”**

1. OPIS ZADANIA

Podczas warsztatów strategicznych liderzy gminy Pieńsk kilkakrotnie zgłaszali potrzebę poprawy dostępności i jakości usług medycznych. W chwili obecnej, ze względu na stosunkowo niski stopień koncentracji ludności w gminie Pieńsk świadczone są tylko elementarne rodzaje usług medycznych, przy czym ich dostępność jest również częściowo ograniczona. Uzyskanie specjalistycznej porady lekarskiej, czy też przeprowadzenie stosownych badań wymaga skorzystania z zakładów publicznej opieki zdrowotnej położonych poza obszarem gminy. Niniejsze zadanie wychodzi temu problemowi naprzeciw. Propozycje władzy lokalnej sprowadzają się do idei utworzenia nowych podmiotów świadczących usługi medyczne, których współwłaścicielami byłiby pracujący w nich lekarze oraz samorząd gminy Pieńsk.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Realizacja tegoż projektu odnosi się bezpośrednio do celu strategicznego ukierunkowanego na zapewnienie wysokiego poziomu warunków życia mieszkańców (pole strategiczne [P₂]).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Idea utworzenia publiczno-prywatnego podmiotu świadczącego usługi medyczne funkcjonującego w nowej rzeczywistości prawnej służby zdrowia jest stosunkowo nowa. Proponuje się zatem sporządzenie dokumentu, który zawierał będzie informacje o:

- prawnych uwarunkowaniach powołania i funkcjonowania takiego podmiotu,
- zasadach rozliczeń z Kasą Chorych,
- sposobie kalkulacji cenowej usług medycznych,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- wysokości wpływów satysfakcjonujących współdziałowca prywatnego,
- udziałach własności w podmiocie i sposobach oraz warunkach ich zbywania,
- zasadach dofinansowywania działalności podmiotu przez udziałowca publicznego – gminę,
- proponowanej siedzibie podmiotu i kosztach jej modernizacji,
- proponowanych terminach powołania i uruchomienia działalności podmiotu.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Przygotowanie ww. opracowania powinno nastąpić do końca pierwszego kwartału 2000 roku. Szczegółowy harmonogram realizacji, który będzie w nim zawarty zależeć będzie od zaangażowania w przedsięwzięcie udziałowca (udziałowców) prywatnego oraz ilości środków, które Rada Gminy przeznaczy na ten cel. Nie mniej jednak wydaje się, iż przy zachowaniu warunku odpowiedniego zaangażowania obu stron inicjatywa może zostać sfinalizowana w czwartym kwartale 2001 roku.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk,
- Lekarze – współdziałowcy przedsięwzięcia.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Poprawa dostępności usług medycznych świadczonych na terenie gminy Pieńsk.
- Poprawa jakości usług medycznych świadczonych na terenie gminy Pieńsk.
- Rozszerzenie usług medycznych świadczonych na terenie gminy Pieńsk.
- Zainicjowanie elementów konkurencji na rynku usług medycznych świadczonych na terenie gminy Pieńsk.
- Skrócenie czasu dojazdu do lekarzy specjalistów.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Gmina Pieńsk.
- Lekarze – współdziałowcy przedsięwzięcia.

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 20 pt.: **“POPRAWA EFEKTYWNOŚCI SEKTORA ROLNO-SPOŻYWCZEGO”**

1. OPIS ZADANIA

W gospodarce gminy Pieńsk rolnictwo pełni rolę istotną. Niski poziom bonitacji gleb oraz ich stosunkowo niewielki areał ograniczają jednak rozwój tego sektora gospodarki. Oprócz niekorzystnych uwarunkowań wewnętrznych rolnictwo omawianej gminy podlega wpływowi ogólnokrajowych trudności charakterystycznych dla tego działu gospodarki. Na skutek owych czynników efektywność sektora rolno-spożywczego gminy kształtuje się na dość niskim poziomie. Zgodnie z opinią uczestniczących w warsztatach liderów lokalnych władza lokalna powinna zaangażować się w działania zmierzające do poprawy tej sytuacji. Należy jednak mieć na uwadze, iż działania samorządu gminy mogą mieć jednak charakter głównie pośredni i uzupełniający. Prawo ogranicza bowiem rolę gmin jako partnera wymiany rynkowej. Bezpośrednia interwencja byłaby również sprzeczna z zasadami gospodarki rynkowej, z misją samorządu lokalnego oraz z możliwościami finansowymi budżetu gminy. Działalność gminy będzie zatem ważna i potrzebna lecz nie zastąpi niezbędnej dla uzdrowienia rolnictwa nowoczesnej inicjatywy rolników oraz korzystnego układu pomiędzy kosztami produkcji a ceną równowagi rynkowej.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Działania zmierzające do poprawy efektywności sektora rolno-spożywczego przyczynią się do realizacji wszystkich trzech celów strategicznych:

- celu wysokiego poziomu aktywności gospodarczej – poprzez: poprawę kondycji gospodarstw rolnych (pole strategiczne [P₁]);
- celu wysokiego poziomu warunków życia mieszkańców – poprzez: wzrost dochodów ludności utrzymującej się z pracy w gospodarstwach rolnych (pole strategiczne [P₂]).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

1. Inicjacja utworzenia grup producenckich (porównaj metryka zadania nr 13).
2. Promocja rozwoju usług agroturystycznych (porównaj metryka zadania nr 9).
3. Informacyjne wspieranie modernizacji i restrukturyzacji gospodarstw rolnych.
4. **Obniżka średniej ceny skupu żyta** stanowiącej podstawę obliczania podatku rolnego⁵. Za pomocą tego instrumentu władza lokalna ma możliwość oddziaływania na kondycję podmiotów zajmujących się szeroko rozumianą działalnością rolniczą oraz – w sposób pośredni – podmiotów przetwórstwa spożywczego. Prawo nie dopuszcza jednak możliwości kryterialnego stosowania obniżek. Jest to zatem instrument o charakterze globalnym⁶;
5. **Zwolnienia i ulgi w podatku rolnym** przewidziane przez ustawę o podatku rolnym i przyznawane w drodze decyzji burmistrza na wniosek podatnika⁷;
6. **Zwolnienia i ulgi w podatku rolnym** wprowadzane przez radę gminy, a nie przewidziane w ustawie o podatku rolnym⁸.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Działania nr 3, 4, 5 i 6 przewidziane w ramach niniejszego zadania mogą być realizowane bezpośrednio po przyjęciu strategii. Okres realizacji przedsięwzięć nr 1 i 2 został przedstawiony w metrykach zadań 9 i 13.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk;
- Rolnicy.

⁵ Kompetencje Rady Gminy w zakresie obniżki średniej ceny żyta wynikają z art. 6 ust. 3 ustawy o podatku rolnym z dnia 15 listopada 1984 r., (jednolity tekst Dz.U.93.94.431.).

⁶ Por. wyrok NSA z dnia 10.11.1993 r., Sa/Po 1697/93, P. Orz. Pod. 1997/5/173.

⁷ Art. 13d ust. 1 ustawy o podatku rolnym z dnia 15 listopada 1984 r., (jednolity tekst Dz.U.93.94.431.).

⁸ Art. 12 ust. 8 ustawy o podatku rolnym z dnia 15 listopada 1984 r., (jednolity tekst Dz.U.93.94.431.).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Rolnicze grupy producenckie.
- Ośrodek Doradztwa Rolnego.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Wzrost dochodów gospodarstw rolnych;
- Wzrost standardu życia osób utrzymujących się z rolnictwa;
- Spadek poziomu ukrytego, wiejskiego bezrobocia.
- Pozostałe efekty wynikające z rozwoju funkcji agroturystycznych (porównaj metryka zadania nr 9);
- Pozostałe efekty wynikające z utworzenia grup producenckich (porównaj metryka zadania nr 13).

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Środki własne rolników.
- Budżet gminy Pieńsk.
- Środki właścicieli gospodarstw agroturystycznych.
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
- Bank Ochrony Środowiska.
- Fundusz Leśny.
- Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.
- Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska.
- Środki producentów rolnych przystępujących do grup producenckich.
- Środki pozyskane z zewnątrz np. z programu SAPARD bądź w postaci preferencyjnych kredytów z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

Projekt ustawy o Grupach Producentkich i ich Związkach przewiduje również udzielanie pomocy przez państwo w postaci dotacji, która będzie udzielana w okresie kiedy zarejestrowana grupa producencka nie będzie miała ekonomicznych efektów wspólnej działalności.

1. OPIS ZADANIA

Doskonalenie gospodarki odpadami to jedno z najważniejszych zadań strategicznych gminy Pieńsk.

Zakreślenie obszaru problemowego gospodarki odpadami wymaga przytoczenia określeń ustawowych. Zgodnie z ustawą z dnia 27 czerwca 1997 r. o odpadach, odpady to wszystkie przedmioty oraz substancje stałe, a także nie będące ściekami substancje ciekłe powstałe w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej lub bytowania człowieka, które są nieprzydatne w miejscu lub czasie, w którym powstały. Za odpady uważa się również osady ściekowe. Z kolei za odpady niebezpieczne uważa się te, które ze względu na swoje pochodzenie, skład chemiczny, biologiczny, inne właściwości i okoliczności stanowią zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi albo dla środowiska.

Przedstawienie celów operacyjnych omawianego zadania wymaga wprowadzenia klasyfikacji odpadów zawartej w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 grudnia 1997 r. w sprawie klasyfikacji odpadów. Gminny system gospodarki odpadami powinien odnosić się do wszystkich dwudziestu, zawartych w przedmiotowym rozporządzeniu grup odpadów. Nie mniej jednak powinien on kłaść główny nacisk na odpady komunalne (grupa nr 20) czyli stałe i ciekłe odpady powstające w gospodarstwach domowych, w obiektach użyteczności publicznej i obsługi ludności, w tym nieczystości gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, porzucone wraki pojazdów mechanicznych oraz odpady uliczne, z wyjątkiem odpadów niebezpiecznych pochodzących z zakładów opieki zdrowotnej i weterynaryjnych. Wynika to z faktu, iż zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym odpady komunalne znajdują się w polu zainteresowania władz lokalnych.

Oprócz odpadów komunalnych wyróżnić możemy również tzw. odpady przemysłowe (grupy 1, 3-19, część grupy 2). Mimo, iż problemy związane z odpadami przemysłowymi powinny być rozwiązywane głównie przez podmioty gospodarcze, które je

wytwarzają, to jednak i tu pewną rolę powinien odgrywać system gminny. Szczególnie w zakresie odpadów niebezpiecznych, które zwykle powstają właśnie w jednostkach gospodarczych. W części dotyczącej odpadów przemysłowych, gminny system gospodarki odpadami może obejmować:

- stanowienie aktów prawa miejscowego dotyczących ochrony środowiska;
- współpracę samorządu w zakresie gospodarki odpadami z podmiotami gospodarczymi będącymi największymi emitentami zanieczyszczeń;
- organizacji gospodarki ewentualnymi odpadami niebezpiecznymi;
- promocję rozwiązań technicznych ograniczających wytwarzanie odpadów;
- promocję rozwiązań technicznych umożliwiających gospodarcze wykorzystanie odpadów;
- tworzenie różnorodnych preferencji dla podmiotów gospodarczych trwale ograniczających emisję odpadów lub/i wprowadzających technologie gospodarczego wykorzystania odpadów.

Ostatnia grupa odpadów to odpady wytwarzane podczas działalności rolnej (pozostała część grupy 2). Związek gminnego systemu z ograniczaniem ilości i szkodliwości tych odpadów będzie polegał na:

- prawnej ochronie zasobów środowiska niszczonych przez odpady rolne (np. nakazy wydawane w drodze decyzji przez wójta obligujące właściciela gruntu do wykonania niezbędnych urządzeń zabezpieczających wodę przed zanieczyszczeniem⁹);
- promocji rolnictwa ekologicznego.

⁹ Zgodnie z art. 49 ust. 2 ustawy prawo wodne z dnia 24 października 1974 r. (Dz.U.74.38.230). Uprawnienia wójta, burmistrza lub prezydenta miasta odnoszą się tu do właścicieli gruntów korzystających z wód będących ich własnością. Przepis ten chroni głównie wody wiejskie przed działalnością ferm.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Poprawa systemu gospodarki odpadami przyczyni się do realizacji wszystkich trzech celów strategicznych:

- celu wysokiej jakości środowiska naturalnego – poprzez: zmniejszenie ilości i szkodliwości odpadów emitowanych do środowiska i sanację zdegradowanych zasobów środowiska (pole strategiczne [P₃]);
- celu wysokiego poziomu aktywności gospodarczej – poprzez: wzrost popytu na usługi o charakterze turystycznym i paraturystycznymi, dynamizację rozwoju firm świadczących usługi i produkujących (sprzedających) produkty związane z gospodarką odpadami (pole strategiczne [P₁]);
- celu wysokiego poziomu warunków życia mieszkańców – poprzez: likwidację tych uciążliwości i zagrożeń, które wynikają z zanieczyszczenia środowiska odpadami i z przebywania w sąsiedztwie odpadów (pole strategiczne [P₃]).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Propozycje rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami:

- I. Powiązanie wysokości opłat miesięcznych ponoszonych przez mieszkańców z ilością odbieranych z ich posesji odpadów;
- II. Zawieranie umów na odbiór odpadów z jak największą liczbą podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie Pieńsk;
- III. Wdrożenie pełnego programu segregacji odpadów. W chwili obecnej segregacja odpadów ogranicza się do odzysku makulatury, niektórych opakowań szklanych i metali kolorowych, przy czym tylko w przypadku metali kolorowych możemy mówić o zadowalającym poziomie recyklingu. Należy wprowadzić ogólnogminne rozwiązania zarówno w zakresie segregacji materiałów nadających się do recyklingu (plastik, szkła, papier, metale, guma i inne) jak i materiałów, które nie nadają się do recyklingu, a stanowią wysokie zagrożenie dla środowiska. Realizacja tego przedsięwzięcia powinna przebiegać w dwóch równoległych nurtach. Pierwszy nurt powinien polegać na promowaniu selekcji odpadów jeszcze

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- w gospodarstwie domowym, natomiast drugi to gromadzenie selekcyjonowanych odpadów w wiejskich punktach gromadzenia odpadów;
- IV. Promocja przydomowych kompostowni jako sposobu na obniżenie kosztów odbioru odpadów.
- V. Podpisanie umów na skup surowców wtórnych gromadzonych systemem selektywnym na terenie gminy.
- VI. Rozszerzenie działań kontrolnych w zakresie przestrzegania szczegółowych zasad utrzymania porządku i czystości w gminie.
- VII. Wdrożenie programu edukacji środowiskowej społeczeństwa gminy i promocji zachowań proekologicznych gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Realizacja poszczególnych przedsięwzięć powinna przebiegać w sposób równoległy. Przedsięwzięcia I, II, IV, VI i VII mogą być realizowane na bieżąco (niektóre z nich już są realizowane). Przedsięwzięcia pozostałe wymagają opracowania szczegółowych programów uwzględniających aspekty techniczne i finansowe. Programy te określą również harmonogramy realizacyjne. Do sporządzania programów można przystąpić bezpośrednio po przyjęciu strategii.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk;
- Gminy sąsiadujące z gminą Pieńsk
- Powiat Zgorzelecki;
- Podmioty gospodarcze będące największymi emitentami odpadów;
- Społeczność gminy;
- Nadleśnictwa;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Specjaliści z zakresu ekorozwoju i ochrony środowiska.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Poprawa jakości środowiska naturalnego;
- Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowisko;
- Uzyskanie wizerunku gminy Pieńsk jako obszaru aktywnych działań służących minimalizacji ilości i szkodliwości emitowanych odpadów;
- Zwiększenie efektywności wykorzystania urządzeń służących do zbiórki, transportu, składowania, unieszkodliwiania i przetwarzania odpadów;
- Zmniejszenie zagrożeń środowiskowych powodowanych przez odpady niebezpieczne;
- Szersze wykorzystanie odpadów jako surowców wtórnych;
- Zmniejszenie ilości odpadów wymagających składowania;
- Zmniejszenie kosztów gospodarki odpadami;
- Zmniejszenie ilości odpadów wytwarzanych na terenie gminy Pieńsk
- Wzrost poziomu czystości i estetyki w gminie,
- Umiarkowany wzrost liczby turystów,
- Wzrost stopnia integracji społecznej ludności,
- Aktywizacja rad sołeckich,
- Poprawa jakości życia ludności;
- Likwidacja przypadkowych miejsc pozbywania się odpadów (lasy, rowy itp.).

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy Pieńsk;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Środki własne podmiotów gospodarczych;
- Środki własne mieszkańców gminy;
- Program ISPA – Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Departament Polityki Ekologicznej i Integracji Europejskiej, tel. 022/825 19 06, faks 022/825 84 73, <http://www.mos.gov.pl>;
- Program SAPARD – Departament Pomocy Przedakcesyjnej i Funduszy Strukturalnych, Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, tel. 022/623 25 55, <http://www.minrol.gov.pl>;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Budżet Powiatu Zgorzeleckiego;
- Bank Ochrony Środowiska;
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, tel. 628-79-58, 623-16-07, 623-27-11, fax 628-93-53, 623-26-54;
- Umbrella Project,
- Fundacja – Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (Counterpart Fund), program PHARE.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

METRYKA PROJEKTU REALIZUJĄCEGO ZADANIE STRATEGICZNE NR 22 pt.: **“PEŁNA TELEFONIZACJA GMINY (W SZCZEGÓLNOŚCI TERENÓW WIEJSKICH)”**

1. OPIS ZADANIA

Wobec postrzeganej współcześnie konieczności stałych i niezawodnych połączeń telefonicznych z otoczeniem (zwłaszcza w sferze gospodarczej), w gminie Pieńsk istnieje pilna potrzeba rozbudowy układu sieci telefonicznych. Zadanie to ukierunkowane jest na oczekiwane powszechnie zwiększenie bezpośredniej dostępności telefonii (głównie przewodowej na terenach wiejskich gminy) dla różnorodnych użytkowników (ludności, podmiotów gospodarczych, różnorodnych instytucji, itd.).

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Realizacja tego zadania wypełniać będzie dwa z przyjętych celów strategicznych, a mianowicie: wzrost aktywności gospodarczej gminy (m.in. poprzez uzupełnienie zespołu „korzyści zewnętrznych” dla rozwoju przedsiębiorczości) (pole strategiczne [P₁]) oraz poprawę warunków życia lokalnej społeczności (pole strategiczne [P₂]).

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Zadanie niniejsze ma komercyjny charakter więc jest w pełni przynależne gestorom telefonii przewodowej (niemal wyłącznie Telekomunikacji Polskiej S.A.). Należy dodać, że środkiem natury mobilizującej powinny być kolejne naciski (wnioski) ze strony osób i firm oczekujących na telefon, jak i ze strony władz gminy w sprawie budowy czy rozbudowy sieci i central telefonicznych. Telekomunikacja jest dochodową dziedziną działalności, stąd też jej gestorzy powinni być zainteresowani rozwojem swoich usług, zwłaszcza w okresie gospodarki rynkowej (w warunkach pojawiającej się konkurencji w tej dziedzinie).

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Zadanie winno być rozpoczęte w możliwie najbliższym okresie (przełom lat 2000-2001). Szeroko natomiast zakrojona akcja telefonizacji wiejskiej części gminy Pieńsk nastąpić winna w latach 2001-2002.

5. UCZESTNICY PROJEKTU

- Władze gminy Pieńsk,
- Telekomunikacja Polska SA.,
- Ewentualni inni gestorzy telefonii przewodowej,
- Mieszkańcy gminy,
- Podmioty gospodarcze,

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Większa atrakcyjność podejmowania działalności gospodarczej;
- Poprawa warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych;
- Wzrost poziomu warunków bytu mieszkańców gminy;
- Stworzenie szerokich możliwości bezpośrednich kontaktów z otoczeniem (w tym zagranicznym).

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Środki własne gestorów telefonii przewodowej (w tym Telekomunikacji Polskiej SA.),
- Fundacja – Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (Counterpart Fund),
- Środki Programu SAPARD,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Dofinansowanie z Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa,
- Budżet gminy Pieńsk,
- Środki własne mieszkańców gminy,
- Podmioty gospodarcze,
- W zakresie rozwoju telefonii bezprzewodowej kapitał firm: Centertel, Era GSM, Plus GSM, ewentualnie innych gestorów.

1. OPIS ZADANIA

Dla celów strategii rozwoju gminy Pieńsk, używając kryterium podmiotowego, wyodrębnić możemy następujące płaszczyzny współpracy transgranicznej:

- 1) współpracę pomiędzy władzami gminnymi a zagranicznymi:
 - jednostkami samorządu terytorialnego;
 - podmiotami gospodarczymi;
 - instytucjami otoczenia biznesu;
 - organizacjami społecznymi;
 - tzw. instytucjami pomocowymi;
- 2) współpracę pomiędzy organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, klubami itp. działającymi na terenie gminy a ww. partnerami zagranicznymi;
- 3) współpracę pomiędzy podmiotami gospodarczymi działającymi na terenie gminy a ww. partnerami zagranicznymi.

Całość obrazu możliwej do zaistnienia współpracy transgranicznej dopełnia klasyfikacja przedmiotowa zgodnie, z którą wyróżnić możemy współpracę o charakterze gospodarczym, infrastrukturalnym, kulturalnym, oświatowym, sportowym, a także współpracę w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa publicznego.

Jak widać, współpraca transgraniczna posiada wysoce zróżnicowany charakter. Rozwój współpracy transgranicznej zależy od wielu podmiotów ją prowadzących. Realizacja tego zadania strategicznego nie będzie zatem należeć wyłącznie do władz gminnych. Ich udział w rozwoju współpracy transgranicznej obejmował będzie podmiotowe płaszczyzny współpracy przedstawione w pkt a) oraz udział we współpracy określonej w pkt b). Sporadycznie władze gminy mogą zaangażować się we współpracę przedstawioną w pkt c). Jeśli chodzi o przedmiotowy wymiar współpracy, można z całą pewnością stwierdzić, iż władze gminne mogą bezpośrednio lub pośrednio angażować się w każdy jej rodzaj.

2. ODNIESIENIE DO CELÓW STRATEGICZNYCH

Rozwój współpracy transgranicznej, w której będą brać udział władze gminy przyczyni się do realizacji wszystkich trzech celów strategicznych:

- celu wysokiego poziomu aktywności gospodarczej gminy (pole strategiczne [P₁]) – poprzez: „przyciągnięcie” inwestorów zagranicznych na jej teren, rozwój międzynarodowych kontaktów kooperacyjnych firm działających na terenie gminy, poprawę infrastrukturalnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy, redukcję poziomu bezrobocia, wzrost popytu na usługi o charakterze turystycznym i paraturystycznymi, wzrost popytu na usługi tranzytowe związane z planowanym zaistnieniem na terenie gminy przejścia granicznego;
- celu wysokiego poziomu warunków życia mieszkańców (pole strategiczne [P₂]) – poprzez: poprawę infrastrukturalnych warunków życia, poprawę środowiskowych warunków życia, wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego, wzrost dochodów (wywołany ww. czynnikami rozwoju gospodarczego), zwiększenie dostępności do oświaty, rozszerzenie oferty usług sportowych i rekreacyjnych, rozszerzenie oferty usług kulturalnych i oświatowych;
- celu wysokiej jakości środowiska naturalnego (pole strategiczne [P₃]) – poprzez realizację różnorodnych działań mających na celu ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, gleb oraz powietrza atmosferycznego, a także poprzez sanację zdegradowanych składników środowiska naturalnego.

3. SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU

Współpraca transgraniczna gminy Pieńsk może być realizowana w następujących obszarach funkcjonalnych:

- infrastruktura techniczna;
- ekologia;
- promocja gminy wśród zagranicznych inwestorów;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- promocja walorów gminy wśród potencjalnych zagranicznych kontrahentów lokalnych podmiotów gospodarczych;
- promocja gminy wśród potencjalnych zagranicznych turystów;
- aktywizacja rynku pracy;
- szkolenia i wymiana doświadczeń;
- rozwój turystyki;
- planowanie przestrzenne;
- koordynacja strategii rozwoju;
- kreowanie wspólnych instytucji.

Wśród przedsięwzięć, które mogą być realizowane w ramach współpracy transgranicznej można wymienić:

- doprowadzenie do budowy mostu dla ruchu pieszego a w późniejszym okresie również dla kołowego na Nysie Łużyckiej;
- otwarcie pieszego (a w późniejszym okresie również samochodowego) przejścia granicznego;
- transfer doświadczeń i sprzętu pomiędzy jednostkami straży pożarnej;
- rozwój bieżącej współpracy i opracowanie wspólnych kryzysowych planów akcji jednostek Policji i Straży Pożarnej;
- konsultacje w zakresie koncepcji zagospodarowania przestrzennego;
- wydawanie wspólnych materiałów promujących teren gminy oraz teren partnerskich jednostek samorządu terytorialnego;
- wydawanie wspólnych map turystycznych;
- wymianę ofert inwestycyjnych, kooperacyjnych i turystycznych;
- wymianę młodzieży;
- cykliczne szkolenia kadry samorządowej, sesje warsztatowe, zespoły problemowe;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- wymianę pracowników zatrudnionych na podobnych stanowiskach, którzy przez okres kilku tygodni pomagają wykonywać obowiązki swojemu odpowiednikowi za granicą;
- organizację wspólnych imprez sportowych;

Rola władz gminy w realizacji ww. przedsięwzięć transgranicznych będzie zróżnicowana. Dla niektórych będą one realizatorem głównym, czasem nawet jedynym. W stosunku do pozostałych, głównymi realizatorami organizacje społeczne, kluby, stowarzyszenia, podmioty gospodarcze itp. W tym drugim przypadku rola władz gminnych będzie ograniczona do działań inicjujących, wspomagających i koordynacyjnych.

4. OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Współpraca transgraniczna powinna być traktowana jako zadanie o charakterze ciągłym. Okres realizacji poszczególnych przedsięwzięć będzie mógł być określony dopiero po sporządzeniu wykazu transgranicznych przedsięwzięć, w których władze gminne wezmą udział w pierwszej kolejności. Wykaz taki, powinien zostać sporządzony przez Radę Gminy. Czynność tą należy prowadzić równoległe z poszukiwaniem partnerów i podpisywaniem umów partnerskich. Całość prac powinna zakończyć się najpóźniej w listopadzie 2000 roku, tak aby można było zarezerwować w przyszłorocznym budżecie niezbędne środki.

5. UCZESTNICZY PROJEKTU

- Gmina Pieńsk;
- Partnerzy zagraniczni – jednostki samorządu terytorialnego, podmioty gospodarcze, instytucje otoczenia biznesu, organizacje społeczne;
- Zainteresowane, działające na terenie gminy, organizacje społeczne, kluby i podmioty gospodarcze;
- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu „Nysa”;
- Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego;
- Instytucje dystrybuujące środki pomocowe;
- Polska Organizacja Turystyki;

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Dolnośląska Organizacja Turystyki.

6. SPODZIEWANE EFEKTY REALIZACJI PROJEKTU

- Poprawa poziomu ochrony środowiska naturalnego;
- Rozwój infrastruktury technicznej;
- Rozwój gospodarczy gminy;
- Wzrost popytu na usługi turystyczne i paraturystyczne;
- Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego;
- Rozszerzenie powiatowej oferty usług sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych i oświatowych.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

- Budżet gminy Pieńsk;
- Środki partnerów zagranicznych;
- Środki polskich, biorących udział we współpracy, organizacji społecznych;
- Środki sponsorów – głównie podmiotów gospodarczych;
- Władza Wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej (Program PHARE Cross Border Cooperation - Program Współpracy Przygranicznej Polska – Niemcy), ul. Krucza 36/Wspólna 6, 00-552 Warszawa, tel.: (0-22) 695 99 10 (11), faks.: (0-22) 695 99 12 (13), <http://www.wwpwp.it.pl>, e-mail: PHARE@wwpwp.it.pl.
- Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej, Departament Integracji Europejskiej i Współpracy z Zagranicą (Program ISPA), tel. 022/628 81 30, faks 022/628 53 65, <http://www.mtigm.gov.pl>.
- Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Departament Polityki Ekologicznej i Integracji Europejskiej (Program ISPA), tel. 022/825 19 06, faks 022/825 84 73, <http://www.mos.gov.pl>.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

- Program GMINY I MIASTA BLIŹNIACZE - Kontakt: Związek Miast Polskich, Al. Marcinkowskiego 11, 61-827 Poznań, tel. +48/61/853-08-13, fax. +48/61/853-08-42.
- Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, ul Zielna 37, 00-108 Warszawa, Fax 022/625-34-18.
- Fundacja Konrada Adenauera, Kontakt: biuro Fundacji, tel. 845-38-94, 48-54-01, e-mail: kas-w-wa@it.com.pl.
- Fundacja im. Friedricha Eberta, Podwale 11, 00-252 Warszawa, tel./fax 022/831-13-03, 831-78-61, 635-03-93, e-mail: feswar@supermedia.pl, <http://www.feswar.org.pl>,
- Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, ul. Alzacka 18, 03-972 Warszawa, tel. 022/61 73 465, 61 73 246, fax 022/61 70 448.

**LISTA OSÓB ZAPROSZONYCH DO UDZIAŁU
W WARSZTATACH STRATEGICZNYCH**

1. Adamczewska Anna – Zastępca Dyrektora PKS Zgorzelec
2. Bartnik Leonard – Proboszcz Parafii Pieńsk
3. Beczek Krzysztof – Komendant Komisariatu Policji w Pieńsku
4. Błaziejczak Robert – członek Zarządu Miasta i Gminy Pieńsk
5. Boboryko Zbigniew – Kierownik RDW
6. Bołoz Franciszek – członek Zarządu Miasta i Gminy Pieńsk
7. Chmielecki Stefan – PZW – Koło w Pieńsku
8. Chmielecki Stefan – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk
9. Cichacka Maria – sołtys wsi Stojanów
10. Cichacki Ryszard – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk, przewodniczący Komisji Rolnej
11. Cymerman Zygmunt – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk, sołtys wsi Żarka n. Nysą.
12. Czerniawska Zofia – sołtys wsi Lasów
13. Demuth Maria – Dyrektor Przedszkola nr 2 w Pieńsku
14. Dziągiew Józef – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk
15. Fiedorowicz Mirosław – Burmistrz Miasta Zgorzelec
16. Gilowski Ryszard – Prezes Zarządu Huty Szkła „Łużyce”
17. Glapiński Bernard – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk
18. Grabowski Eugeniusz – Prezes Zarządu Fabryki Form Szklarskich „HEYE”
19. Janas Alina – radna Rady Miasta i Gminy Pieńsk
20. Janiak Andrzej – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk, radny Powiatu Zgorzeleckiego
21. Janik Kazimierz – Wójt Gminy Zgorzelec

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

22. Jewtuszenko Lesław – Komendant Łużyckiego Oddziału Straży Granicznej
23. Kawka Zbigniew – Prezes OSP
24. Kazimierzak Marek – Komendant Powiatowej Komendy Policji
25. Konsur Bronisław – Dyrektor Oddziału TP SA
26. Kowalczyk Barbara – Członek Zarządu koła SLD w Pieńsku
27. Kusiak Antonii – członek Komisji Rolnej Rady Miasta i Gminy Pieńsk
28. Kutrowski Andrzej – Burmistrz Miasta i Gminy Węgliniec
29. Laska Marian – przedsiębiorca prywatny
30. Lisiak Jerzy – Przewodniczący Rady Miasta i Gminy Pieńsk, Klub Sportowy „Hutnik”
31. Listwan Zygmunt – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk, Prezes Banku Spółdzielczego w Pieńsku
32. Łagowski Edward – członek Zarządu Miasta i Gminy Pieńsk
33. Łowicki Tadeusz – Urząd Miasta i Gminy Pieńsk
34. Mach Tomasz – Straż Graniczna w Pieńsku
35. Machaj Piotr – Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu
36. Marendziak Marek – członek Zarządu Miasta i Gminy Pieńsk
37. Mocek Paweł – przedsiębiorca prywatny
38. Mokanek-Łękawa Ewa – Kierownik jeleniogórskiego oddziału Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa
39. Mostowik Cezary – Rejon Dróg Powiatowych
40. Mróz Marian – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk
41. Nowak Andrzej – Rejon Dróg Krajowych
42. Nowakowski Janusz – przedsiębiorca prywatny
43. Olszewski Piotr - Straż Graniczna w Pieńsku
44. Orzechowski Wiesław – Ośrodek Tresury Psów Służbowych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

45. Osińska Jadwiga – Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
46. Pacholak Andrzej – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk
47. Pacyniak Szymon – Starosta Powiatu Zgorzeleckiego
48. Pałuska-Siluta Mariola – Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Sportu Kultury i Rekreacji
49. Paszkiewicz Roman – przedsiębiorca prywatny
50. Popiel-Kuś Danuta – radna Powiatu Zgorzeleckiego
51. Popko Marek – Dyrektor Gminazjum w Pieńsku
52. Porowski Jan – Dyrektor Zakładu Usług Komunalnych, radny Powiatu Zgorzeleckiego
53. Rączkowska Halina – radna Rady Miasta i Gminy Pieńsk
54. Rękas Marian – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk
55. Rosiak Irena – Kierownik Zakładu Administracji Budynkami Komunalnymi
56. Rzeszot Grażyna – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Dłużynie Dolnej
57. Sikora Janusz – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk, Przewodniczący Komisji Rewizyjnej
58. Słodzińska Brygida – Naczelnik Wydziału Geodezji Rolnictwa i Budownictwa UG Pieńsk
59. Słodziński Jan – członek zarządu Koła SLD w Pieńsku
60. Strojny Jerzy – Burmistrz Miasta i Gminy Pieńsk
61. Strzelczyk Antoni – członek zarządu Powiatu Zgorzeleckiego
62. Suchak Ryszard – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk
63. Szczepaniak Stanisław – przedsiębiorca prywatny
64. Szudra Andrzej – członek Komisji Gospodarki Komunalnej Rady Miasta i Gminy
65. Świdzki Marian – radny Rady Miasta i Gminy Pieńsk, sołtys wsi Bielawa Górna
66. Turska Dorota – ekspert PHARE
67. Uruski Andrzej – przedsiębiorca prywatny
68. Wesółowska Helena – sołtys wsi Bielawa Dolna
69. Winkler Małgorzata – Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Pieńsk
70. Winnicki Andrzej – Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PIEŃSK

71. Wójcik Andrzej – Prezes UKS „Hutnik”
72. Wróblewski Eugeniusz – członek zarządu Koła SLD w Pieńsku
73. Wrzeszcz Halina – Dyrektor Przedszkola nr 1 w Pieńsku
74. Wysocka Bogumiła – Naczelnik Wydziału Oświaty
75. Wyspiański Tadeusz – sołtys wsi Dłużyna Górna
76. Zabagło Zbigniew – sołtys wsi Dłużyna Dolna
77. Zając Edward – sołtys wsi Żarki Średnie
78. Żółtański Józef – Zastępca Przewodniczącego Rady Miasta i Gminy
79. Naczelnik Stacji PKP Węgliniec